

ÖZET

AB Uzmanlık Tezi

KATILIM ÖNCESİ AB KIRSAL KALKINMA POLİTİKASI VE TÜRKİYE’DE
UYGULANACAK IPARD PROGRAMI KAPSAMINDA PROJE HAZIRLAMA,
DEĞERLENDİRME VE SEÇİM SÜRECİ

Adnan UZUNPINAR

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANLIĞI

Dış İlişkiler ve Avrupa Birliği Koordinasyon Dairesi Başkanlığı

Türkiye Avrupa Birliğine üyelik sürecinde pek çok Avrupa Birliği mali yardımından faydalanmıştır. İçersinde ülkemizin de yer aldığı AB’ye aday ülkeler için mali yardım sistemi, 2007-2013 yıllarını kapsayan bir dönem için yeniden tanımlanmıştır. 17 Temmuz 2006 tarih ve 1085/2006 sayılı Konsey Tüzüğü ile hukuki çerçevesi oluşturulan IPA (Katılım Öncesi Mali İşbirliği Aracı); 2000-2006 mali döneminde uygulanan PHARE, ISPA, SAPARD, CARDS ve Türkiye için katılım öncesi programların yerine, bunları tek bir çatı altında toplayan yeni bir program öngörmektedir. Bu yeni dönemde IPA’nın 5 bileşeninden biri olan Kırsal Kalkınma bileşeninin uygulama birimi olan IPA Kırsal Kalkınma Ajansı’nın kurulması ve bu söz konusu kurumun fonların kullanılabilmesi için faaliyete geçmesi büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada, öncelikle AB Ortak Tarım Politikası, bu politikaya bağlı olarak AB’nin kırsal kalkınma yaklaşımı ve bir önceki mali dönemde uygulanan programlar hakkında bilgi verilmeye çalışılmıştır. Ayrıca Türkiye’nin içinde bulunduğu bu yeniden yapılanma dönemine ilişkin bazı temel noktalara açıklık getirilmeye çalışılmış, fonlardan faydalanılabilmek için kırsal alan aktörlerinin proje hazırlama ve yönetme kabiliyetinin önemine değinilmiş ve bunun nasıl yapılacağı hakkında ayrıntılı bilgiler ve öneriler sunulmuştur. Son bölümde fonları dağıtacak ve yönetecek olan Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu ‘nun nasıl bir işleyiş mekanizmasına sahip olacağı hakkında detaylı bilgiler verilmiştir.

2008, 119 sayfa

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Kırsal Kalkınma, IPA, IPARD, Proje Döngüsü Yönetimi, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu.

ABSTRACT

PRE ACCESSION EU RURAL DEVELOPMENT POLICY AND AS PART OF THE
IPARD PROGRAM IN TURKEY, PROCESS OF PROJECT PREPARATION,
EVALUATION AND SELECTION

Adnan UZUNPINAR

TR

MINISTRY OF AGRICULTURE AND RURAL AFFAIRS

Department of External Affairs and EU Coordination

Turkey has been benefiting EU financial funds during the period of partnership of the European Union. The financial aid mechanism of EU for candidate countries which covers Turkey has been described for a seven-year period between 2007 and 2013. IPA, the Instrument for Pre-Accession, established by the Council Regulation dated 17 July 2006 and numbered 1085/2006, envisages a new program which combines PHARE, ISPA, SAPARD, CARDS and pre-accession programs for Turkey which were implemented in the former financial period. In this new period, establishment of an IPA Rural Development Agency is vital to use the EU funds more efficiently, which is the implementation body of the fifth component of IPA. In this document, firstly it is intended to be given EU Common Agricultural Policy, Rural Development approach of EU and other financial programs used in previous period. Secondly, it is given some useful information and suggestions how to prepare and manage a project for taking advantage of IPARD funds to the rural area actors. Last part of the this document, it is given detailed and useful information about how ARDSI fulfills its tasks

2008, 119 Pages

Key Words: European Union, Rural Development, IPA, IPARD, Project Cycling Management, Agriculture and Rural Development Support Institution.

TEŐEKKÖR

Öncelikle bu alıőmada bana her zaman maddi ve manevi destek olup alıőmamı bitirmem konusunda beni sürekli destekleyen sevgili eőim Tuba UZUNPINAR'a, ve biricik oğlum M. Fatih'e,

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu Başkanı Sayın Mevlüt ÖZEN'e tüm içtenliğimle teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR DİZİNİ	vii
ŞEKİLLER DİZİNİ	ix
ÇİZELGELER DİZİNİ	x
1. GİRİŞ	1
2. AVRUPA BİRLİĞİ VE KIRSAL KALKINMA POLİTİKASI	3
2.1. Avrupa Birliği.....	3
2.2. Avrupa Birliğinde Ortak Tarım Politikası.....	6
2.2.1. OTP'nin Temel İlkeleri	6
2.2.2. OTP'nin Amaçları	8
2.3. Avrupa Birliği'nde Kırsal Kalkınma	10
2.3.1. Kırsal Alan ve Kırsal Kalkınma Kavramları.....	10
2.3.2. AB 'de Kırsal Kalkınma Süreci ve Politikası	12
2.3.3. Yeni Kırsal Kalkınma Yaklaşımı (2007-2013)	16
3. GENİŞLEME SÜRECİNDE AVRUPA BİRLİĞİN'E ADAY ÜLKELERE UYGULANAN KATILIM ÖNCESİ MALİ YARDIM POLİTİKALARI	18
3.1. Mali Yardımlar Hakkında Genel Bilgi	18
3.2. 2000-2006 Döneminde Aday Ülkelere Uygulanan Politikalar	19
3.2.1. PHARE.....	20
3.2.2. ISPA	21
3.2.3. SAPARD.....	22
3.3. 2007-2013 Dönemi Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA).....	25
3.3.1. IPA Bileşenleri	27
3.3.2. IPA Uygulama Süreci	29
3.3.3. IPA Kurumsal Yapılanma	31
4. AVRUPA BİRLİĞİ'NE UYUM SÜRECİNDE TÜRKİYE'DE YÜRÜTÜLEN IPARD ÇALIŞMALARI	35
4.1. IPARD ve IPARD Programı	35
4.2. Türkiye'de IPARD Programı Hazırlık Çalışmaları.....	38

4.3. Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (IPARD Ajansı) ve Kuruluş Çalışmaları.....	40
4.4. Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu İşleyiş Mekanizması.....	45
4.4.1. İl Koordinatörlükleri	48
4.4.2. Merkez.....	49
5. TARIM VE KIRSAL KALKINMAYI DESTEKLEME KURUMU İÇİN PROJE HAZIRLAMA	51
5.1. Proje Döngüsü Yönetimi	51
5.2. TKDK Başvuru Paketi ve İçeriği	55
5.3. TKDK için İş Planının (Proje) Hazırlanması	58
5.3.1. Proje Genel Bilgileri	58
5.3.2. Başvuru Sahibinin Mevcut Durumu.....	59
5.3.3. Proje Uygulamasına İlişkin Faaliyetler ve Yöntem	60
5.3.4. Proje Çıktıları (Sonuçlar) ve Göstergeler.....	61
5.3.5. Mantıksal Çerçeve Matrisi	62
5.3.6. Sürdürülebilirlik	63
5.3.7. Proje Bütçesi	64
5.3.8. Ortak ve/veya Tedarikçi Bilgileri.....	65
5.4. Proje Hazırlamada Danışman Şirketlerinin Rolü	66
6. TARIM VE KIRSAL KALKINMAYI DESTEKLEME KURUMU'NDA YÜRÜTÜLECEK PROJE HİZMETLERİ	67
6.1. TKDK 'da Tanıtım Faaliyetleri ve Teklif Çağrı Süreci	67
6.1.1. Tanıtım Faaliyetleri.....	67
6.1.2. Tanıtım Metotları	68
6.1.3. Başvuru Çağrı Rehberi.....	69
6.2. İl Koordinatörlüklerinde Yürütülecek Faaliyetler	70
6.2.1. Başvuruların Teslimi ve Kayıt İşlemi	71
6.2.2. İdari Kontrol.....	72
6.2.3. Başvuru Sahibinin ve Yatırım Kalemlerinin Uygunluk Kontrolü	73
6.2.4. Yerinde Kontrol (Sözleşme Öncesi)	74
6.3. Merkezde Yürütülecek Faaliyetler	76
6.3.1. Başvuru Analizi ve Puanlama	78
6.3.2. Örnekleme	80

6.3.3. Projelerin Seçimi.....	81
6.4. Ödeme İşlemleri ve İzleme Faaliyetleri	82
7. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	85
KAYNAKLAR	88
EKLER.....	91
ÖZGEÇMİŞ.....	119

KISALTMALAR DİZİNİ

AA	Audit Authority (Denetim Otoritesi)
AB	Avrupa Birliği
AAET	Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu
AET	Avrupa Ekonomik Topluluğu
AKÇT	Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu
CAO	Competent Accrediting Officer (Yetkili Akreditasyon Görevlisi)
CARDS	Community Assistance to Reconstruction Development and Stability (Yeniden Yapılanma, Kalkınma ve İstikrar İçin Birlik Yardımı)
DIS	Decentralized Implementation System (Merkezi Olmayan Uygulama Sistemi)
DPT	Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı
EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development (Kırsal Kalkınma için Avrupa Tarımsal Fonu)
EC	European Community (Avrupa Topluluğu)
FEOGA	Fonds Europeen d'Orientation et de Garantie Agricole (Tarımsal Yönlendirme ve Garanti Fonu)
IPA	Instrument for Pre-Accession (Katılım Öncesi Mali İşbirliği Aracı)
IPARD	Instrument for Pre-Accession for Rural Development (Katılım Öncesi Mali İşbirliği Aracı-Kırsal Kalkınma Bileşeni)
ISPA	Instrument for Structural Policies for Pre-Accession (Katılım Öncesi Yapısal Politika Aracı)
IT	Information Technologies (Bilgi Sistemleri)
KOB	Katılım Ortaklığı Belgesi
KOBİ	Küçük ve Orta Ölçekli İşletme
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale (AB Kırsal Kalkınma Girişimi)
MDAÜ	Merkezi ve Doğu Avrupa Ülkeleri

MFIB	Merkezi Finans ve İhale Birimi
MIFF	Multi-annual Indicative Financial Framework (Çok Yıllık Gösterge Finansman Çerçevesi)
MIPD	Multi-annual Indicative Planning Document (Çok Yıllı Gösterge Planlama Belgesi)
NAC	National Aid Coordinator (Ulusal Yardım Koordinatörü)
NAO	National Authorising Officer (Ulusal Yetkilendirme Görevlisi)
NF	National Fund (Ulusal Fon)
NIPAC	National IPA Coordinator (Ulusal IPA Koordinatörü)
OPD	Ortak Piyasa Düzeni
OPEC	Petrol İhraç Eden Ülkeler İşbirliği Örgütü
OTP	Ortak Tarım Politikası
PAO	Programme Authorizing Officer (Program Yetkilendirme Görevlisi)
PCM	Project Cycling Management (Proje Döngüsü Yönetimi)
PHARE	Coordinated Support for the Reconstructing of Economics of Poland and Hungary (Polonya ve Macaristan Ekonomilerinin Yeniden Yapılandırılmasına Yönelik Destek Programı)
PO	Program Otoritesi (Operating Structure)
SAPARD	Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development (Tarım ve Kırsal Kalkınma İçin Özel Katılım Programı)
TKB	Tarım ve Köyişleri Bakanlığı
TKDK	Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 4.1. TKDK ve İlgili Kurumlar Organizasyon Şeması	48
Şekil 4.2. İl Koordinatörlükleri Organizasyon Şeması	50
Şekil 4.3. TKDK Merkez Organizasyon Şeması	51
Şekil 5.1. Proje Döngüsü	53

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 3.1. 2000–2006 Yılları Arasında Orta ve Doğu Avrupa Ülkeleri ile Baltık Cumhuriyetlerine Sağlanması Öngörülen Mali Yardım (milyon avro)	21
Çizelge 3.2. 2000-2006 yılları arası Aday ülkelerin SAPARD Programından Kullandıkları Kaynakların Dağılımı (bin avro)	24
Çizelge 3.3. SAPARD Fonlarından Finanse Edilebilen Tedbirler Listesi	25
Çizelge 4.4. Birinci Faz IPARD Programının Uygulanacağı İller	49
Çizelge 5.1. Başvuru Paketinin İçeriği	56
Çizelge 5.2. Faaliyet Planı Tablosu	62
Çizelge 5.3. Tedbir1.1.1. için IPARD Programı Seçim ve Puanlama Tablosu	81

1. GİRİŞ

Türkiye'nin Avrupa Birliği Ortak Tarım Politikasına (OTP) uyumu noktasında kırsal alanlarda yürütülen tarım faaliyetlerine ilişkin sorunlarının tespit edilmesi ve bu sorunlara kalıcı çözümler bulunması gereksinimi Türkiye'de "kırsal kalkınma" konusunun öncelikli konular arasına alınmasına sebep olmuştur. Söz konusu uyumun başarılmasında önemli olan, Avrupa Birliği (AB) Müktesebatının uyumlaştırılmasından çok, ülkemiz tarımının verimlilik ve rekabet gücünün artırılmasıdır. Türk tarım işletmelerinin yapısının güçlendirilmesi ve altyapılarının geliştirilmesi, profesyonel bir bakış açısının tarım işletmelerine getirilmesi ve proje üretme ve yönetme kabiliyetinin geliştirilmesi uyumun en önemli unsurları olacaktır.

Tarım işletmelerinin yapısındaki bozukluk, teknoloji kullanımındaki yetersizlik, düşük verimlilik gibi sorunlara bağlı olarak çoğu tarım ürününde, hayvancılıkta Türkiye'nin AB ile rekabet edebilme kapasitesi düşüktür. Bu nedenle Türkiye, özellikle verimlilik ve rekabet gücünün artmasını sağlayacak etkin teknoloji kullanımını ve kırsal ve tarımsal altyapı ile tarım işletmelerinin yapısının iyileştirilmesine yönelik AB kaynaklarının en etkin şekilde kullanılmasını sağlayacak kurumsal yapılanmayı ve programlamayı gerçekleştirmek zorundadır. Aksi takdirde, Türk tarımı, gerek AB, gerek dünya pazarları karşısında ciddi bir rekabet sorunu yaşayacaktır.

AB'nin Ortak Tarım Politikası ve kırsal kalkınmaya ilişkin politikaları ve yine AB tarafından aday ülkelere kırsal alanların kalkındırılmasına yönelik olarak verilen fonlar hakkında bilgi vermek, bu fonlardan etkin bir şekilde ülkemizin faydalanabilmesi amacıyla yapılması gerekenleri ve yapılanları ortaya koymak ve bu fonlardan birinci derecede fayda sağlayacak kırsal alanlardaki aktörlerimizin proje hazırlama ve proje yönetmedeki yapmaları gerekenleri ortaya koyabilmek **bu tezin ana amacıdır.**

Bu çalışmada, öncelikle Avrupa Birliği'nin kısa bir açıklaması yapılmış ve birliğin yürüttüğü en önemli politika olan OTP ve onun ilke ve amaçlarından bahsedilmiştir. Bu noktadan sonra AB deki kırsal kalkınma sürecine değinilerek birtakım kavramsal temellere de açıklık getirilmiştir.

AB'nin aday ülkelere yönelik mali yardımları ayrıntılı olarak açıklanmış, daha sonra Katılım Öncesi Mali İşbirliği Aracı (Instrument for Pre-accession Assistance - IPA) ve bileşenleri, Kırsal Kalkınma için Katılım Öncesi Mali İşbirliği Aracı (IPARD) kapsamındaki Merkezi Olmayan Uygulama Sistemi, IPARD Programı ve IPARD Ajansının yapısı ile Türkiye'nin IPA ve IPARD çerçevesinde yürüttüğü faaliyetler ve IPA bünyesindeki kurumsal yapılar ele alınmıştır.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı koordinatörlüğünde yürütülen IPARD Programının hazırlık aşamaları, plan evresi ve komisyonun onayından sonra planın program haline gelme çalışmaları, bu programı yürütecek olan IPARD Ajansı kuruluş çalışmaları, bu çalışmaların ürünü olan Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu'nun (TKDK) işleyiş mekanizması hakkında konulara açıklık getirilmiştir.

Ülkemizdeki kırsal alanlarda yaşayan ve potansiyel faydalanıcı olan gerçek ve tüzel kişilerin, IPARD fonlarından yararlanmaları için belirli bir altyapıya, bilgi birikime ve en önemlisi profesyonel bir bakış açısına ihtiyaçları vardır. Bu yüzden iyi bir proje hazırlama ve yönetme bilgisi ve becerisi konuları hakkında önemli bilgilere bu çalışmamızda yer verilmiştir. Proje hazırlanıp IPARD Ajansı hükmünde olacak olan TKDK ya sunulduktan sonra geçen evreler, Kurumun yaptığı faaliyetler hakkında tüm potansiyel faydalanıcılar için faydalı olacak olan bilgilere yer verilmiştir.

2. AVRUPA BİRLİĞİ VE KIRSAL KALKINMA POLİTİKASI

2.1. Kısaca Avrupa Birliği

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Avrupa ülkeleri yaşanan trajik gelişmeler ve soğuk savaş sonucu artan güvenlik endişeleri sebebi ile bir bütünleşme ve tek olarak hareket etme sürecine girmişlerdir.

Avrupa’da ekonomik ve politik bütünleşmeyi gerçekleştirmek amacıyla 1950 yılında Fransa Dışişleri Bakanı Robert Schuman, Batı Avrupa’nın Kömür ve Çelik Endüstrilerini bütünleştirmeyi amaçlayan bir öneri getirmiştir. Bu öneri çerçevesinde 1951 yılında altı ülkenin katılımı ile (Belçika, Batı Almanya, Lüksemburg, Fransa, İtalya ve Hollanda) “Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu” (AKÇT) kurulmuştur.

Bu altı ülke daha sonra, Avrupa Birliğinin oluşma ve gelişme sürecinde “ Kurucu Altılar” olarak adlandırılmışlardır (European Commission, EU History 2004). Bu noktada Birliğin oluşması aşağı da belirtilen amaçlar çerçevesinde gerçekleşmiştir (Mc Donald ve Dearden 1999).

- i. Periyodik olarak seyreden savaşlardan kaçınma arzusu.
- ii. Geniş bir pazar yaratarak ölçek ekonomilerinin avantajlarından yararlanma isteği.
- iii. Politik faktörlerin üstünlüğü.

AKÇT’nin başarısı, söz konusu altı ülkede ekonominin diğer sektörlerini harekete geçirme konusunda ülkeleri cesaretlendirmiştir. 1957 yılında bu ülkeler arasında Avrupa Atom Enerjisi Topluluğunu (AAET) ve Avrupa Ekonomik Topluluğunu (AET) oluşturan Roma Antlaşması imzalanmıştır. Bunun sonucu olarak ekonomik uyum ilkesinden hareketle ülkeler arasındaki ticari engellerin kaldırılması sağlanmıştır. 1967 yılında bu üç kuruluş tek bir çatı altına birleşerek Avrupa Topluluğu’nu ortaya

çıkarmıştır. Bu topluluğa 1973 yılında Danimarka, İngiltere ve İrlanda; 1981 'de Yunanistan 1986 da İspanya ve Portekiz, 1995 de Avusturya, Finlandiya ve İsveç'in katılımıyla on beş ülkeye yükselmiştir.

Avrupa Birliği 1990'ları n başlarında Tek Avrupa Pazarını oluşturma amacı ile önemli bir girişim yapmıştır. Bu aynı zamanda parasal birliğin oluşturulmasında detaylı planları geliştirmiş, sosyal, çevresel ve bölgesel alanlarda birlik yetkilerinin artmasında büyüyen bir hareketlilik getirmiştir. Bu faktörler, birliğin bütünleşme programlarının artmasında önemli rol oynamıştır. Bu amaçlar çerçevesinde iki Hükümetler arası Konferans (IGC's) tertiplenmiştir. Bunlardan bir tanesi, ekonomik ve parasal birlik, diğeri ise politik birlik konusundadır. Hükümetler arası Konferanslar Avrupa Birliği Antlaşması olarak da bilinen Maastricht Antlaşmasındaki müzakereleri sağlamıştır (Günay 2006).

Maastricht Antlaşması, birliğin daha federal bir yapı ya oturtulabilmesi amacını gütmüştür. 1992 yılında Maastricht Antlaşması'yla topluluk alt kurumları kuvvetlendirilmiş ve topluluğa sınır dışı sorumluluklar da verilerek Avrupa Birliğinin (AB) bugünkü yapısı ortaya çıkmıştır (Mc Donald ve Dearden 1999).

Avrupa Birliğine 2004 yılında on yeni ülke daha katılmıştır. Bunlar; Kıbrıs Rum Kesimi, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Macaristan, Letonya, Litvanya, Malta, Polonya, Slovakya ve Slovenya'dır. 2007 yılında ise Bulgaristan ve Romanya'nın katılımıyla 27 üyeyi içeren "Büyük Avrupa Ailesi" oluşmuştur.

Türkiye-AB İlişkileri ilk olarak, Roma Antlaşması'nın imzalanmasından kısa süre sonra 1959 yılında üyelik başvurunun yapılmasıyla başlamış ve 1963 yılında imzalanıp 1964 başında yürürlüğe giren Ankara Anlaşması'yla Türkiye'ye "Ortak Üye" statüsü tanınmıştır.

AB ile ilişkilerdeki en önemli gelişme, Türkiye'nin, 10-11 Aralık 1999 tarihlerinde Helsinki'de yapılan Avrupa Birliği Devlet ve Hükümet başkanları Zirvesinde oy birliği ile " AB'ye aday ülke" olarak ilan edilmesi ve bu karar doğrultusunda 18 Kasım 2000 tarihinde yayımlanan Katılım Ortaklığı Belgesi (KOB)'dir.

Adaylığın kesinleşmesi ile Türkiye-AB ilişkileri yeni bir boyut kazanmış ve ülkemiz tarafından 2001 yılında, ortaklığın siyasi ve ekonomik kriterlerini, üyelik yükümlülüklerini üstlenebilme kapasitesini ve Türk mevzuatının AB müktesebatı ile uyumlaştırılmasını kapsayan Ulusal Programı hazırlamıştır. Söz konusu Ulusal Program, gerekli değişiklikler çevresinde 2003 yılında revize edilmiş ve bu tarihten sonra katılım müzakerelerine başlamanın ön koşulu olan siyasi kriterlere odaklanılarak, kapsamlı anayasal ve yasal reformlar gerçekleştirmiştir (İKV 2006).

17 Aralık 2004 Zirvesinde alınan karar doğrultusunda, 3 Ekim 2005 tarihinde tam üyelik müzakereleri başlamış ve ülkemiz ile AB arasındaki ilişkilerde yeni bir döneme girilmiştir. Bu çerçevede, Kopenhag siyasi kriterlerine uyum düzeyinin yükseltilmesi, ekonomik kriterlere uyum sağlanması ve 35 fasıl altında toplanan AB müktesebatına ilişkin müzakerelerin sonuçlandırılarak katılım sürecinin tamamlanması amaçlanmaktadır (Akın 2008).

2.2. Avrupa Birliğinde Ortak Tarım Politikası

İlk önce Avrupa Birliği'nin bir Ortak Tarım politikasına neden ihtiyaç duyduğunun altı çizilmelidir. İkinci Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan gıda yetersizlerinin önüne geçilmesi gerekmektedir. Avrupa kıtasında gıda arzının güvence altına alınmasının şart olduğu anlaşılmış ve bu alanda dışa bağımlılığın azaltılması gerektiğine dair bir bilinç oluşmuştur. Diğer nedenler sırasıyla; Tarımda çalışan kesimin gelir düzeyinin korunması ve artırılması, Piyasa mekanizmaları arasındaki farklılıkların giderilmesi ve Fransa ve Almanya arasındaki dengesizliğin giderilmesi olarak gösterilebilir.

Avrupa Birliği, ekonomik işbirliğini ve ekonomik gelişmeyi sağlamak için üye ülkeler arasında ortak ticaret ve malların serbest dolaşımı kurallarını uygulamıştır. Bunun için, sanayi sektöründe Gümrük Birliği Politikası, tarım sektöründe ise Ortak Tarım Politikası (OTP) gibi iki ana politikayı yürütmektedir.

OTP'nin hedefi, tarımsal üretimin artırılması, üreticilere daha iyi bir yaşam seviyesi sağlanması ve piyasaların istikrara kavuşturulması ve bu sayede arzın devamlılığının sağlanmasıdır. Bu politika, AB'nin en önemli, en gelişmiş, üzerinde en fazla tartışmaların yapıldığı ve sürekli olarak reform önerilerine konu olan bir politika olmakla birlikte aynı zamanda AB bütçesinin önemli bir bölümü de (yaklaşık yarısı) bu amaçla kullanılmaktadır (Nergiz 2005).

2.2.1. OTP'nin Temel İlkeleri

OTP'nin fiyat ve pazar mekanizmalarının belirlenmesi tümüyle Birliğin yetkisindedir. Karar alma sürecinde Komisyon yasa taslaklarını hazırlamanın yanı sıra, piyasaların denetlenmesi ve gerektiğinde değişiklik yapılmasından sorumludur. Konsey, Komisyon'un kendisine ilettiği yasa tasarıları üzerine karar almadan önce Parlamento'ya danışmaktadır. OTP'ye ilişkin zorunlu harcamaların miktar ve içeriğinin

belirlenmesinde ise son söz Konsey'e aittir. (Commission of the European Communities 1991)

OTP, üç temel ilkeye dayanmaktadır:

Tek Pazar ilkesi, üye ülkelerde tarım ürünlerinin serbest dolaşımını engelleyen tüm kısıtlamaların kaldırılarak bir Tek Pazar oluşturulmasını öngörmektedir. Bunun için ortak fiyat ve rekabet kuralları, üye ülkelerde istikrarlı bir döviz kuru ve dış pazarlara karşı sınırlarda ortak bir koruma gereklidir. Tek Pazar ilkesi ile hedeflenenler arasında, malların üye ülkeler arasında serbest dolaşımını sağlanmış, ancak bu tek pazarın oluşması için yeterli olmamıştır (EC-DG Agri 1997).

1999 yılından itibaren Euro'nun kullanılmaya başlanması ile döviz kurları dalgalanmaları sona ermiş, bu da tarım ürünleri tek pazarının oluşmasına katkı sağlamıştır.

Topluluk tercihi ilkesi, Birlik içinde üretilen ürünlere öncelik tanınmasını amaçlamaktadır. Bunun için AB tarım ürünlerinin ithalata karşı korunması, ihracatının ise sübvansede edilmesi gereklidir. Topluluk üreticilerinin ucuz dış rekabete karşı korunması için, iki temel koruma mekanizması oluşturulmuştur. Bunlardan ilki, bugün yerini Dünya Ticaret Örgütü Tarım Anlaşması ile gümrük tarifelerine bırakmış olan prelevman adlı değişken vergidir. Bu vergi, ithal ürünlerden alınmakta ve bu ürünlerin fiyatını Topluluk fiyatına yükseltme amacını taşımaktadır. İkinci temel koruma aracı ise, ihracat iadesi uygulamasıdır. Topluluk ürünlerinin, fiyatların daha düşük olduğu dış pazarlara ihraç edilebilmesi için kullanılan bu araç, Topluluk ürünlerine rekabet gücü kazandırmayı hedeflemekte ve daha çok iç tüketimin yetersiz olduğu ya da önemli miktarda üretim fazlası bulunan ürünler için kullanılmaktadır.

Ortak mali sorumluluk ilkesi, OTP'ye ilişkin tüm harcamaların Birlik üyeleri tarafından ortaklaşa üstlenilmesini amaçlamaktadır. Bu ilke çift yönlü işlemekte ve bir yandan OTP'ye ilişkin harcamalar Topluluk üyeleri tarafından ortaklaşa üstlenilirken, diğer yandan OTP çerçevesinde alınan vergilerden sağlanan gelirler, Topluluğun ortak geliri olarak kabul edilmektedir. Bu çerçevede, mali sorumluluğun paylaşılması amacıyla, Nisan 1962'de AB bütçesinde Tarımsal Yönlendirme ve Garanti Fonu- Fonds Europeen d'Orientation et de Garantie Agricole (FEOGA) oluşturulmuş ve böylece Ortak Piyasa Düzeni'ne (OPD) geçilmiştir (EC DG Agri 2004).

OTP'nin başlangıcından beri Birlik, üreticilerinin gelir düzeyini iki ana mekanizma yoluyla desteklemeyi amaçlamıştır. Bunlar, çiftçinin eline geçmesi hedeflenen fiyatın altında kalmayacak şekilde ithal ürünlere gümrük vergisi ve diğer eş etkili vergiler uygulanması ve piyasa fiyatlarının kabul edilen asgari fiyatın veya müdahale fiyatının altına düşmesi sorunu oluştuğunda arz fazlasının satın alınmasıdır. Söz konusu iç pazar desteğinin Birlik dışından yapılacak düşük fiyatlı ithalat yoluyla zarara uğratılmasının engellenmesi amacıyla, Birlik tarafından ithalatta vergi sistemi uygulanmıştır. Bunun sonucu olarak, Birlik dışından yapılan tarım ürünleri ithalatında ürünlerin eşik fiyat altında girmesini önlemek için değişken nitelikli vergiler ve asgari ithalat fiyatı belirlenmiştir. 1995 yılının Temmuz ayında yürürlüğe giren Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Tarım Anlaşması, eşik fiyat uygulamasına son verirken, değişken nitelikli vergileri tarifelere dönüştürmüştür (www.avrupa.info.tr, 2007).

2.2.2. OTP'nin Amaçları

Ortak Tarım Politikaları ilk olarak piyasa düzenini oluşturmasıyla resmen hayata geçirilmiştir. OTP amaçları Roma Anlaşmasının 39. maddesinde şu şekilde belirtilmiştir;

- i. Teknik ilerlemenin özendirilmesi, tarımsal üretimin rasyonelleştirilmesi ve üretim faktörlerinin özellikle iş gücünün optimal kullanımının ve verimliliğin artırılması,

- ii. Tarımsal nüfusun yaşam düzeyinin, özellikle tarımda çalışanların gelirlerinin artırılması yoluyla yükseltilmesi,
- iii. Piyasalarda istikrar sağlanması,
- iv. Düzenli bir ürün arzının garanti altına alınması,
- v. Tarım ürünlerinin tüketicilere uygun fiyatlarla ulaştırılmasının sağlanmasıdır (Tan ve Dellal 2005).

Bu amaçlarda başarı elde edebilmek için özel politikalar içeren 3 hareket alanı organize edilip geliştirilmiştir. Bunlar *Tarımsal Pazar Politikası*, *Sosyo-yapısal Politikalar* ve üçüncü ülkelere karşı *Dış Politikalar*dır (Pezoras 1995).

Birliğin Pazar politikası noktasında birlik içersinde üretilen tüm tarım ürünlerinin pazarlarının organize edilmesi, geliştirilmesi ve özellikle istikrarın sağlanması öngörülmüştür. Birliğin OTP'sinin hareket alanı tarım ürünlerinin neredeyse tamamını kapsamaktadır. Ancak uygulanan destekleme ve korumaların sayesinde her grup ürünün doğası önemindeki farklılıklar nedeni ile önemli değişiklikler olabilmektedir.

Sosyo-yapısal politikaların amaçları, uygulanacak uzun dönemli yapısal politikalarla gerçekleştirilebilir. Alt yapının modernizasyonu, tarımsal işletmelerin verimliliklerinin geliştirilmesi, sermaye yatırımlarının artırılması, kırsal alanlarda gelirlerin artırılması için yardımların sağlanması, eğitim ve profesyonel çalışma ve genç çiftçilerin cesaretlendirilmesi bu politikaların ana ölçütlerini oluşturmaktadır (Pezoras 1995).

Ortak Tarım Politikalarında çok uluslu veya ikili seviyede hatta tarımla ilgili FAO, OECD, DTÖ gibi diğer uluslararası organizasyonlarla işbirliğine açık bir sistem söz konusudur.

2.3. Avrupa Birliği'nde Kırsal Kalkınma

2.3.1. Kırsal Alan ve Kırsal Kalkınma Kavramları

Kırsal Alan: Kırsal alanlar, insanoğunun kendi cinsiyle ve doğa ile girdiği çeşitli etkileşimlerin üzerinde yer aldığı mekânlardır. Bu alanlar, çoğu zaman tarım ve ormancılığın başat olduğu ama bunun yanında turizm, küçük ve orta ölçekte sanayinin ve el sanatları gibi diğer iktisadi faaliyetlerin de önemli olduğu, üzerinde insanoğunun köy, pazar gibi sosyal yapılar yükselttiği, ekolojik açıdan değerli ve kentli insanlarla da sürekli etkileşim halinde olunan mekanlardır (Berkowitz 2000).

Kırsal alanlar ayrıca yaşam ve ekonomik faaliyetlerin önemli ölçüde doğal kaynakların kullanım ve değerlendirilmesine bağlı olduğu, ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişme sürecinin nispeten yavaş işlediği, gelenek ve törelerin, yaşam biçimini ve kurallarını etkilediği ve teknolojik gelişmenin yaşama ve üretime yansıma oranının büyük ölçüde zamana yayıldığı alanlar olarak da tanımlanmaktadır.

Türkiye'de genel yaklaşım, üretim boyutu kapsamında kırsal alanlar, il ve ilçe merkezleri dışındaki üretime kaynak oluşturan alanlar olarak kabul edilmektedir. Buna göre, istatistik verilerine göre Ülkemiz nüfusunun %30-35'i kırsal alanlarda yaşamaktadır. Ancak bu tanımın sağlıklı olmadığı da kesindir. Bunun nedeni ise Türkiye'de kent statüsünde değerlendirilen, istihdam ve ekonomik ağırlıklı olarak tarıma dayandığı, kırsal yaşam biçimlerinin yaygın olduğu bazı il ve ilçe yerleşim birimleri kırsal alan niteliğindedir. Diğer yandan, kırsal alan statüsünde değerlendirilen bazı yerleşim birimleri de sanayi ve turizm alanında gelişmiş kentsel alan niteliği sergilemektedir (Turhan 2005).

Avrupa Birliği'nde ise, kırsal alanın herkes tarafından kabul edilmiş bir tanımı bulunmamaktadır. Sonuçta her üye devlet kendine göre bir kırsal alanı tarifi yapmıştır.

Bu tanımlar çoğunlukla sosyo-ekonomik kriterler temelinde tanımlamalardır ve birbirinden çok farklı olabilmektedir. Bu tanımlamalarda kırsal alanlar arazi parçası olarak ele alınıp, tarımsal desen, arazi kullanımı, kentlere yakınlık gibi kıstaslar göz önüne alınabilmekte ya da sosyo-kültürel özelliklere bağlı olarak bir ayırım yapılmaktadır.

Kırsal Kalkınma: Kırsal alanlar ve buralarda yaşayan insanların varlığını devam ettirmesi çok önemlidir. Kentli kesime göre daha geri sosyal ve ekonomik imkânlarla sahip bu alanlardaki toplumun yaşam şartlarının iyileştirilebilmesi için gerçekleştirilen yapısal, sosyal, kültürel değişikliklere kırsal kalkınma adı verilmektedir.

Kalkınma çabalarını mekânsal boyutta ele alan ve çoğu zaman tarımsal kalkınma ile de arasında yakın bağlar kurulan kırsal kalkınma için, çok yönlü niteliği de göz önüne alınarak, kapsamlı tanıma ihtiyaç vardır. Bu açıdan, kırsal kalkınma; kentsel alanların dışında bulunan dezavantajlı yaşam ve çalışma ortamlarında, mevcut doğal kaynakların istismarına neden olmadan, uygulanabilirlik ve sürdürülebilirlik açısından değerlendirilmek yoluyla, hayat standartlarının ve gelir düzeylerinin yükseltilmesi, refahın artırılması çalışmaları içerir. Bu bölgeler arasındaki gelişmişlik farklılığının kaldırılması, tarımsal yapının iyileştirilmesi, tarımsal üretimde kalitenin artırılması, gıda güvenliği, işsizliğin azaltılması, sağlıksız bir göçün önlenmesi gibi amaçlarla, tarımsal kalkınmaya destek olunması hedeflenmektedir. Ayrıca kırsal alt yapı, tarımsal alt yapı, eğitim, sağlık, sosyal güvenlik, örgütlenme, barınma, ulaşım, haberleşme, istihdam, pazarlama, kırsal turizm, yöresel el sanatları vs gibi sosyal, kültürel ve ekonomik alanlardaki mevcut yapılarda da ihtiyaçların, önceliklerin belirlenmesi, belirlenen hususlarda yetersizliklerin giderilmesi ve iyileştirilmesi için planlanan tüm geliştirici faaliyetleri ifade etmektedir (Anonim 2002).

2.3.2. AB ‘de Kırsal Kalkınma Süreci ve Politikası

AB’de kırsal kalkınma konusu her zaman gündemde yer edinmiştir. Konu genel olarak tarım politikalarının tamamlayıcı bir unsuru olarak görülmüştür. 1968 yılında “Malsholt Planı” olarak bilinen tarım reformu planında tarım işletmelerinin modernizasyonu, tarım nüfusunun azaltılması ve tarımda çalışanların sosyo ekonomik bilgilerinin ve mesleki yeterliliklerinin artırılması hedef olarak belirlenmiştir.

OTP’nin ikinci temel unsuru olarak nitelendirilen kırsal kalkınma yaklaşımı içinde tarımsal işletmeler, genç çiftçilerin oluşturulması, erken emeklilik, tarımsal ürünlerin işlenmesi ve pazarlanmasının iyileştirilmesi, az elverişli bölgeler ve çevresel açıdan kısıtlı bölgeler ile ormancılık, tarımsal çevre, kırsal alanların uyumu ve gelişimi için önlemler ve idari ve mali hükümler yer almıştır. Bu haliyle, önceki yapısal önlemler, Gündem 2000 ile kırsal kalkınma önlemleri içinde değerlendirilmiştir. Politikaların birbiri ile çok bağlantılı olması, OTP içinde kırsal politika kavramını ortaya çıkartmıştır. Zaman içinde pazar politikasının önemini bir ölçüde kaybetmesi, tarım politikası içinde kırsal alanların kalkındırılmasının önemini artmasını sağlayabilecektir (Cesur 2004).

Yunanistan, İspanya ve Portekiz’in Topluluğa üye olmaları ile birlikte geliştirilen Entegre Akdeniz Programları ile yine işletmelerin modernleştirilmesi, mesleki eğitim sağlanması, üretici gruplarının kurulması, yaşam koşullarının iyileştirilmesi ve turizm, küçük ve orta ölçekte teşebbüslerin kurulması için özendirici tedbirlerin yürürlüğe konulması amaçlanmıştır.

1987 yılında kabul edilen Avrupa Tek Senedi ile Birlik 1992 yılında Tek Pazar oluşturma hedefini üstlenmiş, bu çerçevede malların, hizmetlerin, kişilerin ve sermayenin serbest dolaşımındaki engellerin kalkması bunun yanında Topluluğun farklı bölgeleri arasında ekonomik ve sosyal bütünleşmenin sağlanması hedef alınmıştır. Maastricht Anlaşması ile, Topluluğu Kuran Antlaşmanın ekonomik ve sosyal

bütünleşmenin sağlanmasına yönelik hedeflerle ilgili 130A nolu maddesine eklenen “kırsal bölgeler de dahil olmak üzere” ibaresi ile kırsal kalkınmaya yasal dayanak sağlanmıştır.

1988 yılında Komisyon tarafından Kırsal Toplumun Geleceği adlı bir tebliğ hazırlanmıştır. Bu tebliğ kırsal alanların sadece coğrafyaya dayalı olarak ele alınmaması gerektiğini, bu alanların ekonomik ve sosyal hayatın çok farklı aktivitelerine sahne olan karmaşık bir yapı teşkil ettiğini belirtmiş, kırsal alanların sadece içinde barındırdığı nüfusa iş ve hayat veren alanlar olmadığı, bunun yanında toplumun tüm kesimlerine hitap eden, ekolojik dengenin kurulduğu çok fonksiyonlu alanlar olduğu vurgulanmıştır. Bu tebliğde, kırsal kalkınma için üç esas hedef belirlenmiştir;

- Ekonomik ve sosyal bütünleşmenin sağlanması;
- Tarım tekrar düzenlenirken kırsal ekonominin bir bütün olarak ele alınması;
- Çevrenin ve doğal kaynakların korunması.

Yine aynı yıl, 2052/88 sayılı Konsey Tüzüğü ile yapısal fonlar etkinliklerinin artırılması amacıyla yeniden düzenlenmiş, Topluluğun yapısal politikalarında 5 temel hedef belirlenmiş ve fonlar bu hedeflere göre yönlendirilmiştir. Buna göre, FEOGA-Yönlendirme Bölümü Hedef 1 ve Hedef 5’in finansmanında kullanılacaktır. Hedef 1 ile kalkınmada geri kalmış bölgelerde yapısal uyum ve gelişmenin desteklenmesi öngörülmüş, Hedef 5a ile tarım ve ormancılıkta üretim ve işleme yapılarının düzenlenmesinin hızlandırılması amaçlanmış, bu çerçevede çiftliklere yatırım yardımı, 55 yaşın üstündeki çiftçiler için erken emeklilik primleri, çevre dostu uygulamalara destek, gıda dışı amaçlı tarım ürünlerinin teşviki, işleme ve pazarlama için yatırım yardımları gibi konular kapsam dahiline alınmış, Hedef 5b ile kırsal alanlarda ekonomik çeşitliliğin teşvik edilmesi hedeflenmiştir. Bu hedefler çerçevesinde yürütülen programlar 2000 yılına kadar devam etmiştir. Bu hedeflerin dışında kırsal alanlarda

gerçekleştirilen projelerde karşılıklı dayanışma ortamı yaratmak, deneyimleri paylaşmak, yenilikleri desteklemek üzere LEADER denen Birlik girişimleri başlatılmıştır. LEADER I (1991-94) programına 217 bölgesel çalışma grubu katılırken, LEADER II (1994- 99)programına 850 çalışma grubu katılmıştır. Bunların devamı olan LEADER + programı 2000-06 yıllarını kapsamakta, FEOGA-Garanti Bölümü tarafından finanse edilmektedir.

1996 yılında düzenlenen “Kırsal Kalkınma konulu Konferans” Cork deklarasyonu ile tamamlanmıştır. Bu deklarasyon ilerde Topluluğun kırsal kalkınma politikasını belirlemek üzere önemli bir doküman olmuştur. Bu deklarasyonda şu hususlar vurgulanmıştır;

- Kırsal alanlarda sürdürülebilir bir kalkınmanın sağlanması amacıyla kapasitenin teşviki
- Kırsal alanlarda katılımcı yaklaşımları artırma
- Politika uygulamalarının ve karar mekanizmasının yerinden bir yönetimle yapılması
- Sürdürülebilir kırsal kalkınma programlarının birbirleriyle koordine edilmesi

Komisyon tarafından hazırlanıp 25 Mart 1999 tarihinde Konseyce kabul edilen, 2000’li yıllarda Birliğin karşılaşılabileceği muhtemel tehditleri belirleyen ve bunlar çerçevesinde Birlik politikalarında ve özelde tarımsal desteklemede yenilikler getiren kapsamlı reform paketi Gündem 2000’le birlikte 2000-06 yılları arasında geçerli olmak üzere yapısal fonların hedefleri üçe indirilmiştir. Buna göre Hedef 1, kalkınmada geri kalmış bölgelerin yapısal uyum ve gelişmesinin desteklenmesini amaçlamış, bu hedef kapsamındaki bölgeler kişi başına GSYH’sı Birlik ortalamasının %75’inden az olan bölgelerdir. Yapısal fon kaynaklarının yaklaşık üçte ikisinin bu hedefe aktarılması öngörülmektedir. Eski sistemde Hedef 6 kapsamında ki bölgeler bu hedef kapsamına

alınmıştır. Hedef 2 ile yapısal zorluklarla karşı karşıya olan bölgelerin desteklenmesi hedeflenmektedir. Bu hedef kapsamında; sanayi, hizmetler ya da balıkçılık sektörlerinde yaşanan değişikliklerden etkilenen bölgeler, ekonomik çeşitlilik bulunmaması sebebiyle ciddi bir düşüş içinde bulunan kırsal bölgeler ve ekonomik faaliyetlerin kaybı sebebiyle güçlük içinde bulunan kentsel bölgeler yer almaktadır. Hedef 3 ile de eğitim, mesleki eğitim ve istihdam konularında modernleştirme çabaları kapsama alınmıştır. Son hedef, diğer hedeflerin uygulanmadığı bölgelerde yürürlükte olacaktır.

AB kırsal kalkınma politikasını üç farklı endişe yönlendirmektedir.

- Tarım sektörünü yeniden yapılandırma ihtiyacı
- Bölgesel gelişme politikası ile birlikte ekonomik ve sosyal bütünleşmenin artırılması gereği
- OTP ye çevresel hassasiyetleri enjekte etme fikri.

Bu endişeler çerçevesinde oluşturulan kırsal kalkınma politikasının ilkeleri şunlardır:

- Tarımın çok fonksiyonluluğu
- Kırsal ekonomilere çok sektörlü ve entegre yaklaşım geliştirilmesi: yeni gelir kaynakları yaratılması, istihdam sağlanması ve kırsal mirasın korunması.
- Kırsal kalkınma için yöneltilen yardımlarda esneklik: Ademi merkezîyetçi, yerinden yönetim ve bölgesel, yerel yetkililerle danışma ve ortaklık.
- Şeffaflık. Programların hazırlanmasında ve yönetilmesinde şeffaflık, mevzuata kolay ulaşım ve basitlik.

Avrupa Birliği'nde kırsal kalkınma politikaları ile şu hedeflere ulaşılmak istenmektedir:

- Tarım ve Orman sektörünün güçlendirilmesi,
- Kırsal alanların rekabet gücünün artırılması ve

- Çevrenin ve kırsal mirasın korunması.

AB kırsal kalkınma politikasının şu anda dayandığı temel mevzuat Gündem 2000 doğrultusunda çıkarılan 1257/99 sayılı Konsey Tüzüğüdür. Bu tüzükte AB'nin kırsal kalkınmayı desteklemek için ne tür programlara yapısal fonlardan kaynak aktaracağı ele alınmaktadır (<http://www.zmo.org.tr/etkinlikler/abgst03/10.pdf> 2008).

2.3.3. Yeni Kırsal Kalkınma Yaklaşımı (2007-2013)

Avrupa Birliği'nde kırsal kalkınma, 2007-2013 mali döneminde, artık OTP'nin altında tek bir kalem olarak değil de ayrı fonlar ayrılarak bütçelendirilmiş bir politika olarak karşımıza çıkmaktadır. Yeni kırsal kalkınma politikası OTP'nin ikinci bir ayağı olarak düşünülmektedir. AB Komisyonunu hazırladığı “OTP Reformu: Kırsal Kalkınma” adlı metne göre Avrupa tarımının şu an karşı karşıya bulunduğu yeni gerçekler ve tehditler; dünya pazarlarının küreselleşmesi, tüketici endeksli kalite gereksinimleri ve Birliğin genişlemesidir. Metne göre, bu değişimler sadece tarımı değil kırsal alanlardaki yerel ekonomileri de etkileyecektir. Bu yüzden tarım sektörünün geleceği kırsal alanlardaki dengeli bir gelişme ile doğrudan ilgilidir.

Ayrıca ilk kez bu dönemde, “doğal kaynakların korunması ve yönetimi” başlığı altında ve AB'nin tarıma yaptığı doğrudan yardımlardan da ayrı olarak kırsal kalkınma başlığına yer verilmiştir. Bu bütçe kalemi altında 2007–2013 mali dönemi için yaklaşık 88,5 milyar avro kaynak tahsis edilmiştir (EC-DG Agri 2006).

AB'nin 2007–2013 dönemi kırsal kalkınma yaklaşımı kapsamında, 2007-2013 döneminde üye ülkelerin tarım ve kırsal kalkınma alanındaki projelerine fon aktaracak olan ‘Kırsal Kalkınma İçin Avrupa Tarımsal Fonu’na (European Agricultural Fund for Rural Development-EAFRD) ilişkin 1698/2005(EC) sayılı Konsey Tüzüğünde 4

öncelik eksenini belirlenmiştir. Bu öncelik eksenleri ve program bütçesinden kaynak aktarılması gereken minimum oranlar şu şekilde belirlenmiştir:

- Yeniden yapılanma, Ar-Ge, inovasyon aracılığıyla, tarım ve ormancılık alanlarında rekabet edebilirliğin artırılması (%10),
- Arazi yönetimini destekleyerek, çevre ve kırsal alanların geliştirilmesi (%5),
- Kırsal alanlarda yaşam kalitesinin artırılması ve ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesi (%10),
- AB Kırsal Kalkınma Girişimi (Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale: European Union Initiative for Rural Development-LEADER) (%5).

1698/2005(EC) sayılı Konsey Tüzüğünde yer alan bu öncelik alanlarından görüldüğü üzere, AB politikalarında kırsal kalkınma algısı zaman içinde, rekabet edebilirlik, çevre ve arazi yönetimi ve ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesi başlıklarına yönelmiştir (www.europa.eu.int 2008).

Yeni dönemin öncelik alanları dahilinde, 2007–2013 dönemi AB kırsal kalkınma politikası temel olarak; insana, mekana ve çevreye duyarlı planlamayı öne çıkaran, bölgelerarası gelişmişlik farklarını azaltmayı hedefleyen bir yaklaşımla, özellikle rekabet edebilirlik, kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi, tarım dışı istihdam, insan kaynaklarına yatırım, mesleki eğitim, yerel girişimler, kırsal altyapı, çevre ve korunan alanlar, kırsal peyzaj ve arazi yönetimi gibi temalara yönelmiştir. Bu yönüyle, kırsal kalkınma politikasının sadece tarımla ilgili olan ve tarımla uğraşan nüfusa göre tasarlanan bir politika alanı olmaktan uzaklaştırılması amaçlanmıştır (Dıraor 2008).

3. GENİŞLEME SÜRECİNDE AVRUPA BİRLİĞİN'E ADAY ÜLKELERE UYGULANAN KATILIM ÖNCESİ MALİ YARDIM POLİTİKALARI

3.1. Mali Yardımlar Hakkında Genel Bilgi

Avrupa Birliği, kuruluşundan itibaren Birlik üyesi ülkelere, aday ülkelere ve üçüncü ülkelere, kurucu anlaşmalar temelinde çeşitli mali yardımlar yapmaktadır. AB'nin muhtelif hedeflerini gerçekleştirmek amacıyla yapılan bu yardımlar vasıtasıyla, mali yardımdan faydalanan ülkelere, hibe ya da kredi şeklinde önemli miktarda kaynak aktarılmaktadır. Aday ülkeler açısından bakıldığında, AB ile yürütülen mali işbirliği ve bu kapsamda yapılan mali yardımlar, AB ve aday ülkeler ilişkisinin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Esasen, bir aday ülkeye yapılan mali yardımın temel amacı, aday ülkenin AB üyeliğine hazırlanmasını sağlamaktır (Gösterici ve Ormanoğlu 2007).

Birlik içerisinde bölgeler arası gelişmişlik açısından önemli farkların bulunması ve bu farklılıkların zaman içerisinde devam etmesi AB'nin bölgesel kalkınmaya yönelik bir politikaya sahip olmasının rasyonelini oluşturmaktadır. Uzun ömürlü bir AB'nin mümkün olabilmesi için bu yardımlar gerekli görülmektedir. Ayrıca bu husus, diğer komşu ülkeler ve bölge ülkeleri için de geçerli olan bir uluslararası gerçektir. Güçlü ve zayıf ekonomilerin bir araya gelmesi sonucu kurulan AB'de dengeli bir gelişmeyi sağlamak, ancak dayanışma ilkesinin hayata geçirilmesi ve telafi mekanizmalarının çalıştırılmasıyla sağlanabilecektir. Devletlerin kayıplarını doğrudan telafi etmekten ziyade, bölgesel farklılıkların giderilerek refah düzeyinin tüm birlik dahilinde uyumlaştırılması anlamına gelen "Dayanışma İlkesi"ni hayata geçirmek için Topluluk içinde, "Yapısal Fonlar" ve "Uyum Fonu" kullanılmakla birlikte aday ülkeler için de bir dönem PHARE, ISPA ve SAPARD programları kullanılmıştır. 2007-2013 dönemi için ise IPA programı hazırlanmıştır. (Yıldız, Yardımcıoğlu 2005)

Aday ve potansiyel aday ülkelere yönelik olarak yapılacak katılım öncesi yardımlar, mevcut hukuksal ve kurumsal altyapısının, AB standartlarına ve uygulamalarına

yakınlaştırılması ve uyumlaştırılmasını hedeflediğinden; demokratik kurumların ve hukukun üstünlüğü prensibinin güçlendirilmesi, ekonomik reformların gerçekleştirilmesi, insan haklarına saygı ilkesi, sivil toplumun ve bölgesel işbirliğinin güçlenmesinin desteklenmesi, sürdürülebilir kalkınma ve yoksulluğun azaltılması gibi konularda bu ülkelerin yapacağı çalışmalara destek vermeyi amaçlar ve bu yüzden genel olarak kurumsal yapılanma odaklıdır (Akın 2008).

3.2. 2000-2006 Döneminde Aday Ülkelere Uygulanan Politikalar

Avrupa Birliği, Merkezi ve Doğu Avrupa Ülkelerine katılım öncesi mali yardım kapsamında üç temel araç kullanmıştır. Bunlar PHARE, SAPARD ve ISPA 'dır.

PHARE Programı ile bu ülkelerin kurumsal yapılanması ve ekonomik ve sosyal uyumu artırılmaya çalışılırken, ISPA Programı ile geniş ölçekli çevre ve ulaştırma yatırımları desteklenmiştir. SAPARD Programı ile de tarım ve kırsal kalkınma alanlarına katkı sağlanmıştır (Yıldız ve Yardımcıoğlu 2005).

Bu araçlar ile Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Macaristan, Litvanya, Letonya, Polonya, Romanya, Slovenya ve Slovakya gibi Orta ve Doğu Avrupa Ülkeleri ile Baltık Cumhuriyetleri faydalanmıştır. Çizelge 3.1'de bu araçlardan sağlanması ön görülen yardımların 2000-2006 yılları arası dağılımı görülmektedir.

Çizelge 3.1. 2000–2006 Yılları Arasında Orta ve Doğu Avrupa Ülkeleri ile Baltık Cumhuriyetlerine Sağlanması Öngörülen Mali Yardım (milyon avro)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	TOPLAM
PHARE	1 560	1 560	1 560	1 560	1 560	1 560	1 560	10 920*
ISPA	1 040	1 040	1 040	1 040	1 040	1 040	1 040	7 280
SAPARD	520	520	520	520	520	520	520	3 640
TOPLAM	3 120	3 120	3 120	3 120	3 120	3 120	3 120	21 840

Kaynak: “AKIN S., “Avrupa Birliği’nde Kırsal Kalkınmaya Yönelik Mali Yardımlar, Değişimler ve Türkiye’nin Uyum Çalışmaları” Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi 2008 Ankara.

3.2.1. PHARE

AB, bölge ülkeleri ile ilişkilerin gelişmesi ve işbirliğinin artırılması amacıyla genel bütçesinden bölgesel fonlar tahsis etmektedir. Özellikle, planlı ekonomiden serbest piyasa ekonomisine geçen ülkelerin Batı Avrupa ve dünya ekonomisi ile birleşmesini amaçlayan bu fonların önde geleni PHARE’dir. (Coordinated Support For The Reconstructing of Economics of Poland and Hungary-Polonya ve Macaristan Ekonomilerinin Yeniden Yapılandırılmasına Yönelik Destek Programı) (Akın 2008).

18 Aralık 1989 yılında AB Konseyi kararı (EEC-3906/89) ile yürürlüğe giren PHARE programı, bu tarihte sadece Polonya ve Macaristan ülkelerine yardım sağlamaktaydı. Aynı yıl, Bulgaristan Çekoslovakya, Yugoslavya ve Romanya PHARE kapsamına dahil olmuşlardır. 1992 yılının başında PHARE, kapsamını biraz daha genişleterek, Arnavutluk, Estonya, Letonya ve Litvanya ülkelerini içine almıştır. PHARE programına katılan son MDA ülkesi ise, 1992 yılının ortalarında Slovenya olmuştur. 2000 yılına kadar, Arnavutluk, Bosna- Hersek ve FYROM PHARE’den yararlanmışlardır. Fakat 2001 yılından itibaren bu üç ülke CARDS programı kapsamına alınmışlardır (<http://ec.europa.eu>, 2008)

PHARE, SAPARD ve ISPA programlarının içermediği alanlarda, bölgesel kalkınma politikaları dahil, kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi, Topluluk programlarına iştirak ile sınıı kalkınma ve Küçük ve Orta Büyüklükte İşletmelerin (KOBİ'lerin) geliştirilmesine ilişkin projelere finansman sağlayan bir programdır (Sarı, 2006).

3.2.2. ISPA

AB, MDAÜ'nin, katılım öncesi yardımlar kapsamında ve bir katılım öncesi yardım aracı olarak, "çevre" ve "ulaşım" altyapılarını geliştirmek amacıyla ISPA (Katılım Öncesi Yapısal Politika Aracı) programını hayata geçirmiştir. Bu alanlardaki AB müktesebatına uyumun sağlanması da ISPA programının konuları arasında bulunmaktadır.

ISPA'nın çevre alanında öngördüğü yatırımlar, içme suyu, atık su ıslahı, katı atık ıslahı ve hava kirliliği konularını içermektedir. Ulaşım alanında ise; demiryolları, karayolları, su yolları ve limanlar, havaalanları ve ulaştırma alanındaki AB müktesebatına uyum çalışmalarıdır (Gençkol 2003).

ISPA programından yararlanan 10 aday ülke: Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Macaristan, Letonya, Litvanya, Polonya, Romanya, Slovakya ve Slovenya'dır. ISPA programı adı geçen ülkelerdeki çevre ve ulaştırma altyapısının AB standartlarına getirilmesini amaçlayan ve maliyeti 5 milyon Euro'nun üzerindeki projelere verilmektedir (Akın 2008).

3.2.3. SAPARD

AB'nin katılım öncesi araçlarından biri de SAPARD 'dır (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development-Tarım ve Kırsal Kalkınma için Özel Katılım Programı). SAPARD, MDA ülkelerinin Birliğe katılımlarından önce tarım ve kırsal kalkınma alanlarındaki sorunlarına çözüm getirme ve yine Birliğin tarım politikası müktesebatına uyum sağlamalarını amaçlamıştır.

SAPARD aynı zamanda MDA ülkelerinin ulusal kırsal kalkınma programlarına Birlik bütçesinden eş finansman desteği de sağlamıştır. Bu yönüyle SAPARD, 2000-2006 döneminde hem AB kaynaklarının hem de aday ülkelerin ulusal kaynaklarının kırsal kalkınma amaçlı olarak hazırlanan projelere aktarıldığı en temel fon programı olmuştur (Dıraor 2008).

2000-2006 yılları arasında Topluluk bütçesinden bu programa aktarılan kaynak Çizelge3.2' de görüldüğü gibi yaklaşık 520 milyon avrodur. Bulgaristan ve Romanya dışındaki diğer MDA ülkelerindeki SAPARD yardımı üye oldukları 1 Mart 2004 tarihi itibarıyla sona ermiştir. Bulgaristan ve Romanya'da ise Birliğe üye oldukları 2006 senesinde bu program sona erdirilmiştir.

Çizelge 3.2. 2000-2006 yılları arası Aday ülkelerin SAPARD Programından Kullandıkları Kaynakların Dağılımı (bin avro)

FAYDALANICI ÜLKE	KULLANILAN KAYNAK SAPARD Programı Tedbirleri
Polonya	168.683
Romanya	150.636
Bulgaristan	52.124
Macaristan	38.054
Litvanya	29.829
Çek Cumhuriyeti	22.063
Letonya	21.848
Slovakya	18.289
Estonya	12.137
Slovenya	6.337
TOPLAM	520.000*

Kaynak: “GENÇKOL, M., “Avrupa Birliği Mali İşbirliği Politikaları ve Türkiye” DPT Uzmanlık Tezleri yayın no 2679, Eylül 2003, Ankara, s.127

Bu noktadan sonra ülkemizde uygulanacak olan IPARD Programı süreci ile de büyük benzerliklere sahip olan SAPARD sürecine kısaca değinmek gerekir ise; bu süreçte aday ülkenin 2000-2006 dönemi için hazırladığı SAPARD tarım ve kırsal kalkınma planı AK tarafından onaylanması ile başlamaktadır. Plan onaylandıktan sonra Program adını almaktadır. Planın onaylanmasını Çok Yıllık Mali Anlaşmanın (MAFA) imzalanması takip etmektedir. Bu anlaşmadan sonra SAPARD fonlar için uygulama ve ödeme işlemlerinden sorumlu birimi SAPARD Ajansının akredite edilmesi gelmektedir. Söz konusu akreditasyon, Ulusal Yetkilendirme Görevlisi (UYG- NAO) tarafından yapılmaktadır. Ulusal Akreditasyon Süreci AK tarafından yakından takip edilmekte ve akreditasyon aşamalarının sorunsuz tamamlanması durumunda SAPARD fonlarının kontrolü bir komisyon kararı ile Ajansa devredilmektedir.

Akreditasyon süreci için gerekli tüm aşamaların uygun bir şekilde tamamlanması ve MAFA'nın imzalanmasına müteakiben SAPARD fonları aday ülkeye tedbir bazında tahsis edilmektedir. AK tarafından, her bir tedbir için aday ülke kurumsal kapasitesi ve

plan öncelikleri değerlendirilerek, aşamalı olarak fonların yönetimine ilişkin yine tedbir bazında yetki devri gerçekleştirilmektedir (Dıraor 2008).

Aday ülkeler AB'ye üyelik sonrası Avrupa Tarımsal Yönlendirme ve Garanti Fonuna (ATYGF) tabi olacak olmaları sebebiyle SAPARD için gerekli olan mekanizmalar bu yapıya uygun olması beklenmiştir.

SAPARD kapsamında finanse edilecek tedbirler Çizelge 3.3 de görülmektedir. Bu tedbirlere bakıldığında, kırsal alana özgü sorunlara işaret eden ve nispeten küçük ve orta ölçekli yatırım projelerinin finanse edildiği görülmektedir. Aday ülkeler bu tedbirler arasından kendi önceliklerine karşılık gelen tedbirleri programlarına almışlardır.

Çizelge 3.3 SAPARD Fonlarından Finanse Edilebilen Tedbirler Listesi

<ul style="list-style-type: none">• Tarımsal işletmelere yönelik yatırımlar• İşleme ve Pazarlamanın geliştirilmesi• Kalitenin artırılması; hayvan ve bitki sağlığı kontrol alt yapılarının geliştirilmesi• Çevreyi ve kırsal alanları koruyucu tarımsal üretim yöntemleri• Ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesi• Çiftliklerin desteklenmesi ve çiftlik yönetim hizmetlerinin sağlanması• Üretici örgütlerinin oluşturulması	<ul style="list-style-type: none">• Köylerin yenilenmesi/geliştirilmesi• Arazi ıslahı ve parselleme sistemi• Arazi kayıtlarının oluşturulması ve güncellenmesi• Mesleki eğitimin geliştirilmesi• Kırsal altyapının geliştirilmesi ve iyileştirilmesi• Su kaynaklarının yönetimi• Ormancılık tedbirleri• Teknik yardım
---	--

Kaynak: Avrupa Komisyonu

Avrupa Birliği, PHARE, ISPA ve SPARD haricinde Batı Balkan ülkelerinin faydalanması amacıyla 2000-2006 yılları arasında CARDS (Community Assistance for

Reconstruction, Development and Stabilisation-Kalkınma, İstikrar ve Yeniden Yapılanma için Topluluk Yardımı) yardım programını uygulamıştır.

Program kapsamında, Arnavutluk, Bosna Hersek, Hırvatistan, Sırbistan ve Karadağ, Makedonya ve Kosova desteklenmiştir. Söz konusu programda, yatırım ve yeniden yapılanma alanları için 4.6 Milyar Euro tahsis edilmiştir (www.abgs.gov.tr).

3.3. 2007-2013 Dönemi Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı (IPA)

Katılım Öncesi Araç, (IPA) Avrupa Birliği'nin 2007-2013 yıllarını kapsayan, yeni tanımlanmış bir mali yardım aracıdır. Söz konusu mali dönem için Avrupa Komisyonu (AK) tarafından hazırlanmış ve onay için Avrupa Parlamentosuna ve Konseye Eylül 2004 tarihinde sunulmuştur. Bunun sonucunda IPA Tüzüğü (No: 1085/2006) 17 Temmuz 2006 tarihinde onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

IPA, bir önceki mali dönemde uygulanan PHARE, ISPA, SAPARD, CARDS ve Türkiye için söz konusu olan katılım öncesi programların yerine, bunları tek bir çatı altında toplayan yeni bir program öngörmektedir. Amaç, katılım öncesi yardımları modernleştirmek ve bunları tek bir çerçeve ile tek bir tüzükte düzenlemektir (AKIN 2008).

1 Ocak 2007 tarihinde yürürlüğe giren IPA'nın bütçesi 11,5 milyar avro olup, Türkiye, Hırvatistan, Makedonya Arnavutluk, Bosna-Hersek, Sırbistan, Karadağ ve Kosova'yı kapsamaktadır. Böylece yardımdan yararlanacak bölgeler tanınmış aday ülkeler ve potansiyel aday ülkeler olmak üzere iki kategoriye ayrıldığı görülmektedir.

IPA, AB mali yardımlarının programlama ve dağıtım sürecinin etkinliğini artırmak amacıyla tasarlanmıştır. IPA, daha önce uygulanan mali yardım programlarında olduğu

gibi, üyelik perspektifi çerçevesinde, aday ve potansiyel aday ülkelerin AB standartlarına, politikalarına ve müktesebatına uyum çabalarına destek olacaktır (Gösterici, Ormanoğlu 2007).

Söz konusu mali yardım aracına ilişkin olarak, 20 Haziran 2007 tarihinde Avrupa Komisyonu tarafından kamuoyuna duyurulan Stratejik Planlama Dokümanı ile 2007-2009 dönemi için söz konusu ülkelere tahsis edilecek yardım miktarları ve alanları kesinleşmiş olup, anılan dönem için toplam 3,961 milyar avro düzeyinde yardım yapılacağı ifade edilmiştir.

Bu kapsamda, yardımların yapılacağı aday ve potansiyel aday ülkeler için belirlenen öncelikler ile yardım tutarları aşağıda maruzdur:

Türkiye: 2007-2009 yılları için Ülkemize toplam 1,602 milyar avro tahsis edilmiştir. Söz konusu yardımların, demokrasiyi, hukukun üstünlüğünü, insan haklarını ve azınlık haklarını güvence altına alan kurumların varlığının istikrarına yönelik projelerin yanı sıra Türkiye-AB Sivil Toplum Diyalogu'nun teşvik edilmesine yönelik projelere odaklı olacağı ifade edilmektedir. Ayrıca, anılan yardımlar ile Ülkemizin AB Uyum Politikasına (Cohesion Policy) ve Kırsal Kalkınma alanlarına katılım sürecine yardımcı olunmasının hedeflendiği belirtilmektedir.

Hırvatistan: Kurumsal Yapılanma, AB'nin Ortak Tarım ve Kırsal kalkınma Politikalarına Uyum öncelikli projelerin desteklenmesi için 438.5 milyon avro tahsis edilmiştir.

Makedonya: Özellikle adalet ve güvenlik güçlerini kapsayacak şekilde Kamu Yönetimi Reformu, yerel altyapının geliştirilmesi, söz konusu ülkenin AB mevzuatı ve

standartlarına uyumu ile AB'nin kırsal kalkınma ve Uyum Politikalarına adaptasyonuna yardımcı olacak projeler için 210.4 milyon avro tahsis edilmiştir.

AB tarafından potansiyel aday ülkeler olarak belirlenen **Arnavutluk, Bosna-Hersek, Karadağ ve Sırbistan** için ise sırasıyla 212.9, 226, 97.3 ve 572.4 milyon avro yardım yapılması öngörülmektedir. Anılan yardımların, hukuk devleti ve yönetimin iyileştirilmesi, ekonomik ve sosyal kalkınmanın desteklenmesi ve AB mevzuatına kendi mevzuatlarını yakınlaştırmaları amaçlarına yönelik tahsis edilmesi kararlaştırılmıştır. Diğer taraftan, Kosova'ya bölgede modern, istikrarlı, demokratik ve çok kültürlü bir toplum temeline dayanan ve hukuk devleti anlayışının yerleştiği bir ülke olması hedefiyle 199.1 milyon avro düzeyinde yardım yapılması öngörülmektedir.

3.3.1. IPA Bileşenleri

IPA olarak adlandırılan yeni mali yardım aracı beş ana başlıktan oluşmaktadır. IPA bileşenleri olarak da adlandırılan bu başlıklar şunlardır:

1. Geçiş Yardımı ve Kurumsal Yapılanma
2. Sınır Ötesi İşbirliği
3. Bölgesel Kalkınma
4. İnsan Kaynaklarının Gelişimi
5. Kırsal Kalkınma

Geçiş Yardımı ve Kurumsal Yapılanma: Yararlanıcı ülkenin çeşitli müktesebat başlıklar altında mevzuatı uygulamaya yönelik kurumsal kapasitesini geliştirmeyi hedeflemektedir.

Geçiş Yardımı ve Kurumsal Yapılanma bileşeni altındaki mali yardımlar, aday ve potansiyel aday ülkelerin Topluluk program ve ajanslarına katılımını desteklemek amacıyla da kullanılmakta ve bölgesel ve yatay programlara bu bileşenden destek sağlanmaktadır (Ntilek 2006)

Sınır Ötesi İşbirliği: Yararlanıcı ülkenin diğer yararlanıcılar ile veya üye devletlerle bölgesel, bölgelerarası ve sınır ötesi işbirliği konularını desteklemeyi hedeflemektedir.

Sınır bölgelerinde sürdürülebilir ekonomik ve sosyal kalkınmayı geliştirmek; çevre, halk sağlığı, organize suçlara karşı mücadele konularında ortak mücadele yürütmek; etkin sınır güvenliğini sağlamak; yasal ve idari işbirliğini geliştirmek, yerel düzeyde insan ilişkilerini geliştirmek, Sınır Ötesi İşbirliği bileşeninin desteklediği alanlardır (Ulucan 2007).

Bölgesel Kalkınma: Aday ülkeyi üye olduktan sonra faydalanacağı“yapısal fonların” kullanımına hazırlamayı amaçlar.

Bölgesel Kalkınma Bileşeninin öncelik alanları şunlardır: ulaştırma altyapısı, çevre altyapısı (özellikle su, atık su ve hava kalitesi konuları), enerji altyapısı (yenilenebilir enerji ve enerji verimliliği konuları), eğitim altyapısı, sağlık altyapısı ve bilişim teknolojileri dâhil KOBİ'lere destek (www.abgs.gov.tr).

İnsan Kaynaklarının Gelişimi: Aday ülkeyi Avrupa İstihdam Stratejisi çerçevesinde Avrupa Sosyal Fonunun kullanımına hazırlamayı hedeflemektedir.

Bu bileşen altında, istihdamın artırılması, sosyal içerme (sosyal dışlanmayla mücadele), eğitim ve mesleki eğitim yoluyla istihdam kalitesinin artırılması ve kapasite artırımı gibi alanlardaki faaliyetler desteklenmektedir (Gösterici, Ormanoğlu 2007).

Kırsal Kalkınma: Kırsal Kalkınma bileşeni ile aday ülkeler, politika geliştirme ve Topluluğun Ortak Tarım Politikasının uygulanması ve idaresine yönelik hazırlıklar konusunda desteklenmektedir. Ayrıca bu bileşen ile kırsal alanların ve tarım sektörünün sürdürülebilir uyumuna ve aday ülkelerin Ortak Tarım Politikası ve ilgili diğer müktesebatın uygulanmasına yönelik hazırlıklarına katkıda bulunmak amaçlanmaktadır (Akın 2008).

Bu bileşen altında; tarımsal işletmelere destek, tarım ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması, kırsal ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesi ve üretici birliklerine teknik destek gibi faaliyetler değerlendirilmektedir (Karabacak 2004).

Bu bileşenin bir diğer amacı da, özellikle üyelik sonrasında gündeme gelecek olan Kırsal Kalkınma için Avrupa Tarımsal Fonu kapsamındaki faaliyet türlerini finanse ederek aday ülkeyi üyelik sonrası fonlara hazırlamaktır (Dıraor 2008).

3.3.2. IPA Uygulama Süreci

IPA kapsamında, aday ve potansiyel aday ülkelere, bileşen bazında sağlanacak mali yardımların kullanımı belli süreçlerin tamamlanmasına bağlıdır. Söz konusu süreçler dört aşamada değerlendirilebilir. Bunlar:

1. Çok Yıllı Gösterge Mali Çerçeve Belgesi
2. Çok Yıllı Gösterge Planlama Belgesi
3. Operasyonel Programlar
4. Finansman Anlaşmaları

Çok Yıllı Gösterge Mali Çerçeve Belgesi (Multi-Annual Indicative Financial Framework / MIFF): AB Komisyonu her yıl, IPA çerçevesinde izleyen üç yıl için verilecek mali yardımların dağılımını gösteren ve uygulama planı niteliğindeki bir Çok Yıllı Gösterge Mali Çerçeve Belgesi hazırlayarak AB Parlamentosuna ve AB Konseyine sunar.

Mali Çerçeve Belgesi, mali yardımların IPA bileşenleri ve ülkeler bazında dağılımı konusunda AB Komisyonunun görüşünü yansıtır. Bu belge, IPA'dan faydalanan ülkeleri ve her bileşen altında yapılacak yardım miktarını indikatif olarak gösterir. Mali Çerçeve Belgesi, üç yıllık programlama döngüsü esasına dayanmaktadır. Diğer bir anlatımla, "N" içinde bulunulan yılı ifade etmek üzere Mali Çerçeve Belgesi, "N", "N+1" ve "N+2" yılları için hazırlanır (www.abgs.gov.tr).

Çok Yıllı Gösterge Planlama Belgesi (Multi-Annual Indicative Planning Document / MIPD): IPA sürecinin ikinci aşamasında, ilgili ülke ve AB Komisyonunun yakın işbirliğiyle, Çok Yıllı Gösterge Planlama Belgesi hazırlanır. Çok Yıllı Planlama Belgesi, Mali Çerçeve Belgesi ile bir ülkeye ayrılan yardım fonunun, IPA bileşenleri altında gerçekleştirilecek faaliyetler ve temel önceliklere göre dağılımını gösterir.

Çok Yıllı Planlama Belgesi, katılım ortaklığı belgeleri, ulusal programlar, ilerleme raporları, Konsey kararları ve Komisyonun hazırlamış olduğu strateji belgelerinde tanımlanmış olan ihtiyaç, sorun ve önceliklere dayalı olarak hazırlanır.

Operasyonel Programlar: IPA sürecinin üçüncü aşamasında, ilgili aday ülke tarafından her bir IPA bileşeni için Operasyonel Program hazırlanır ve AB Komisyonuna sunulur. Operasyonel Programlar, Çok Yıllı Planlama Belgesindeki amaç ve önceliklere ulaşmak için yapılacak faaliyetleri ve uygun önlemleri tanımlar ve gösterir.

IPA kapsamında fon kullanacak aday ülkenin, gerekli kurumsal yapıyı oluşturması ve programlama dokümanlarını hazırlaması şarttır.

Finansman Anlaşmaları: Son olarak, her bir aday veya potansiyel aday ülke tarafından hazırlanarak Komisyon'a sunulan ve IPA bileşenlerinin her biri altında yapılacak faaliyetleri proje bazında gösteren programlar doğrultusunda, ayrı bir finansman anlaşması yapılır (www.europa.eu.int 2008).

3.3.3. IPA Kurumsal Yapılanma

Yararlanıcı Ülke, IPA kapsamındaki mali yardımlardan faydalanabilmek için, zorunlu olan idari yapıları oluşturmak durumundadır. Bu idari yapılar ve fonksiyonları, IPA Uygulama Tüzüğünde açıkça ifade edilmiştir.

Yararlanıcı ülke, söz konusu idari birimler ve otoriteler arasında uygun görevler ayırımını sağlar. Bu birim ve otoriteler kurulup işlemeye başladıktan sonra AB Komisyonu, yardım fonları üzerindeki yönetim yetkisini yararlanıcı ülkeye verir. Aşağıda gerekli idari birimler ve otoritelerin görev ve fonksiyonları kısaca belirtilmiştir.

Ulusal IPA Koordinatörü (National IPA Coordinator / NIPAC): Yararlanıcı ülke tarafından, kamudaki yüksek düzeyli memurlar arasından atanır. IPA kapsamında, AB Komisyonu ile yürütülen ilişkilerin genel sorumluluğunu üstlenir ve mali yardımların koordinasyonunu sağlar. IPA Uygulama Tüzüğü kapsamındaki programların koordinasyonu ve uyumundan sorumludur. Yıllık IPA uygulama raporunu hazırlar ve AB Komisyonuna sunar (Gösterici, Ormanoğlu 2007).

Bölgesel Kalkınma ve İnsan Kaynaklarının Gelişimi Bileşenleri Sektörel Koordinatörü (Sectoral Coordinator): Sektörel Koordinatör, “III-Bölgesel Kalkınma” ve “IV-İnsan Kaynaklarının Gelişimi” bileşenlerinin koordinasyonunu sağlamak üzere, yararlanıcı ülke tarafından görevlendirilir. Sektörel Koordinatör, bir kamu idari birimidir. Ulusal IPA Koordinatörünün sorumluluğu altında görev yapar. Söz konusu bileşenlerin uygulanmasına doğrudan katılımı yoktur. Sektörel Koordinatör, III ve IV sayılı bileşenler altında verilen yardımların koordinasyonunu sağlar. Stratejik Uyum Çerçevesi taslağını hazırlar. Sektörel strateji ve programlar arasında eşgüdümü sağlar.

Yetkili Akreditasyon Görevlisi (Competent Accrediting Officer / CAO): Yetkili Akreditasyon Görevlisi, yüksek düzeyli bir kamu görevlisidir ve yararlanıcı ülke tarafından atanır. Ulusal Yetkilendirme Görevlisinin ve Ulusal Fonun akreditasyonundan, izlenmesinden ve akreditasyonun askıya alınmasından veya geri çekilmesinden sorumludur (STB 2005).

Ulusal Yetkilendirme Görevlisi (National Authorising Officer / NAO): Ulusal Yetkilendirme Görevlisi, yararlanıcı ülke tarafından tayin edilen yüksek düzeyli bir kamu görevlisidir. Ulusal Fonun başkanı olarak AB fonlarının mali yönetiminin genel sorumluluğunu üstlenir. İşlemlerin yasallığından ve düzenliliğinden sorumludur. IPA kapsamındaki mali yönetim ve kontrol sistemlerinin etkili işlemesi, Ulusal Yetkilendirme Görevlisinin sorumluluğu altındadır (Ulucan 2007).

Ulusal Fon (National Fund / NF): Ulusal Fon, yararlanıcı ülkede merkezi yönetim bütçeleme sürecinde yetkili olan bir bakanlık bünyesinde kurulan birimdir. Merkezi hazine olarak görev yapar ve Ulusal Yetkilendirme Görevlisinin sorumluluğu altında, IPA kapsamındaki yardımların mali yönetimini yürütür. Banka hesaplarının organizasyonu, AB Komisyonundan fonların talep edilmesi, Komisyondan alınan fonların uygulama birimlerine veya nihai kullanıcılara transferi ve Komisyona mali rapor verme sorumluluğu, Ulusal Fona aittir (Odabaşı 2004).

Uygulama Birimleri (Operating Structures / OS): IPA Uygulama Tüzüğüne göre, her IPA bileşeni altındaki yardımın yönetimine ve uygulanmasına yönelik bir Uygulama Birimi bulunmalıdır. Uygulama Birimi, yararlanıcı ülkenin kamu idaresi bünyesinde tek bir kurum olabileceği gibi, birkaç kurumun bir araya gelmesinden de oluşabilir. Uygulama Birimi, ilgili bileşen operasyon programının sağlam mali yönetim ilkelerine uygun bir şekilde yönetiminden ve uygulanmasından sorumludur.

Uygulama birimi:

- Yıllık veya çok yıllık programları hazırlar.
- Programı izler, Sektörel İzleme Komitesinin çalışmalarına rehberlik ve liderlik yapar.
- Sektörel yıllık raporunu ve nihai uygulama raporlarını hazırlar. Bu raporları AB Komisyonuna, Ulusal IPA Koordinatörüne ve Ulusal Yetkilendirme Görevlisine gönderir.
- Uygulama Birimini oluşturan farklı kurumların iç denetimini sağlar.
- Usulsüzlüklerin raporlanmasını sağlar.
- İhale, sözleşme ve ödeme süreçlerini düzenler.
- Harcamalarla ilgili tüm süreçlere ve onaylara ilişkin bilgilerin, Ulusal Yetkilendirme Görevlisine ve Ulusal Fona iletilmesini sağlar.

Denetim Otoritesi (Audit Authority): Yararlanıcı ülke tarafından, diğer tüm yönetim ve kontrol sistemlerindeki aktörlerden fonksiyonel olarak bağımsız bir Denetim Otoritesi Audit Authority (AA) oluşturulur. Denetim Otoritesi, yönetim ve kontrol sistemlerinin etkili ve sağlam işlemlerini sağlamaktan sorumludur (www.avrupa.info.tr 2008).

IPA İzleme Komitesi: Merkezi Olmayan Uygulama Sistemine sahip yararlanıcı ülkeler, ilk finansman anlaşmasının yürürlüğe girmesinden itibaren altı ay içinde, bir IPA İzleme Komitesi oluşturur. Komite, IPA bileşenlerinin uygulanmasında uyumu ve koordinasyonunu sağlar. IPA İzleme Komitesi, genel olarak bütün program ve

faaliyetlerin uygulanmasında etkinliğin, kalitenin ve uyumun sağlanmasına ve çok yıllı gösterge planlama belgelerinde ve finansman anlaşmalarında yer alan hedeflere ulaşılmasına odaklanır.

IPA İzleme Komitesi; AB Komisyonu temsilcileri, Ulusal IPA Koordinatörü, Ulusal Yetkilendirme Görevlisi, Uygulama Birimlerinin temsilcileri ve Sektörel Koordinatrden oluşur. AB Komisyonu temsilcisi ve Ulusal IPA Koordinatörü, Komite toplantılarına eş başkanlık yapar. Komite yılda en az bir kez toplanır.

Sektörel İzleme Komiteleri: IPA bileşenleri altında kurulan Sektörel İzleme Komiteleri, IPA İzleme Komitesine yardım eder. Gerektiğinde sivil toplum temsilcileri de Sektörel İzleme Komitelerine dahil edilebilir. Her bir Sektörel İzleme Komitesi, ilgili olduğu program ve faaliyetlerin uygulanmasının etkinliği ve kalitesine; her bir bileşen için öngörülen özel hükümlere ve ilişkili sektörel ve/veya finansman anlaşmasına göre yapılandırılır.

Sektörel İzleme Komiteleri, IPA İzleme Komitesine rapor verir. Programların uygulanmasında kaydedilen ilerlemeler ve Denetim Otoritesi, Ulusal Yetkilendirme Görevlisi veya Yetkili Akreditasyon Görevlisi tarafından ifade edilen, yönetim ve kontrol sistemlerinin işleyişine ilişkin değerlendirmeler hakkında IPA İzleme Komitesine bilgi verir (www.dtm.gov.tr 2008).

4. AVRUPA BİRLİĞİ'NE UYUM SÜRECİNDE TÜRKİYE'DE YÜRÜTÜLEN IPARD ÇALIŞMALARI

4.1. IPARD ve IPARD Programı

AB, kısa adıyla IPARD (yani Instrument for Pre-accession- Rural Development) olarak tanımlanan ve IPA bileşenlerinden birisi olan “*kırsal kalkınma*” ile ilgili AB fonlarını, 2007-2013 döneminde Türkiye'nin de içinde yer aldığı yeni aday ülkelerin kullanımına sunacaktır. AB'nin sunacağı kırsal kalkınmaya ilişkin bu hibe yardımlarının aday ülke tarafından kullanımı ise ancak gerekli kurumsal yapıyı oluşturması ve akreditasyon sürecini başarıyla tamamlaması ile gerçekleşecektir.

Katılım öncesi araç (IPA)'nın Kırsal Kalkınma Bileşeni (IPARD) daha önce aday ülkeler (Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Estonya, Macaristan, Litvanya, Letonya, Polonya, Romanya, Slovenya ve Slovakya) için oluşturulan SAPARD (Tarım ve Kırsal Kalkınma Özel Katılım Programı) ile uygulama, prosedür ve ilkeler açısından büyük ölçüde benzeşmektedir.

IPARD'ın temel amacı; Avrupa Birliği Ortak Tarım Politikası ile ilgili müktesebatın uygulanmasına ve aday ülkelerde tarım sektörü ve kırsal alanlarla ilgili bazı önceliklere ve sorunların çözümüne katkıda bulunmaktır. Bu bağlamda desteklenecek faaliyetlerde öncelikler; pazar verimliliği, kalite ve sağlık standartlarının iyileştirilmesi ile kırsal alanlarda yeni istihdam imkânlarının oluşturulması konularına verilmektedir.

Bu uygulama, IPA'nın diğer bileşenlerinden farklı olarak, IPARD fonlarının tüm mali kontrolünü aday ülkeye devretmekte, SAPARD'da olduğu gibi Merkezi Olmayan Yönetim Sistemini (Ademi merkezîyetçi Yönetim – Decentralization) getirmektedir. Bu sistem; ulusal akreditasyon ve akredite olan kuruluşun izlenmesi, AB Komisyonu

tarafından akredite olmuş IPARD ajansına fon yönetiminin devri ve uygulamaların daha sonra denetlenmesi gibi ilave unsurları öngörmektedir

IPARD Programı

IPARD, IPA içerisindeki diğer bileşenlerden farklı olarak, fonların tüm mali kontrolünü aday ülkeye devrettiğinden, IPARD Bileşeninin Programlama Mekanizması kapsamında, aday ülkelerin kendi tarım sektörü ve kırsal alanların ihtiyaçları çerçevesinde bir ***Kırsal Kalkınma Planı*** hazırlamaları gerekmektedir. Bu Plan içerisinde IPARD kapsamında öncelikli tedbirler seçilerek, bu kapsamda desteklenebilecek projelere ilişkin her türlü detaya yer verilmesi önem taşımaktadır (Akın 2008).

Hazırlanacak olan plan, aday ülkede yapılan sektör analizlerini esas alarak hangi alt sektörlerle öncelik verileceği, bu sektörlerde hangi faaliyetlerin ele alınacağı, bu faaliyetlere yönelik projeleri gerçekleştireceklerin kimler olacağı, projelerdeki ne tür yatırımların uygun olduğu, bunların seçim kriterlerinin neler olacağı gibi ayrıntılı hükümler ile uygulama mekanizmalarına yer verilmesi gerekmektedir.

AB Komisyonu kendi görüşleri doğrultusunda planda yapılması gereken değişiklikleri aday ülkeye bildirir. Aday ülke gerekli değişiklikleri yaptıktan sonra planı tekrar Komisyona yollar, Komisyon tekrar kendi görüşlerini belirtir. Bu müzakere süreci, planın Komisyon tarafından onaylanmasına kadar bu şekilde devam eder. Plan, Komisyon tarafından onaylandıktan sonra Program adını alır (Akdağ 2007).

AB tarafından IPARD kapsamında aday ülkeler için üç öncelik ve bu üç önceliğin altında dokuz adet tedbir belirlenmiş olup, her ülkenin kendi koşullarına göre uygun

tedbirleri seçmesi ve seçilen bu tedbirler temelinde planlarını hazırlamaları öngörülmektedir.

Bu öncelik ve tedbirler şunlardır:

Öncelik 1- Pazar Etkinliğinin Geliştirilmesi ve Topluluk Standartlarının Uygulanması

- AB standartlarına yükseltilmesi ve yeniden yapılandırılması için tarımsal işletmelere yatırım
- AB standartlarına yükseltilmesi ve yeniden yapılandırılması için tarım ve su ürünleri işleme ve pazarlama tesislerine yatırımlar
- Üretici gruplarının kurulmasına destek

Öncelik 2- Tarımsal Çevre Tedbirlerinin Uygulanması İçin Hazırlayıcı Faaliyetler ve LEADER Yaklaşımı

- Çevreye ve kırsal kesime ilişkin faaliyetlerin uygulanması için hazırlık
- Yerel kırsal kalkınma stratejilerinin uygulanması ve hazırlık

Öncelik 3- Kırsal Ekonominin Geliştirilmesi

- Kırsal altyapının iyileştirilmesi ve geliştirilmesi
- Kırsal ekonomik faaliyetlerin geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesi
- Eğitim
- Teknik Yardım (Turhan, Akdağ 2006).

IPARD Planı ve Programını hazırlamak, Komisyonla müzakere etmek ve Program ile ilgili gerekli izleme ve değişiklikleri yapmak için bir Yönetim Otoritesinin kurulması gereklidir.

Yönetim Otoritesi hazırlanan ve onaylanan IPARD Programının ilerlemesine ilişkin mali ve istatistikî bilgileri bir araya getirecek bir sistem kurar ve bu verileri IPARD İzleme Komitesine ve Komisyona gönderir. Yönetim Otoritesi, IPARD Programı ile

ilgili değişiklik önerilerini IPARD Ajansı ile görüştükten ve IPARD İzleme Komitesinin onayını aldıktan sonra Komisyona ve NIPAC'a sunar. IPARD Programında değişiklik yapılmasına ilişkin Komisyon kararı verildikten sonra, bu değişiklikler konusunda ilgili birim ve otoriteleri bilgilendirme görevi Yönetim Otoritesine aittir.

Yönetim Otoritesi her yıl, IPARD Programı ve sonuçları ile ilgili olarak AB'nin oynadığı rol konusunda halkı bilgilendirmeye yönelik nasıl girişimlerde bulunulduğu ve bulunulacağına ilişkin, IPARD İzleme Komitesinden de tavsiye alarak Komisyonu bilgilendirir ve ondan görüş alır. IPARD Programı değerlendirmelerinin zamanında ve genel izleme ve değerlendirme çerçevesine uyumlu olarak yapılmasını, ilgili ulusal otoritelere ve Komisyona bu değerlendirmelerin gönderilmesini temin eder. Tanımların AB'nin bu konuda aday ülkeler için öngördüğü kurallara uygun olarak yapılmasını sağlar.

Yönetim Otoritesinin görevlerinden bazılarının başka bir birimlere delege edilmesi durumunda, bu görevlerin etkin ve doğru bir şekilde yerine getirilmesinden yine Yönetim Otoritesi sorumlu olacaktır.

4.2. Türkiye'de IPARD Programı Hazırlık Çalışmaları

Ulusal Kırsal Kalkınma Strateji Belgesi 25.01.2006 tarihinde Yüksek Planlama Kurulu tarafından kabul edilmiş ve 04.02.2006 tarihli ve 26070 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu belge, Kırsal kalkınma Planına (2007–2013) temel teşkil edecek bir belgedir. Ayrıca Ulusal Kırsal Kalkınma Strateji Belgesi, iç kaynaklar, 2007 yılından sonra sağlanacak AB kırsal kalkınma fonları ve diğer dış kaynaklı fonların kullanımına da bir çerçeve oluşturmaktadır (Can 2007).

IPARD Planı ülkemizde ayrıntılı bir çalışma sürecinde hazırlanmıştır. Kırsal kalkınmanın çok aktörlü bir alan olmasından hareketle, hazırlık çalışmalarının kurumlar arası diyalog ve işbirliği ortamında yürütülmesi bir zorunluluk teşkil etmiş ve bu amaçla, konu ile ilgili tüm kurumların katılımıyla TKB koordinasyonunda bir Plan Hazırlık Çalışma Grubu oluşturulmuştur.

Söz konusu çalışma grubu Komisyonun da tavsiyesi üzerine hangi sektörlere kaynak aktarılacağına belirlenmesi amacıyla bağımsız dış uzmanlar ile birlikte sektör analizleri yapmışlardır. Sektör analizlerinin yapıldığı 4 ana başlık; süt ve süt ürünleri sektörü, et ve et ürünleri sektörü, meyve sebze sektörü ile su ürünleri sektörüdür.

Sektör analizleri temel olarak;

- İlgili sektörün mevcut durum analizi
- AB standartlarına uygunluk düzeyi analizi
- İlgili sektörün gelişme eğilimi ve GZFT analizi
- İlgili sektörde desteklenmesi gereken kırsal alanlar ve coğrafi alanlar
- İlgili sektörde finanse edilebilir alanlar
- İlgili sektörün gelişmesi için yapılması gerekenleri içermektedir (Dıraor 2008).

AB Kırsal Kalkınma Politikasına uyum çalışmalarına destek sağlamak üzere, AB Mali İşbirliği 2004 Yılı Programlamasında kabul edilen “AB Ortak Tarım Politikasının Uygulanmasına Hazırlık” başlıklı projenin bir bileşeni olarak “***Kırsal Kalkınma Planının Etkin Uygulanması İçin Kurumsal Kapasitenin Güçlendirilmesi Eşleştirme Projesi***” tasarlanmıştır. Proje ile, Program Otoritesi (PO) olarak görev yapacak olan TKB’nin ve ilgili kurumların kırsal kalkınma konusunda kurumsal kapasiteleri değerlendirilerek, planın uygulanması ve izlenmesi için gerekli çalışmaların yapılması; ekipman, insan kaynağı, bilgisayar altyapısı ihtiyacının tespiti, planın uygulanması için gerekli yönetmeliklerin hazırlanması ve AB mevzuatı ile uyumlaştırılması ile kırsal

kalkınma tedbirlerine ilişkin kamuoyu bilgilendirme çalışmaları ve uygulama rehberleri hazırlanması sağlanmıştır (Dıraor 2008).

Eşleştirme (Twinning) ortağı olarak Hollanda-Avusturya konsorsiyumu seçilmiş olan proje, 16 Şubat 2006 tarihi itibariyle faaliyete geçmiş ve Mart 2007’de beklenen çıktılar elde edilmiş olarak tamamlanmıştır. Kırsal Kalkınma Planının hazırlığı da bu proje ile ilişkilendirilmiştir. Bu yönüyle teknik yardım ekibi, IPARD bileşeni ile ilgili ulusal bazda yürütülen çalışmaları hızlandırıcı bir etki yaratmıştır.

IPARD Planının nihai hali 2007 yılı Kasım ayında Avrupa Komisyonuna iletilmiş olup, 19 Aralık 2007 tarihinde Avrupa Komisyonu Kırsal Kalkınma Komitesi’nde görüşülerek kabul edilmiş ve 25 Şubat 2008 tarihinde resmen kabul edilerek, Ülkemiz tarafından uygulanacak olan “IPARD Programı” şeklini almıştır.

4.3. Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (IPARD Ajansı) ve Kuruluş Çalışmaları

Aday ülkelerden kendi idari ve kurumsal kapasitelerinin geliştirilmesi “*Merkezi Olmayan Uygulama Sistemi (DIS)*” beklenmektedir. Bu sebeple IPARD programın yönetimi, ilgili ülkenin sorumluluğunda kurulmuş bir ödeme ajansı tarafından yapılması gerekmektedir. Bir başka deyişle kırsal kalkınma için ayrılacak fonların kullanılması için bir IPARD ajansı kurulması zorunluluk taşımaktadır.

IPARD Ajansının uygulama ve ödeme olmak üzere iki temel görevi bulunmaktadır. Ancak, bu iki temel görevin dışında, Ajansın iç denetimini gerçekleştirmek üzere, tüm birimlerden bağımsız ve doğrudan Ajansın Başkanına bağlı bir iç denetim birimi oluşturulması gerekir. Bu hizmetin veya eşdeğer prosedürün amacı, kurumun iç kontrol sisteminin etkin bir şekilde çalışmasının sağlanmasıdır. İç Denetim Birimi, yukarıda da

belirtildiği gibi, Ajansın diğer birimlerinden bağımsız olacak ve doğrudan Başkana rapor verecektir. Kuruluşun en önemli görevlerinin başında iç denetim gelmektedir. Bu bağlamda, kabul edilen prosedürler, yeterli ve AB düzenlemeleriyle uyum sağlayacak düzeyde olmalıdır. Muhasebe işlemi doğru olarak ve zamanında yapılmalıdır. İç denetim, uluslararası standartlara göre yürütülmelidir. Raporlanan denetim sonuçları, iç kontrolün bir parçası olan iç denetimin etkililiğini göstermek için Denetim Otoritesi ve AB görevlilerine de sunulur. Tam olarak çalışan bir İç Denetim Birimi, IPARD Ajansının akreditasyonu için zorunludur (Ulucan 2007).

Bu noktada IPARD Ajansının uygulamakta yükümlü olduğu görevler sırasıyla;

- İhale, sözleşme ve ödeme prosedürlerinin düzenlenmesi,
- NAO, Ulusal Fon ve Yönetim Otoritesinin, görevleriyle ilgili olarak ihtiyaç duydukları tüm bilgileri alabilmelerinin sağlanması,
- IPARD Programı kapsamındaki kriter ve mekanizmalara uygulanabilir ve ilgili Topluluk mevzuatı ve ulusal kurallara uyan faaliyetlerin seçilmesi ve kontrol edilmesi,
- Açıklanan harcamaların kurallara uygun olarak gerçekleşmesini, ürün veya hizmetlerin onay kararına uygun olarak alınmasını ve faydalanıcılardan gelen ödeme taleplerinin doğru olmasını sağlayan kontrollerin yürütülmesi,
- Başvuruların alınmasına ilişkin çağrı yapılması, uygunluk şartları ve ilgili kuralların tanıtılması,
- Proje başvurularının; uygunluk kriterleri, ilgili kurallar, AB ile yapılan Anlaşmalar ve kamu ihale kuralları açısından kontrolünün yapılması,
- IPARD Ajansı ve faydalanıcılar arasında sözleşmeden doğan yükümlülükler yazılı olarak belirlenmesi,
- Ödeme öncesi ve sonrası yerinde kontrollerin gerçekleştirilmesi,
- Uygulanan projelerdeki ilerlemelerin temini için faaliyetler gerçekleştirilmesi,
- Uygulanan tedbirlerdeki ilerlemelerin raporlanması,
- Faydalanıcıların Topluluk katkısından haberdar olmasının sağlanması

Bilindiği üzere 2007–2013 döneminde AB’den sağlanacak fonlar Avrupa Konseyi’nin 1085/2006 sayılı IPA Tüzüğü’nün uygulanmasına ilişkin 718/2007 sayılı Avrupa Komisyonu Tüzüğü esasları çerçevesinde kullanılacaktır.

Bu yeni dönemde AB mali işbirliği kapsamındaki fonların daha etkin kullanılması için, 2001/41 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile oluşturulan kurumsal yapının gözden geçirilerek yeni dönemin öngördüğü yapıyla uyumlu hale getirilmesi ihtiyacı doğmuş ve bu çerçevede daha önce bahsedilen, 11.07.2007 tarihli yeni bir Başbakanlık Genelgesi taslağı oluşturulmuştur. Söz konusu taslağa göre;

- Yetkili Akreditasyon Görevlisi olarak Hazine Müsteşarlığı’nın bağlı olduğu Bakan,
- Ulusal IPA Koordinatörü olarak Avrupa Birliği Genel Sekreteri,
- Ulusal Yetkilendirme Görevlisi olarak Hazine Müsteşarı,
- Stratejik Koordinatör olarak DPT Müsteşarı (IPA Bölgesel Kalkınma ve İnsan Kaynaklarını Geliştirme Bileşenleri için),
- Denetim Otoritesi olarak Hazine Kontrolörler Kurulu belirlenmiştir (Akın 2008).

Söz konusu genelge taslağına göre; Program Otoritesi olarak Yönetim Otoritesi görevini yürüten “Tarım ve Köyişleri Bakanlığı” ile IPARD Ajansı görevini yürütmek üzere de kurulmuş olan “Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu” belirlenmiştir (www.tarim.gov.tr).

Türkiye’de IPARD Ajansı, “Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu” olarak adlandırılmıştır ve bu konuya yönelik temel çalışmalar, Türkiye-AB Mali İşbirliği kapsamındaki 2005 Proje Fişi olarak isimlendirilen **“IPARD Ajansı Kurulması Projesi”** ile yürütülmektedir. Bu proje ile Türkiye’nin ihtiyaç ve şartlarına uygun olarak, IPARD Programını uygulayacak olan IPARD Ajansının kurulması ve akredite edilmesi için AB’den destek alınması amaçlanmıştır. Bu bağlamda, AB’den teknik

destek ve yatırım desteği alınmakta ve eşleştirme olanağından faydalanılmaktadır (Ulucan 2007).

12 Mart 2007 tarihinde uygulanmaya başlanan 19 aylık proje kapsamındaki çalışmalar sürdürölmektedir. Projenin iki ayağı bulunmaktadır; bunlardan birincisi Bilgi Sistemleri ile ilgili, diğerisi ise Ajans'ın kuruluş çalışmaları ile ilgilidir. Bilgi Sistemleri konusundaki proje büyük ölçüde tamamlanmıştır. Ajans'ın kurulmasına ilişkin çalışmalar ise hızla devam etmektedir. Türkiye'nin bir an evvel AB'nin IPARD kapsamında tahsis ettiği fonlardan yararlanabilmesi için bir taraftan mevzuat çalışmaları diğer taraftan projeye ilişkin faaliyetler çok yoğun bir şekilde sürdürölmektedir.

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, uzunca bir süre devam eden kanun çalışmalarının ardından, 18 Mayıs 2007 tarih ve 26526 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5648 sayılı "Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun"un aynı gün yürürlüğe girmesiyle birlikte resmen kurulmuştur. Bu kanuna göre, Kurum, bu Kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere, kamu tüzel kişiliğini haiz, idarî ve malî özerkliğe sahip, özel bütçeli, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde özel hukuk hükümlerine tâbi ve Bakanlığın ilgili kuruluşu olmak üzere kurulmuştur.

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanuna göre, uygulamaya yönelik yedi tane yönetmelik hazırlanması gerekmektedir. Bunlardan Kurumun hazırlamakla yükümlü olduğu yönetmelikler mevzuat hazırlığı konusunda görevlendirilen çalışma grubu ve Yönetim Otoritesi görevini yürüten Tarım ve Köyişleri Bakanlığı-Strateji Geliştirme Başkanlığı tarafından hazırlanmaktadır.

TKDK'nın kurulması ve akreditasyonu kapsamında Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından şimdiye kadar yürütölen çalışmalar şu şekildedir:

- Kurumun bütçesi 2008 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi içerisinde Tarım ve Köyişleri Bakanlığının bütçesi altında yer almıştır.
- Kurum Başkanı atanmıştır.
- Kurumun Merkez Teşkilatında ki Genel Koordinatör, Koordinatör ve Hukuk Müşaviri Pozisyonlarına TKB Bakanı tarafından atamalar yapılmıştır.
- Bakanlık tarafından Merkez teşkilatı için bina tahsisi gerçekleştirilmiştir.
- İl Koordinatörlüklerinin yerleri ve sayıları belirlenmiştir. İlgili il Valilikleri tarafından İK lar için bina tahsisleri yapılmıştır.
- Personel ihtiyacı iş yükü analizi yapılarak değerlendirilmiştir. Merkezde 50 personel hem kurumun alt yapısını oluşturmak hem de “IPARD Ajansı Kuruluş Çalışmaları” projesindeki aktivitelere katılmak amacıyla Bakan Olur’u ile görevlendirilmiştir.
- İllerde Valilikler tarafından kamu kurum ve kuruluşlarından İK’lara personel görevlendirilmesi yapılmıştır.
- Bilgi teknolojileri (donanım, yazılım) ve ofis malzemeleri alımı için firmalarla kontratlar imzalanmış ve çalışmalar tamamlanmıştır. Bu kapsamda, Kurumun il koordinatörlükleri ve merkez teşkilatında ofis ve bilgisayar donanım ekipman teslimatı gerçekleştirilmiş olup, yazılım konusundaki çalışmalar devam etmektedir.
- Kurumun merkez ve il koordinatörlükleri organizasyon şemaları hazırlanmıştır.
- Kurumun merkez ve il koordinatörlüklerindeki birimlerin iş tanımları hazırlanmıştır.
- Kurumun merkez ve il koordinatörlükleri personelinin görev tanımları yazılmıştır.
- Kurumun başvurular ve ödeme taleplerinin ele alınması, iç denetim faaliyetlerine ilişkin iş akış şemaları ile personelin bu işlemler için gerçekleştireceği prosedürleri gösteren uygulama rehberi ve ekindeki dokümanlar hazırlanmıştır.
- IPARD Programında yer alan her bir tedbir/alt tedbir için başvuru formları ve iş planları ile faydalanıcılar için başvuru formları rehberi hazırlanmıştır.

- Kurum tarafından hazırlanan Eğitim Programları çerçevesinde;
 - Personelin eğitimini sağlayacak eğiticilerin eğitimi tamamlanmıştır
 - Merkez ve IPARD ile doğrudan ya da dolaylı ilgili kurumların personelinin eğitimi tamamlanmıştır.
 - İl koordinatörlüklerinde görevlendirilen yaklaşık 340 personel için hazırlanan temel eğitim programı eğiticilerin eğitimini alan 10 kişilik bir uzman ekip ile TKDK Başkanı'nın katılımıyla tamamlanmıştır.

Kurumun akreditasyonu için çok önemli olan bu çalışmalar kapsamında, akreditasyon kriterlerine nasıl uyulacağı konusu açıklık kazanmaktadır. CAO tarafından akredite edilen NAO, ikinci aşama akreditasyonun bir parçası olarak IPARD Ajansını akredite etmekle görevlidir. Bu nedenle, ulusal akreditasyon sürecinin tamamlanabilmesi için, IPARD Ajansının yapılandırılmasının zamanında tamamlanmış olması gerekmektedir.

Bu sebeple TKDK Başkanlığı Sektörel anlaşmada yer alan akreditasyon kriterlerini yerine getirme çalışmalarını tüm hızıyla sürdürmektedir. Bu çalışmalarla gerekli olan prosedürlerin ve dokümanların neredeyse tamamı hazırlanmıştır. Kurum Akreditasyon sürecinde ön görüldüğü gibi iç değerlendirme ve ulusal akreditasyona büyük bir oranda hazırdır.

4.4. Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu İşleyiş Mekanizması

IPARD Ajansı görevini yürütecek olan TKDK, Kanunun¹ 5. maddesinde ifade edildiği şekliyle merkez ve taşra teşkilatından oluşmaktadır. Merkez teşkilatı; ana hizmet birimleri, danışma ve denetim birimleri ile yardımcı hizmet biriminden; taşra teşkilatı ise, il koordinatörlüklerinden oluşmaktadır. Kurumun ana hizmet birimleri, uygulamadan sorumlu Proje Hizmetleri Genel Koordinatörlüğü ve ödemedan sorumlu Finansman Genel Koordinatörlüğüdür. Kurumun iç denetim birimi, İç Denetim

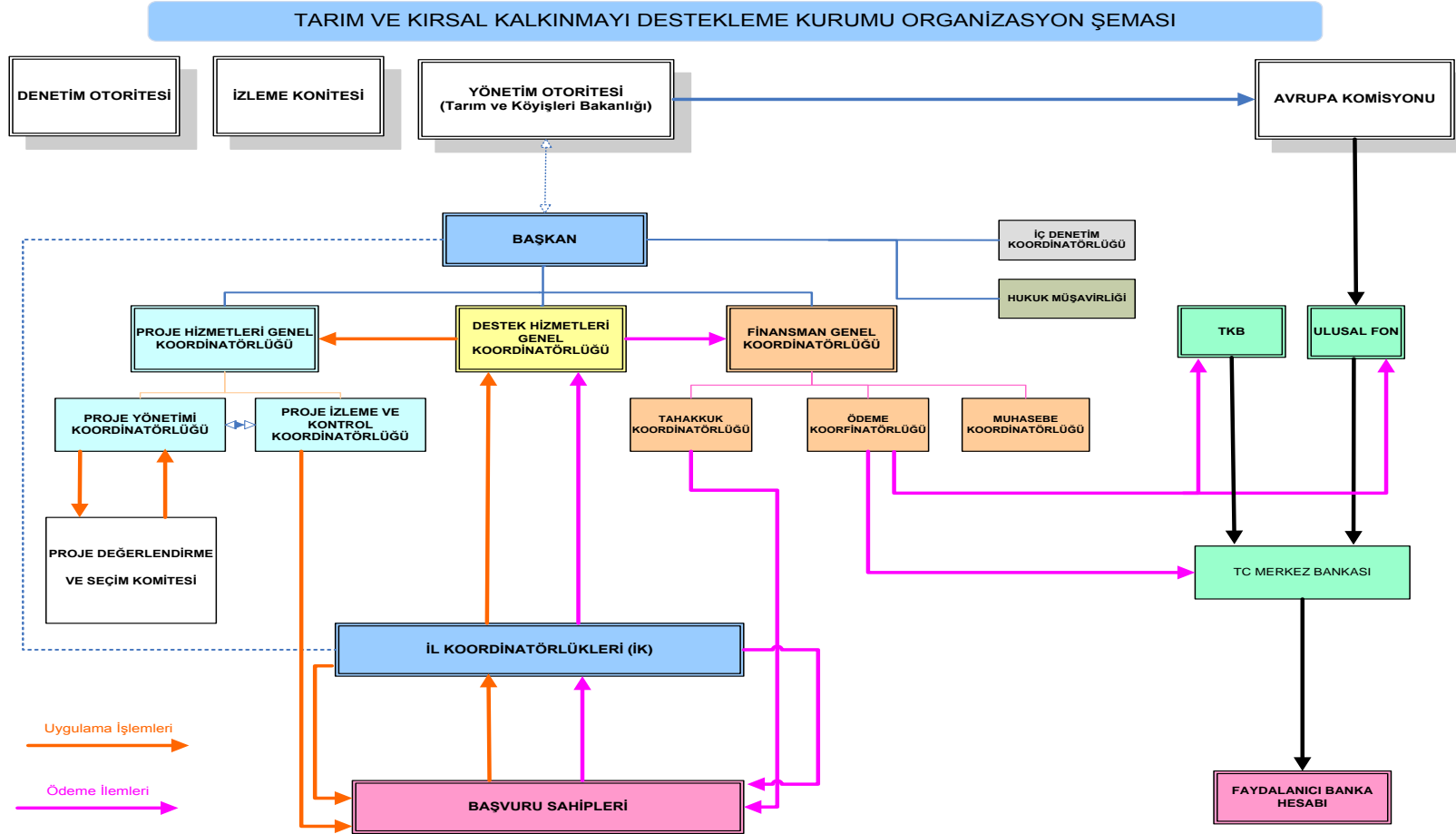
¹ 5648 sayılı TKDK Kuruluş Kanunu

Koordinatörlüğü adı altında ayrı olarak yapılandırılmıştır. Kanunda ayrıca, Planın İzleme ve Yönlendirme Komitesi ile Proje Değerlendirme ve Seçim Komisyonuna ilişkin hükümler de yer almaktadır.

Kurumun yerelde il düzeyinde yapılanmaktadır. TKDK Kanununun (Ek 1. 5648 Sayılı TKDK Kanunu) 12. ve 13. maddelerinde kırsal kalkınma program ve destekleme uygulamalarının yapılacağı illerde, uygulamanın yerelde yürütülmesinden sorumlu olacak il koordinatörlüklerinin görev ve yetkileri tanımlanmıştır.

TKDK'nın genel organizasyon yapısı ve ilgili diğer birimler ile arasındaki iletişim aşağıdaki şekil 4.1. de görüldüğü gibidir:

Şekil 4.1. TKDK ve İlgili Kurumlar Organizasyon Şeması

4.4.1. İl Koordinatörlükleri

TKDK'nın taşra teşkilatları İl Koordinatörlüklerinden oluşmaktadır. IPARD Programında belirtildiği gibi söz konusu Kırsal Kalkınma Programı 2007-2009 döneminde 20 ilde, 2010-2013 döneminde de ilave 22 il ile toplam 42 ilde uygulanacaktır.

Bu iller 2007-2009 döneminde bu programdan faydalanacak iller Çizelge 4.4'de görülmektedir.

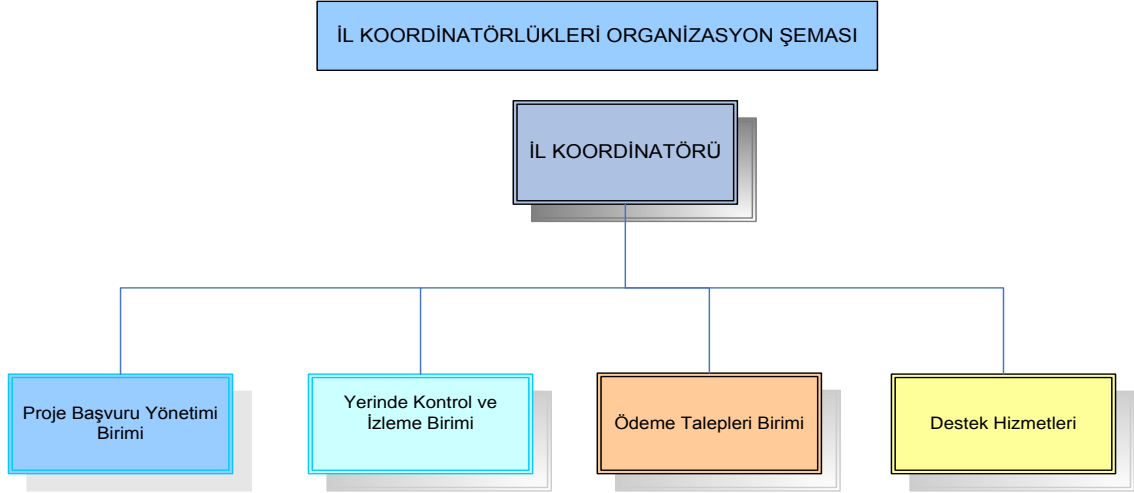
Çizelge 4.4 Birinci Faz IPARD Programının Uygulanacağı İller

1	Afyon	6	Erzurum	11	Malatya	16	Ordu
2	Amasya	7	Isparta	12	Hatay	17	Tokat
3	Balıkesir	8	Kahramanmaraş	13	Samsun	18	Trabzon
4	Çorum	9	Kars	14	Sivas	19	Van
5	Diyarbakır	10	Konya	15	Şanlıurfa	20	Yozgat

2010-2013 Döneminde IPARD Programından faydalanacak iller ise sırasıyla; *Ağrı, Aksaray, Ankara, Ardahan, Aydın, Burdur, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Denizli, Elazığ, Erzincan, Giresun, Karaman, Kastamonu, Kütahya, Manisa, Mardin, Mersin, Muş, Nevşehir ve Uşak* dır.

İl Koordinatörlükleri IPARD Programının uygulanmasında çok önemli bir yer tutmaktadır. Tanıtımların ve bilgilendirme kampanyaları, başvuruların kabulü, ön kontroller ve ilk karar aşamaları illerde yapılacaktır. Ayrıca o ilde uygulaması sürmekte olan projelerin proje bitimindeki ödeme talep işlemlerinin ilki olan ön tahakkuk işlemleri de il koordinatörlüklerinde yapılacaktır. Bu sebepten dolayı illerde gerek personel kapasitesi gerekse fiziki altyapı bakımından güçlü bir yapının kurulması gerekmektedir.

Sekil 4.2. İl Koordinatörlükleri Organizasyon Şeması

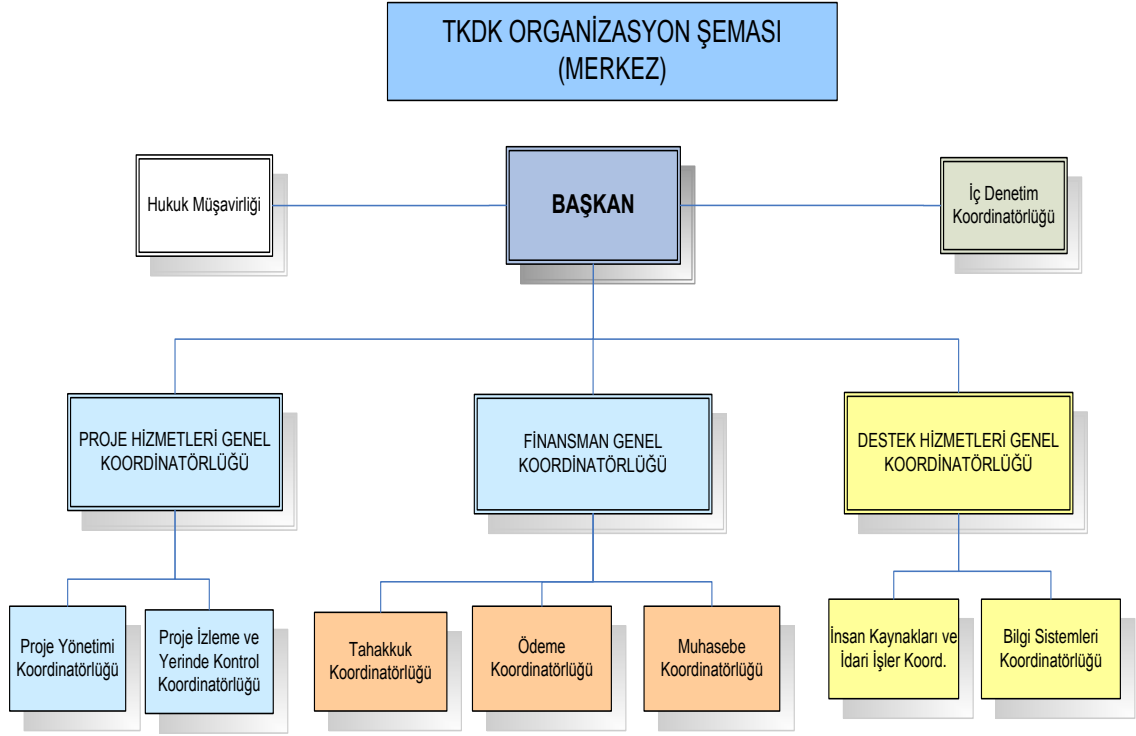

4.4.2. Merkez

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu'nun Merkez teşkilatı Ankara'da, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Merkez Kampüste bulunmaktadır.

IPARD Programının uygulandığı illerden ön incelemeler ve kontrollerden geçen projelerin seçimi ve kontrat hazırlıkları merkezde yapılacaktır. Ayrıca tamamlanmış ya da yarısı tamamlanmış projelerin ödeme talepleri de sonuçlandırılmak üzere illerden merkeze gönderilecek, tahakkuk, ödeme ve muhasebe işlemleri burada gerçekleştirilecektir.

Sekil 4.3. TKDK Merkez Organizasyon Şeması

5. TARIM VE KIRSAL KALKINMAYI DESTEKLEME KURUMU İÇİN PROJE HAZIRLAMA

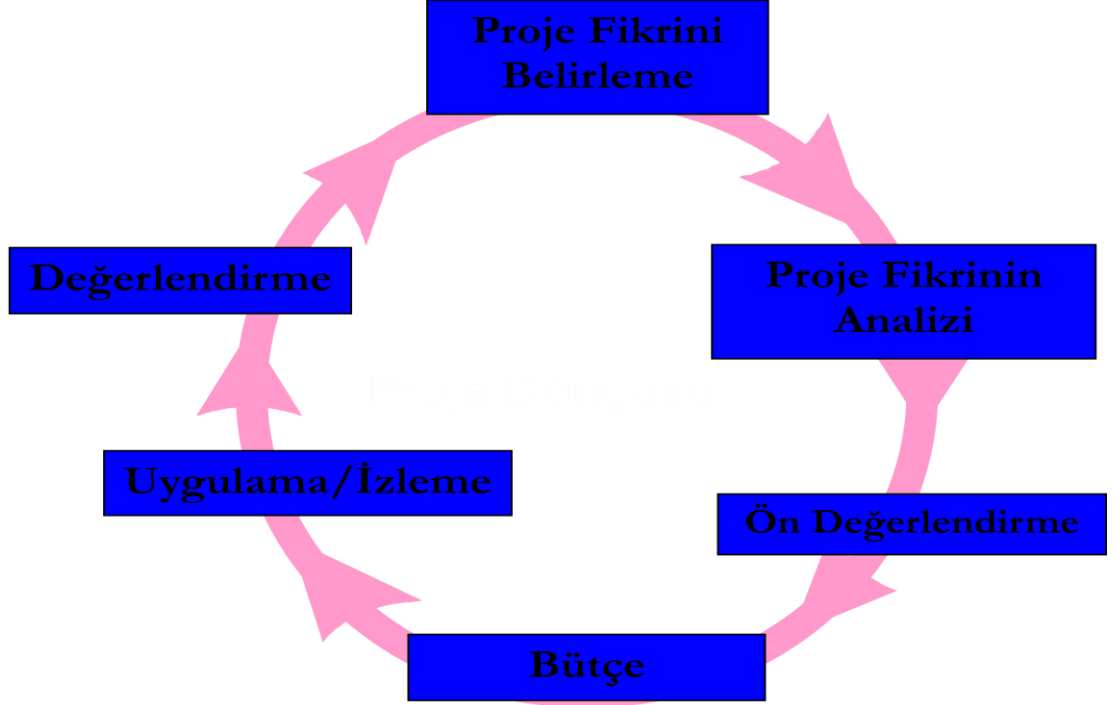
5.1. Proje Döngüsü Yönetimi

Projeler, belirli bir zaman ve bütçe çerçevesinde, belirli bir amaca ulaşmayı sağlayacak sonuçları üretmek üzere insani ve fiziksel kaynakların bir araya getirildiği planlanmış faaliyetlerin bütünü olarak tanımlanır. IPARD Programından faydalanmak isteyen kişilerin, tarımsal işletmelerin düşünmeleri gereken proje kavramı bu tanımdaki kavramdan başka bir şey değildir.

Söz konusu proje her zaman IPARD Programı amaçlarıyla uyumlu olmalı ve bunu desteklemelidir. Fakat hâlihazırda devam etmekte olan faaliyetleri desteklemekten ziyade “yeni” bir şey oluşturmalı/geliştirmelidir. Ayrıca belirlenmiş ihtiyaçlara yönelik açıkça tanımlanmış amaçları açıkça tanımlanmış hedef grup(lar)ı, açıkça tanımlanmış yönetim sorumlulukları, başlangıç ve bitiş tarihi, belirlenmiş bir kaynağı ve bütçesi olmalıdır.

Bu sebepten dolayı IPARD Programı kapsamında iyi bir proje hazırlamak için **“Proje Döngüsü Yönetimi”** ‘nden faydalanmak gerekecektir.

Sekil 5.1. Proje Döngüsü

“Proje Döngüsü Yönetiminin adımlarını kısaca açıklayacak olursak;

Proje Fikrini Belirleme: Projeye ilişkin ilk fikirlerin ortaya konduğu tasarım aşaması. AB bu çalışmaları yaparken kendi öncelikleri ile muhatap olduğu ülkenin önceliklerini uzlaştırmaya çalışır. Bu çalışmalar yapılırken geçmişte yürütülen projelerden alınan dersler de dikkate alınarak gerçekçi ve ihtiyaçlara dönük bir çerçeve sağlanmaya çalışılır. Gelecekte yürütülecek projeler bu genel çerçeve içinde belirlenir ve hazırlanır.

Proje fikrinin analizi: Projenin teknik ve operasyonel açıdan detaylı olarak tasarlandığı aşamadır. Bu aşamada proje fikirleri ve diğer kalkınmaya dönük eylemler belirlenir ve daha fazla çalışma gerektiren fikirler seçilir. Bu seçim sürecinde projeden yararlanacak

olan kesimlerin fikirleri de dikkate alınır. Projeden yararlanacak olan kesimlerin sorunları ve potansiyelleri değerlendirilir.

Ön Değerlendirme: Tasarımı tamamlanmış olan projenin teknik, mali, ekonomik, kadın-erkek eşitliği, sosyal, kurumsal, çevresel faktörler açısından tutarlılığının, bütünselliğinin ve işlevselliğinin değerlendirildiği aşamadır.

Bütçe: Proje önerisinin yazılması ve finansmanın sağlanması aşamasıdır. Bu dokümanda projenin nasıl fonlanacağı ve uygulanacağı yer alır.

Uygulama/İzleme: Projede öngörülen faaliyetlerin hayata geçirilmesi, izlenmesi, denetlenmesi ve değerlendirilmesi aşamasıdır. Bu aşamada teknik yardım, tedarik veya yapım faaliyetleri için ihaleye çıkılması gerekebilir. Projenin hedef kitlesi ve etkilenen tarafların görüşleri alınarak projenin planlanan hedeflere doğru başarılı bir şekilde ilerleyip ilerlemediği proje yönetimi tarafından izlenir. Proje devam ederken yapılan bu izleme-değerlendirme sonucunda gerekli görüldüğü taktirde proje gözden geçirilerek hedeflerle uyumlu hale getirilir. Proje hazırlama sonrası önemli bazı değişikliklerin gözlemlendiği hallerde projenin bazı hedeflerinin gözden geçirilmesi ve yeni koşullara uyarlanması da mümkündür.

Değerlendirme: Proje sonuçlarının gözden geçirilmesi ve değerlendirilmesi aşamasıdır. Değerlendirme sonuçları gelecekte hazırlanacak proje ve programlarda kullanılır. Değerlendirme projenin tamamlanmasından sonra ifade edilen bir aşama olsa da uygulamada projenin yarıldığı dönemde de yapılır ve bu çalışmanın sonuçları projenin geriye kalan süresinde dikkate alınır

Mantıksal Çerçeve Yaklaşımı

Mantıksal Çerçeve Yaklaşımı, 1970'lerde proje tasarımının niteliğini ve açıklığını iyileştirmek üzere geliştirilmiş bir yaklaşımdır. Mantıksal Çerçeve Yaklaşımı, birincil

paydaşlar dahil olmak üzere anahtar paydaşların katılımına dayalı bir süreçtir. MÇY sürecinin sonucunda ortaya çıkan proje tasarımı, Logframe (Mantıksal Çerçeve) Matrisi olarak adlandırılan bir tabloda özetlenir (Salman 2004).

Mantıksal Çerçeve Yaklaşımı, aşağıdaki konularda proje tasarımı yapan ve proje yönetenlere yardımcı olur. Bunlar;

- Proje hazırlama süreci içinde mevcut durumun analiz edilmesi,
- Hedeflere ulaşmada araçların mantıksal hiyerarşisini kurmak;
- Hedeflere ulaşmanın önündeki potansiyel risklerin tanımlanması ve sürdürülebilir sonuçların tanımlanması;
- Çıktıların ve sonuçların en iyi nasıl izleneceği ve değerlendirileceği noktası;
- Projenin özetinin standart bir formatta sunulması ve;
- Uygulama sırasında projenin izlenmesi ve gözden geçirilmesi noktalarıdır.

Yaklaşım, iki temel aşamadan oluşur. Bu aşamalar

Analiz Aşaması	Planlama Aşaması
<p>Sorun analizi: Temel paydaşların, ana sorunların, kısıtlılıklar ve fırsatların, nedenler ve sonuçlar arasındaki ilişkilerin tanımlanması</p> <p>Hedeflerin Analizi: Tanımlanmış sorunlara yönelik hedeflerin geliştirilmesi, araç-etki ilişkisinin tanımlanması</p> <p>Strateji Analizi: Hedeflere ulaşmak için farklı stratejilerin tanımlanması, genel hedeflere ve proje amacının belirlenmesi</p>	<p>Mantıksal çerçeve: Projenin yapısının tanımlanması, iç mantığının kontrol edilmesi ve hedeflerin ölçülebilir terimlerle formülasyonu, dışsal koşulların belirlenmesi ve risk yönetimi</p> <p>Faaliyet Planlama: Faaliyetlerin sırasının ve birbirleri arasındaki ilişkinin tanımlanması: zamanın, değerlendirme aralıklarının ve sorumluluk paylaşımının belirlenmesi</p> <p>Kaynakların Planlaması: Faaliyet planlaması temelinde gereksinilen girdilerin ve bütçenin belirlenmesi</p>

Kaynak: SALMAN Feray, “Proje Geliştirmede Mantıksal Çerçeve Yaklaşımı”, 2004, Ankara.

5.2. TKDK Başvuru Paketi ve İçeriği

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu'nun (TKDK) 2007-2013 döneminde yürüteceği IPARD Programından potansiyel faydalanıcıların yararlanabilmeleri için, kurumun hazırlamış olduğu **Başvuru Paketini** alıp, uygun kriterlere dikkat ederek projeler hazırlayıp geri il koordinatörlüklerine sunmaları gerekecektir.

TKDK potansiyel faydalanıcıların söz konusu program hakkında üst seviyede bilgilendirilmeleri için Programın uygulanacağı illerde çeşitli kampanyalar, bilgilendirme seminerleri, broşür dağıtımı yerel medya aracılığıyla çeşitli toplantılar vb. gibi bir sürü faaliyetler organize edecektir. Bu programın başarısı için yapılması zorunlu bir kampanyadır.

Bu bilgilendirme faaliyetlerinin en önemlilerinden biri, ücretsiz olarak dağıtılacak olan **Başvuru Paketidir**. Başvuru Paketi içeriği Çizelge 5.1 de görülmektedir.

Başvuru Paketleri ilan edilen tarihlerden itibaren İl Koordinatörlüklerinden temin edilecektir. Ayrıca söz konusu belgeler www.tkd.gov.tr ya da www.tarim.gov.tr adreslerinden de elektronik formatta temin edilebilecektir.

Çizelge 5.1. Başvuru Paketinin İçeriği;

1	Başvuru Çağrı Rehberi
2	Zorunlu Dokümanlar Listesi
3	Başvuru Formu
4	İş Planı (Proje)
5	İş Planı Ekleri
6	Taahhütnameler
7	Başvuru Formu ve Zorunlu Doküman Listesi için Doldurma Rehberi

Bu noktada Başvuru Paketi içeriğine kısaca göz atmak gerekirse;

Başvuru Çağrı Rehberi: Her bir tedbir- alt tedbir için hazırlanacak olan bu doküman, IPARD Programı ile ilgili genel bilgiler, ilgili olduğu alt tedbirdeki uygun ve uygun olmayan yatırım türleri hakkında yeterli bilgiler, projelerin değerlendirme ve seçim süreçleri, önemli tarihler, başvuru sahipleri ve ileride olması muhtemel faydalanıcıların hakları gibi tüm konularda bilgilerin bulunduğu rehber bir kitapçıktır. Önemli telefon numaraları da bu rehberde yer almaktadır.

Zorunlu Dokümanlar Listesi: Başvuru sahiplerinden ilgili oldukları alt tedbir bazında hangi dokümanların istenileceğini gösteren listedir. Bu dokümanların içerisinde diğer kamu kurum ve kuruluşlarından da alınması gereken dokümanlar bulunmaktadır. Başvuru sahipleri başvurudan önce bu dokümanları temin etmeleri gerekecektir.

Başvuru Formu: Başvuru Sahibinin kimlik bilgisi, şirket, adres, telefon banka hesap bilgilerini projesindeki izleme göstergeleri hakkında bilgileri doldurduğu, alt tedbir ile ilgili önemli soruları cevapladığı projesinin bir özetini sunduğu bir formdur. Bu formlardaki bilgiler başvurular sırasında doğrudan veritabanına aktarılacağı için Programın izlenmesi amacıyla önemli bir veri bankasını teşkil edeceklerdir. TKDK Kurumu için hazırlanan ve henüz taslak aşamasında olan söz konusu başvuru formlarından biri incelenmek üzere Ek 2’de görülebilir.

İş Planı (Proje): İş planı, başvuru sahibi tarafından yapılması planlanan yatırım ve işlemlerin ayrıntılı ve programlı olarak anlatıldığı bölümdür. TKDK’nın bütün alt tedbirler için tek tip bir iş planı bulunmaktadır. Bu nedenle başvuru sahipleri iş planlarını kendi projelerine uygun bir biçimde dolduracaklardır. İş planının kendisi başvuru sahiplerine bu esnekliği sağlayacak yapıdadır. İş planında başvuru sahibi hakkında, projedeki çıktıların pazarlaması hakkında, sürdürülebilirlik hakkında, var ise ortaklar hakkında bilgiler de bulunacaktır. İş planının detaylı incelemesini ve nasıl proje hazırlanması ile ilgili konu ileride detaylı olarak ele alınacaktır.

İş Planı Ekleri: İş planının yaklaşık 10 adet eki bulunmaktadır. Bu ekler Başvuru sahibi tarafından doldurulması gereken eklerdir. Bunlar; Proje Bütçesi, Maliyet Gerekçeleri Tablosu, Fon Kaynakları, Projenin Nakit Akış Planı, İşletmenin Bilançosu, İşletmenin Kar-zarar Çizelgesi, Temel Proje Özellikleri ve Mantıksal Çerçeve'dir.

Taahhütnameler: TKDK, başvuru sahiplerinin, ileride çıkabilecek birtakım sorunları önlemek amacıyla ya da proje bitiminde başvuru sahiplerinin yapması gereken bir takım düzenleme ve işlerin garantisini almak için imzalamaları gereken bir takım taahhütnameler hazırlamıştır. Bütün alt tedbirler için ortak taahhütnameler olduğu gibi her bir alt tedbir için ayrı taahhütnameler bulunmaktadır. Başvuru sahipleri eğer bu Programa başvurmak istiyorlar ise ilgilendikleri alt tedbir altındaki taahhütnameleri de imzalayıp başvuru sırasında sunmaları gerekmektedir.

Bunların haricinde Başvuru Paketi içerisinde formların, eklerin, taahhütnamelerin ***Doldurma Rehberi*** de yer alacaktır

Bilindiği üzere IPARD Programında birinci faz için toplam 11 alt tedbir uygulanacaktır. İkinci faz ile bu sayı 18 e çıkacaktır. Bu sebeple TKDK, her bir alt tedbir için ayrı bir başvuru formu, ayrı bir zorunlu doküman listesi, dolayısıyla farklı başvuru paketleri hazırlamıştır. Başvuru sahiplerinin doğru alt tedbire doğru formalar ile başvurması önemlidir.

Ayrıca Başvuru sahipleri doldurdukları formları, iş planlarını 1 asıl 2 kopya olmak üzere hazırlayacaklar, elektronik kopyası ile birlikte (CD) sadece projenin yapılmasının düşünüldüğü ildeki koordinatörlüğe başvurabileceklerdir. Merkeze ya da başka bir il aracılığıyla gelen başvuruları TKDK 'nın kabul etmesi mümkün olmayacaktır.

5.3. TKDK için İş Planının (Proje) Hazırlanması

TKDK'nın uygulayacağı IPARD Programından faydalanmak isteyen başvuru sahipleri projelerini "İş Planı" formatı altında hazırlayacaklardır. Bu bölümde İş Planı içerisindeki alt bölümler ayrıntılı olarak incelenecektir.

TKDK'nın İş Planı 8 alt bölümden oluşmaktadır. Bunlar;

1. Proje Genel Bilgileri
2. Başvuru Sahibinin (İşletmenin) Mevcut Durumu ve Diğer Başvuruları
3. Proje Uygulamasına İlişkin Faaliyetler ve Yöntem
4. Proje Çıktıları (Sonuçlar) ve Göstergeler
5. Mantıksal Çerçeve Matrisi
6. Sürdürülebilirlik
7. Proje Bütçesi
8. Ortak ve/veya Tedarikçi Bilgileri

5.3.1. Proje Genel Bilgileri

Bu bölümde projenin adı, projenin ilgili olduğu tedbir ve alt-tedbirin adı, projenin uygulanacağı adres, en fazla bir sayfa olması beklenen proje özeti, projenin amacı ve hedefleri, gerekçeler ve kullanılacak olan yöntemler yer alacaktır.

Proje adı, ilgili tedbir ve alt-tedbir ile uyumlu ve maksimum 16 kelimeyi geçmeyecek şekilde olmalıdır. Proje adresi ve uygulama süresi anlaşılır şekilde bu bölüme yazılacaktır. Uygulama süresi IPARD Programı kapsamında en fazla 24 olacaktır. Başvuru sahipleri projelerini hazırlarken bu süreyi dikkate almaları gerekecektir.

Proje amacı, projenin uygulanması ile ulaşılmak istenen hedeftir ve projeden daha uzun ömürlü olması muhtemeldir. Proje amacı temel probleme hitap etmelidir ve IPARD

Programında belirtilen hedef kitle(ler) için sürdürülebilir faydalar açısından tanımlanmalıdır. Proje amacı, hedef kitle(ler) içerisinde bulunan kadın ve erkeklere sağlanacak adil, tarafsız faydaları da ifade etmelidir. Her proje için sadece bir proje amacı olmalıdır. Birden fazla proje amacının varlığı aşırı karmaşık bir projeyi ve dolayısıyla olası yönetim sorunlarını beraberinde getirir. Birden fazla proje amacının olması açık olmayan veya birbiri ile çelişen hedefleri beraberinde getirir. Bu nedenle, proje tasarımında projenin hangi durumda başarıya ulaşmış kabul edileceğinin net bir şekilde tanımlanması ve bunun üzerinde mutabakata varılması oldukça önemlidir.

Başvuru sahipleri projenin katkıda bulunmayı amaçladığı genel **hedefleri** ile ulaşmak istediği özel hedeflerini bir sayfayı geçmeyecek şekilde bu ilk kısımda yazacaklardır.

Bu bölümün önemli alt başlıklarından biri de **gerekçelerin** yazılmasıdır. En az iki sayfa olması koşulu ile başvuru sahipleri, belirlenen bölgede öngörülen ihtiyaç ve kısıtlamaların tanımlanması, hedef grupların listesi, doğrudan ve dolaylı yararlanıcıların tahmini sayısı, projenin hedef kitleler ile ilgisi, Projenin IPARD Programı hedefleriyle ile ilgisi ve yine Programın öncelikleriyle ile ilgisi bilgilerini bu alt başlık altında yazacaklardır (Kaya 2008).

5.3.2. Başvuru Sahibinin Mevcut Durumu

İş Planının bu bölümü, başvuru sahibi ya da projenin uygulamasından sorumlu işletme hakkında bir takım özel bilgileri içerecektir. Başvuru sahibi, kendisi veya işletmesi hakkında mevcut işletme bilgilerini, ürün ve hizmet bilgilerini, ilgili olduğu alanda yaptığı pazarlama faaliyetlerini ve pazardaki mevcut durumunu, sahip olduğu alt yapı bilgilerini bu bölümde açıklayacaktır. Projesi ile ilgili faaliyetlerdeki profesyonellik, pazardan pay alma kabiliyeti ve iş bilme kapasitesi bu bilgiler ışığında ortaya çıkacaktır.

Ayrıca başvuru sahiplerinden, benzer proje deneyimleri var ise bu deneyimler hakkında bilgiler istenecektir. Başvuru sahibinin mali kapasitesi, daha önce AB Fonları kapsamında almış olduğu hibe, fon veya kredi bilgileri, IPARD Programı kapsamında daha önce destek almış ise bu aldığı destek projesi ile bilgiler de bu bölümde ayrıntılı bir şekilde yer alması gerekecektir.

5.3.3. Proje Uygulamasına İlişkin Faaliyetler ve Yöntem

Proje süresince gerçekleştirilecek faaliyetler, bileşenler, alınacak ekipmanlar bu bölümde ayrıntılı olarak bir plan çerçevesinde yazılacaktır. Belirlenen faaliyetlerin projenin amaçlarına ulaşması açısından ne gibi katkılarda bulunacağı belirtilecek, her bir faaliyetin adları belirtilerek detaylı tanımlaması yapılacaktır. Faaliyetlerin detaylı açıklaması yapılırken bunların eylem planının bir tekrarı olmamasına dikkat edilmelidir.

Faaliyetlerin tanımlanmasının ardından bu faaliyetlerin hangi sırayla yürütüleceğini planlanması gerekir. Faaliyetler ağı diye isimlendireceğimiz bu yapının tümü bize projenin süresini belirlememizde yardımcı olacaktır. Planlanmış Faaliyetlerin ne zaman ve kimin tarafından yürütüleceğine ilişkin tablo (Çizelge 5.2) proje teklifinde ayrıntılı olarak yer almalıdır.

Çizelge 5.2. Faaliyet Planı Tablosu

YIL 20...							
FAALİYETLER	DÖNEM 1			DÖNEM 2			SORUMLU BİRİM
	AYLAR						
	1	2	3	4	5	
Hazırlık Faaliyeti 1							
Uygulama Faaliyeti 1							
Hazırlık Faaliyeti 2							
Uygulama Faaliyeti 2							
.....							
.....							

5.3.4. Proje Çıktıları (Sonuçlar) ve Göstergeler

Sonuçlar faaliyetlerde tanımlanan hedeflerdir. Planlanmış faaliyetlerin gerçekleştirilmesi sonucunda elde edilir ve projenin amacına ulaşmasında katkıda bulunur.

Bu bölümde belirtilen sonuçlar, mantıksal çerçevede belirtilen sonuçlarla aynı olmalıdır. Proje uygulanmasıyla, proje sonunda veya projenin her safhasında neyin gerçekleştirileceği belirtilmeli ve bunun proje amacına ulaşmak için nasıl yardımcı olacağını açıklanmalıdır.

Göstergeler, projenin sonuçlarının, amacının ve hedeflerinin ölçülebilir terimlerle tanımlanmasıdır. Göstergeler arasında neden sonuç ilişkisi olmayabilir.

Göstergeler net olarak belirlenmeli, anlaşılması ve ölçümü kolay olmalıdır. Ayrıca ölçülebilirliğin sağlanması bakımından miktar, zaman, kalite veya maliyet cinsinden ifade edilebilir.

5.3.5. Mantıksal Çerçeve Matrisi

Mantıksal Çerçeve Matrisi TKDK İş Planı hazırlanırken doldurulması zorunlu olmayan bir araçtır. Fakat Mantıksal Çerçeve yaklaşımına dayanarak hazırlanan projelerin seçilme aşaması ve sonrasındaki uygulama aşaması başvuru sahibine bir çok avantaj sağlayacaktır.

Mantıksal Çerçeve yaklaşımını tanımlayacak olursak, farklı seviyelerdeki hedefler arasındaki nedensel ilişkiyi kuran, hedeflere ulaşıp ulaşılmadığının kontrol edildiği ve proje kontrolü dışında kalan ve başarıyı etkileyecek risklerin dikkate alındığı proje analiz, planlama ve uygulama aracıdır.

Mantıksal Çerçeve yaklaşımı ile hazırlanan projelerde ;

1. İlgili Taraflar Analizi (Paydaşlar)
2. Sorun Analizi
3. Hedef Analizi
4. Strateji Analizi
5. Mantıksal Çerçeve Matrisinin Hazırlanması
6. Faaliyet Planının Hazırlanması
7. Bütçenin Hazırlanması adımları dikkate alınır.

Bu yaklaşım ile, projenin neden gerçekleştirildiği (Projenin Kapsamı), projenin neyi başarmasının beklendiği (Göstergeler), projenin bunu nasıl başaracağı (Faaliyetler ve Araçlar), projenin başarısı için hangi dışsal faktörlerin önemli olduğu (Varsayımlar), projenin başarısının değerlendirilmesi için gerekli bilginin nereden bulunacağı (Doğrulama Kaynakları), projenin maliyetinin ne olacağı (Bütçe), projenin başlayabilmesi için hangi unsurların ya da şartların gerçekleştirilmesinin gerektiği hususları belirlenmelidir (Ek 3 Mantıksal Çerçeve Matrisi).

5.3.6. Sürdürülebilirlik

IPARD Programında yer alan tedbir ve alt-tedbirler için hazırlanacak olan projeler, uygulama sonrası 5 yıllık bir izleme sürecinde tutulacağı göz önüne alındığında sürdürülebilirliğin de planlanması gerekmektedir.

Sürdürülebilirlik, projeler aracılığıyla ortaya çıkarılan etkinin veya yararın, proje bittikten sonra da devam edebilmesidir. Bir başka deyişle, proje sırasında gerçekleştirilen faaliyetlerin ve yaratılan etkinin kalıcılığının sağlanmasıdır; dolayısıyla mantıksal çerçeve analizinin, analiz, planlama, izleme ve değerlendirme aşamalarının her birinde göz önünde bulundurulmalıdır (Yentürk, Aksakoğlu 2006).

Projelerde sürdürülebilirlik konusunu üç başlık altında analiz etmek ve bu başlıklara göre planlamak yararlı olacaktır. Bunlar;

Finansal Sürdürülebilirlik: Finansal sürdürülebilirlik, projenin etkisinin, proje finansmanı sona erdikten sonra nasıl sürdürülebileceğini sorgular. Genelde IPARD Programı gibi hibe veya bağışlarla gerçekleştirilen, belli bir süre sonra tamamlanması beklenen AB projelerinde finansal sürdürülebilirliği çeşitli yöntemlerle sağlamak mümkündür. Bunlardan bir tanesi ve en önemlisi, hedef grubun, gerçekleştirilen projenin etkilerini sahiplenerek, sürdürülmesini sağlamasıdır. Hedef grup projeye ne kadar dahil edilirse, projeyi o kadar sahiplenecek ve etkilerinin sürdürülmesine katkıda bulunacaktır.

Siyasal Sürdürülebilirlik: Yerel veya merkezi yönetimin, projenin etkilerinin sürdürülmesini sağlaması ise siyasal sürdürülebilirlik olarak adlandırılmaktadır. Eğer IPARD Programı kapsamında destekleme kapsamında olan yatırımlar için aynı zamanda yerel veya merkezi yönetiminde planlamış olduğu bir takım faaliyetler var ise

bu tip faaliyetleri projede göstermek siyasal sürdürülebilirlik açısından faydalı olacaktır. Bunun yanı sıra projenin planlanması aşamasında yerel veya merkezi yönetimin bu konuyla ilgili politika, program ve projeleri de değerlendirilmelidir. Hazırlanacak projenin eğer bu politika, program veya projelerle bir tamamlayıcılığı varsa, siyasi sürdürülebilirliğinin sağlanması daha kolay olacaktır.

Üçüncü sürdürülebilirlik kavramı olarak karşımıza ***Kurumsal Sürdürülebilirlik*** çıkmaktadır. İşletmenin belli kapasiteler geliştirmesi ve bu bilgiyi tekrar kullanabilmesi, kurumsal sürdürülebilirlik olarak tanımlanmaktadır.

5.3.7. Proje Bütçesi

Projenin bütçesi, projede yer alan uygun olan ve uygun olmayan yatırım giderlerinin belirlenmesi ve bunların rakamlarla ifadesidir. IPARD Programında her bir alt-tedbir için sunulacak projeler için minimum ve maksimum proje bütçeleri belirlenmiştir. Başvuru sahipleri projeleri ile ilgili yatırım kalemlerini hazırlarken, projelerinin bütçesinin toplamda bu minimum maksimum değerler arasında olmasına dikkat etmeleri gerekecektir.

Hem başvuru formu içersine, hem de iş planının bir eki olan proje bütçesi tablosuna yatırım kalemleri ve maliyetleri (KDV hariç bedelleri) ayrıntılı olarak başvuru sahipleri tarafından yazılacaktır.

5.3.8. Ortak ve/veya Tedarikçi Bilgileri

Projede ortakların olması, projenin uygulanmasını ve etkinliğini arttıracak gibi projenin seçilebilirliğini de artıracaktır.

Proje hazırlık safhasında ortaklar aşağıdaki ilkeleri kabul etmeleri gerekmektedir.

1. Ortaklar, başvuru TKDK'ya sunulmadan önce başvuru formunu okumuş ve projedeki rollerini anlamış ve kabul etmişlerdir.
2. Ortaklar standart hibe anlaşmasını okumuş ve hibe verildiği takdirde her birinin yükümlülüklerinin ne olacağını anlamış ve kabul etmişlerdir.
3. Ortaklar TKDK ile anlaşmayı imzalaması ve kendilerini projenin uygulanması kapsamında TKDK ile ilişkilerde temsil etmesi için başvuru sahibini yetkilendirmişlerdir.
4. Başvuru sahibi, ortakları ile düzenli olarak görüşmeyi ve projenin gelişiminden onları tam olarak bilgilendirmeyi kabul etmiştir.
5. Bütün ortaklar, TKDK'ya sunulan raporların açıklayıcı ve finansal kopyalarından alacaklardır.
6. Proje üzerinde yapılacak önemli değişikliklere ilişkin teklifler (ör: faaliyetler, ortaklar, vs.) TKDK'ya gönderilmeden önce ortaklarca üzerinde anlaşmaya varılacaktır. Bu tarz bir anlaşmaya varılamadığı durumlarda değişiklikler TKDK'ya onay için iletilirken durum belirtilecektir.

Ayrıca projede iştirakçi var ise iştirakçi bilgilerinin tüm iştirakçiler için ayrıntılı bir şekilde iş planına yazılması gerekmektedir. Bununla birlikte her bir iştirakçiden, proje uygulamasına için destek mektubu alınmalıdır. İştirakçi kuruluşlar projede yer alırlar ancak hibe yardımından yararlanamazlar.

5.4. Proje Hazırlamada Danışman Şirketlerinin Rolü

Bu bölümde son olarak IPARD Programının uygulamasında, birtakım deneyimli şirketler ve kuruluşlar, proje hazırlama ve danışmanlık yapma noktasında çiftçilere, tarımsal işletmelere, birlik ve üretici örgütlerine, ciddi faydalarının olacağı konusudur.

IPARD Programında, danışmanlık hizmetleri, fizibilite çalışmaları, mimarlık, mühendislik hizmetleri de uygun harcamalar olarak kabul edilmektedir. Programda 6000 Avroyu geçmeyecek şekilde bu tip harcamaların yarısı hibe kapsamında ödeneceği taahhüt edilmiştir. Ayrıca başvuru sahibi proje tutarının maksimum %4 ünü **İş Planının** (projenin) hazırlanması masrafı olarak gösterebilecektir.

Bu programın uygulamaya girmesiyle, danışmanlık şirketlerinin önemi daha fazla artacak ve kırsal kalkınma alanında yeni bir istihdam alanı ortaya çıkacaktır. Daha önceleri gerçekleştirilen AB, Dünya Bankası ve FAO Projelerinde yer almış deneyimli kişiler, bu tip danışmanlık şirketleri vasıtasıyla IPARD Programında kendilerine yer edinebileceklerdir.

6. TARIM VE KIRSAL KALKINMAYI DESTEKLEME KURUMU'NDA YÜRÜTÜLECEK PROJE HİZMETLERİ

6.1. TKDK 'da Tanıtım Faaliyetleri ve Teklif Çağrı Süreci

6.1.1. Tanıtım Faaliyetleri

IPARD kapsamında tüm tanıtım ve bilgilendirme aktivitelerinin esas amacı, hedef öncelikler ve program içeriği için şeffaflık ve görünürlük sağlamaktır.

Tanıtım kampanyasının amacı; IPARD Programı kapsamında verilen yardım hakkında halkı bilgilendirmek, bilgilendirme ve tanıtım tedbirlerini belirlemek, IPARD yardımı hakkında bilgilendirme ve tanıtım kampanyaları düzenlemek ve Avrupa Birliği'nin katkısını vurgulamak ve görünürlük uygulamalarını planlamaktır.

AB yönetmelikleriyle uyumlu olarak Tanıtım kampanyasının genel hedefleri şunlardır;

- Topluluk fonlarının rolünü vurgulayarak Türkiye'nin AB'ye girişini desteklemek
- Halk bilincini artırma ve AT topluluğu tarafından desteklenen aktivitelerde şeffaflık
- Mevcut finansal olanaklar hakkında potansiyel faydalanıcıyı bilgilendirme.
- Bilgiye ulaşmada IPARD hakkında olumlu bir anlayış yaratma,
- Çeşitli hükümet birimleriyle ve diğer kilit bölümlerle güçlü bir ilişki kurma, sivil toplum örgütleri, derneklerle sahadaki devam eden projelerle ortak ve sürdürülebilir bir platform oluşturma;
- IPARD'ı uygulamada, Türk standartlar ve gereklilikleriyle uyumlu olarak yüksek bir dikkat ve ilgi temin etme

Programın uygulanmasında şeffaflığı garanti etmek için, stratejik amaçlar, bu amaçları gerçekleştirecek tedbirler, gelişmesi ve başarılacak sonuçların oluşturulması için yeterli bilgi akışı olmalıdır. Beklenen eylem ve aktiviteler her birinin ilgi ve niteliği ve bilgilenme için farklı ihtiyaçları olan farklı hedef gruplara yönlendirilecektir.

Hedef gruplar ise IPARD Programının uygulandığı illerdeki;

- Genel halk,
- Potansiyel faydalanıcılar, örn. meslek örgütleri, ekonomik ve sosyal ortaklar, kadın erkek eşitliğini destekleyen kurumlar ve çevre örgütleri dahil ilgili sivil toplum örgütleri ve danışman şirketler
- Nihai faydalanıcılarıdır.

6.1.2. Tanıtım Metotları

IPARD Programı için Tanıtım ve Bilgilendirme aktiviteleri:

- Basılı ve görsel malzemelerin hazırlanması
- Web sitelerinin hazırlanması
- Radyo ve televizyon programlarının hazırlanması ve radyo ve televizyonda bilgilendirme programlarına katılım
- Basın bildirimleri ve duyurularının hazırlanması ve yayınlanması
- Kamuoyu için seminerler ve bilgilendirme toplantılarının organizasyonu

gibi aktiviteler yürütülecektir.

Tanıtım metotları arasında billboardlar, posterler, broşürler, Kurumun ve Tarım Bakanlığı'nın web siteleri, seminerler, konferanslar kullanılacaktır. Ayrıca TKDK, akreditasyon sürecinde Avrupa Komisyonu'na tanıtım faaliyetlerini nasıl ve hangi araçlar ile yapacağını göstermek ve bunun eylem planını hazırlamak durumundadır.

Bunun haricinde TKDK, IPARD Programı kapsamında her bir alt-tedbir için “Başvuru Çağrı Rehberleri hazırlayacaktır. Bu rehberlerde program ile genel bilgiler, o alt-tedbire özgü yatırım kalemleri hakkında detaylı bilgiler, kısacası tamamıyla Başvuru sahiplerini yerel halkı bilgilendirmeye yönelik rehberler olacaktır.

6.1.3. Başvuru Çağrı Rehberi

Başvuru Çağrı Rehberi, ilgili alt-tedbir çerçevesinde finanse edilen projelerin sunulması, seçilmesi ve uygulanması ile ilgili kuralları, IPARD Programı, Yıllık/Çok Yıllık Finansal Anlaşma (Annual/Multiannual Financial Agreement-AFA/ MAFA), Sektörel Anlaşma, Türk Mevzuatı, TKDK Kanunu, Avrupa Komisyonu Dış Yardımlarına İlişkin Sözleşme Usulleri Uygulama Kılavuzu (PRAG) hükümlerine uygun olarak açıklamaktadır.

Başvuru Çağrı Rehberleri genel olarak tüm IPARD Programı ve ilgili tedbir, alt-tedbir hakkında faydalı ve bilgilendirici içeriğinin yanı sıra;

- İlgili alt-tedbir hakkında kimlerin başvuru yapabileceği,
- Uygun kriterlere sahip kişilerden istenilecek belge ve dokümanlar,
- Bu dokümanları başvuru sahiplerinin hangi adreslerden nasıl temin edecekleri ile ilgili bilgiler;
- Kimlerin başvuru yapamayacakları,
- Uygun proje türlerinin neler olabileceği,
- Söz konusu alt-tedbir ile ilgili uygunu yatırım kalemlerinin neler olduğu,
- Destek oranlarının ne olacağı ve bunların ne anlama geldikleri,
- Proje bütçesi
- Başvuru süreci, önemli adresler ve tarihler
- Başvuruların değerlendirme ve seçim sürecinin nasıl olacağı,

bilgileri de yer alacaktır.

6.2. İl Koordinatörlüklerinde Yürütülecek Faaliyetler

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu'nda yürütülecek olan proje hizmetleri faaliyetlerinin il koordinatörlüklerinde yürütülecek faaliyetleri şu şekilde sıralayabiliriz.

1. Başvuruların Teslimi ve Kayıt İşlemi
2. İdari kontrol
3. Başvuru Sahibinin ve Yatırım Kalemlerinin Uygunluk Kontrolü
4. Sözleşme Öncesi Yerinde Kontroller
5. İl Bazında Uygun Projelerin Merkeze Gönderilmesi

İl koordinatörlüklerinde çalışan uzmanlar, memurlar ve diğer görevli personeller, yaptıkları tüm işlemlerde, kurum personeli için hazırlanmış standart formları kullanırlar. Bu formlar bütün il koordinatörlükleri ve merkez için standart olarak hazırlanmış ve akreditasyon sürecinde de onaylanmış formlar olacaktır.

İl koordinatörlükleri organizasyon yapısını bir kez daha hatırlayacak olursak;

A. Proje Başvuru Yönetimi Birimi

- Başvuru Kabul Uzmanı (Kıdemli, Normal)
- Başvuru Kayıt Memuru

B. Yerinde Kontrol ve İzleme Birimi

- Yerinde Kontrol Uzmanı (Kıdemli, Normal)
- İzleme Uzmanı (Kıdemli, Normal)

C. Ödeme Talebi İşlemleri Birimi

- Ödeme Talebi Uzmanı (Kıdemli, Normal)
- Kayıt Memuru

D. Destek Hizmetleri Birimi

- İdari Destek Uzmanı
- Bilgi Sistemleri Uzmanı
- Destek Memurları (Arşiv Memuru, Sekreter)

6.2.1. Başvuruların Teslimi ve Kayıt İşlemi

IPARD Programı kapsamında proje başvuruları, “Başvuru Çağrı Rehberinde” belirtilen başvuru tarihleri arasında başvuru sahibi ya da onun vekili tarafından, bağlı olduğu İl Koordinatörlüklerine şahsen teslim yapılması öngörülmektedir. Başvuruların teslim edileceği zaman ve yerler yukarıda belirttiğimiz gibi başvuru çağrı rehberinde ve yaklaşık 3 aylık bir dönem olması düşünülen duyuru ve tanıtım faaliyetlerinde açıklanacaktır.

IPARD Programından mali destek talep eden her başvuru sahibi tam, doğru ve okunaklı şekilde doldurulmuş ve imzalanmış başvuru formunu, iş planı (projesi) ve diğer tüm zorunlu içerikle birlikte teslim etmekle yükümlü olacaktır. Ayrıca başvuru sahipleri, 1 asıl 2 si kopya olmak üzere toplam 3 suret başvuru paketi içeriği hazırlayacaklardır.

Gerek il koordinatörlüğünde gerekse merkezde yapılacak işlemlerde ilgili uzmanlar kopya suretler üzerinden çalışacaklar, asıl kopya olduğu şekli ile arşivde muhafaza edilecektir.

İl Koordinatörlüklerinde başvuruların teslim edilmesi ve kaydına ilişkin yapılacakları şu şekilde sıralayabiliriz.

- Başvuru Kayıt Memuru tarafından başvuru sahibi ya da vekilinden proje başvuru paketinin şahsen teslim alınması,
- Her bir başvuru için başvuru kayıt numarası oluşturulması (tedbir, alt-tedbir bazında)
- Başvuru paketi içersinde yer alan ve içersinde başvuru formu ve projenin olduğu CD nin kontrol edilmesi.

- Başvuru sahibi için bir “Teslim Alındı Belgesi ” düzenlenerek kayıt işleminin sonlandırılması
- Kaydı yapılmış başvurunun özel bir dosyalama sistemi ile dosyalanarak İl Koordinatörlüğü arşivine yerleştirilmesi.

6.2.2. İdari Kontrol

İdari Kontrol, başvuru paketindeki gerekli bütün belgelerin mevcut olup olmadığı, bu belgelerin gerçekliği, tutarlılığı ve ilgili bölümlerin eksiksiz doldurulup doldurulmadığının Başvuru Kabul Uzmanları tarafından kontrolü demektir. IPARD Programı kapsamındaki her alt-tedbirin kendine özgü *İdari Kontrol Listesi* vardır. Kontroller bu listelere göre yapılacaktır (Eşleştirme Projesi, IPARD Ajansı Kuruluş Çalışmaları 2008).

Kıdemli Başvuru Kabul Uzmanı, kayıt işlemi yapılan ve arşivlenen başvuruların, işlemlerini gerçekleştirmek üzere başvuru kabul uzmanlarını görevlendirecektir. Bu görevlendirme işleminde Kıdemli Uzman, projeleri konularına göre değerlendirerek doğru projeyi doğru uzmanın değerlendirmesinin yapması noktasına dikkat edecektir.

Görevlendirilen Başvuru Kabul Uzmanları başvuru paketini arşivden teslim alarak öncelikle asıl ve kopyalar arasında farklılık var mı bunun kontrolünü yapacaklardır. Daha sonra proje hangi alt-tedbir ile ilgili ise o alt tedbirin standart formu olan “İdari Kontrol Listesine” göre başvuru paketinin tam olup olmadığının kontrolü yapılacaktır.

İlgili Kıdemli Başvuru Kabul Uzmanı, *dört göz* prensibi uyarınca uzmanın yaptığı idari kontrol işlemlerinin ikincil kontrolünü gerçekleştirmek durumundadır. Bu ikincil kontrolde uzman tarafından gözden kaçmış ya da eksik yapılmış işlemler var ise kıdemli uzman bunların tamamlanmasını sağlayacaktır.

İdari kontrol işlemleri sonucunda başvuruda eksiklikler, yanlışlıkla ya da tamamlanmamış dokümanlar tespit edildiğinde, uzman tarafından hazırlanan ***Eksik Belge Bildirim Yazısı*** ile başvuru sahibi konu ile ilgili bilgilendirilecek ve kendisine söz konusu eksikliklerin tamamlanması için 15 iş günü ek süre verilecektir. Bu süre sonucunda eğer eksiklikler giderilmez ise başvuru ret edilecektir (Eşleştirme Projesi, IPARD Ajansı Kuruluş Çalışmaları 2008).

6.2.3. Başvuru Sahibinin ve Yatırım Kalemlerinin Uygunluk Kontrolü

İdari kontrol işlemi ile birlikte yapılacak kontrollerden birisi de başvuru sahibinin ve yatırım kalemlerinin uygunluk kontrolüdür. Başvuru Kabul Uzmanı idari kontrol işlemi tamamladıktan IPARD Programı kapsamındaki uygunluk kriterlerine göre hem başvuru sahibini hem de projedeki yatırım kalemlerini ayrıntılı olarak inceleyecektir. Bu kontrol işlemi sırasında Başvuru Kabul Uzmanı her bir alt-tedbir için farklı formatta olan ***Uygunluk Kontrol Listelerini*** kullanacaktır.

Başvuru sahiplerinin projelerinde yer alan ve 10.000 Avro üzerinde olan yatırım kalemleri için piyasadan aldıkları 3 ayrı teklifin uygun olup olmadığının kontrolü de bu sırada yapılacaktır. Bu kontroller sonucunda eğer IPARD Programı kapsamındaki kriterlerin biri bile sağlanmıyor ise söz konusu başvuru ret edilecektir. Bu sebeple başvuru sahipleri bu kriterleri çok iyi bilmeleri gerekmekte ve bunları sağladıklarından da emin olmaları gerekmektedir. Bu da tanıtım faaliyetlerinin önemini ortaya çıkarmaktadır.

Uygunluk Kontrol Listesi sonuçları ve yatırım kalemlerinin incelemesinin sonuçları Başvuru Kabul Uzmanları tarafından rapor şeklinde düzenlenecek ve yine dört göz

prensibi uyarınca Kıdemli Başvuru Kabul Uzmanı tarafından ikincil kontrolü yapılacaktır.

Bu aşamadan sonra uygunluk kontrolünden başarı ile geçen başvurular yerinde kontrollerinin yapılması amacıyla Yerinde Kontrol ve İzleme Birimine iletilecektir.

6.2.4. Yerinde Kontrol (Sözleşme Öncesi)

Amaç

Bu kontrolün amacı, projenin uygulanmasına yönelik olarak başvuru sahibinin yaptığı hazırlıklar hakkında bilgi sahibi olmak, başvuru sahibinin IPARD Programında belirtildiği gibi gerçek veya tüzel bir kişi olduğunu doğrulamak, başvuru sahibinin verdiği adresi doğrulamak ve başvuru formunda verilen mevcut durum bilgilerini doğrulamak ve faaliyetlerin IPARD programında belirtilen şartlara uygun olup olmadığını araştırmasını yapmaktır.

Yerinde Kontrol İlkeleri

- Sözleşme öncesi yerinde kontrole katılan bir yerinde kontrol uzmanı ödeme öncesi yerinde kontrole katılmayacaktır
- Sözleşme öncesi ya da ödeme öncesi yerinde kontrole katılan bir yerinde kontrol uzmanı uygulama sonrası yerinde kontrollere katılmayacaktır.
- Kıdemli yerinde kontrol uzmanları ve yerinde kontrol uzmanları kontrolleri rotasyon planına uygun şekilde yürüteceklerdir.
- Yerinde kontroller bir grup yerinde kontrol uzmanı (en az iki yerinde kontrol uzmanı) tarafından yapılacaktır. Böylelikle dört göz ilkesi yerine getirilmiş olacaktır.
- Sözleşme öncesi yerinde kontroller”, sözleşme öncesinde uygun görülen tüm başvurular (%100) için İl Koordinatörlüklerinde görev yapan “Yerinde Kontrol

Uzmanları” tarafından yürütülecektir. İl Koordinatörlükleri tarafından önceden yerinde kontrolü yapılmış başvuruların en az %5’i TKDK merkezindeki Proje İzleme ve Kontrol Koordinatörlüğü bünyesinde çalışan “Yerinde Kontrol Uzmanları” tarafından yeniden kontrol edilecektir.

- Kontrolün amacını tehlikeye sokmamak koşuluyla yerinde kontrollere ilişkin önceden bir bildirim verilebilir. Eğer önceden bildirim 48 saati geçerse, ortak finanse edilen tedbirin ve uygulamanın yapısına bağlı olarak gereken asgari düzeyle sınırlandırılmalıdır
- Yerinde kontroller, yerinde kontrol uzmanının görevlendirilmesinden sonra 10 iş günü içinde gerçekleştirilmelidir.
- Yerinde kontrolü yürüten 2 yerinde kontrol uzmanı yerinde kontrolle ilgili bulgular hakkında birbirleriyle çelişkiye düşerlerse, yerinde kontrolü yürüten uzmanlardan en deneyimlisinin bulgusu dikkate alınır, bununla birlikte, ofise döndükten sonra durum hakkında kıdemli yerinde kontrol uzmanını bilgilendirirler. Eğer kıdemli yerinde kontrol uzmanı çözüm bulamaz ise tekrar bir yerinde kontrol gerçekleştirilmesi gerekecektir (Eşleştirme Projesi, IPARD Ajansı Kuruluş Çalışmaları 2008).

Yapılan İşlemler

İl Koordinatörlüğünde “Yerinde Kontrol ve İzleme Alt Birimi”nde istihdam edilen Kıdemli Yerinde Kontrol Uzmanı, idari ve uygunluk kontrollerinden geçen başvurular için ***Yerinde Kontrol Planı ve Görevlendirme Formu*** hazırlayacaklardır. Her bir projeye en az iki Yerinde Kontrol Uzmanının görevlendirilmesi sonrasında, başvuru sahipleri yerinde kontrolün yapılacağı tarih ile ilgili il koordinatörlüğü tarafından bilgilendirileceklerdir.

Yerinde Kontrol Uzmanları sahaya çıkmadan önce görevli oldukları proje hakkında bir ***kontrol listesi*** hazırlarlar. Bu kontrol listesinin hazırlanma aşaması çok önemlidir. Her bir proje için farklılık göstermesi kaçınılmaz olan kontrol listelerinin tam ve eksiksiz olması, uzmanlara sahada ciddi anlamda yardımcı olacaktır.

Kontrol Listesi hazırlandıktan sonra Yerinde kontrol Uzmanlarından oluşan kontrol ekibi yerinde kontrol işlemini gerçekleştireceklerdir. Kontrol sonuçları kontrol listelerine işaretlenecek, başvuru sahibi ve uzman ekibin imzalarının atılmasıyla yerinde kontrol işleminin sahadaki bölümü tamamlanacaktır.

Yerinde kontrol sonuçlarına ilişkin nihai **Rapor**, uzman ekip tarafından koordinatörlükte hazırlanıp, Kıdemli Yerinde Kontrol Uzmanına onaylatılacaktır.

Eğer Yerinde kontrol sonuç raporuna göre elde edilen bulgular projenin genel hedefini olumsuz yönde etkileyecek bir durum teşkil ediyor ise başvurunun ret edilmesi yönünde karar verilecektir. Yerinde kontrol işlemleri sonucunda uygun koşulları sağlayan başvurular, Merkeze gönderilecektir.

6.3. Merkezde Yürütülecek Faaliyetler

İl Koordinatörlükleri tarafından gerçekleştirilen başvuru işlemleri faaliyetlerinin tamamlanmasının ardından, İl Koordinatörlüğünde kullanılan kontrol listeleri ve hazırlanan raporlar ile birlikte başvuru paketlerinin ikinci nüshaları, puanlama, sıralama, seçim ve sözleşme hazırlıkları için TKDK Merkezine gönderilecektir.

Yukarıda belirtildiği gibi merkeze gönderilen bir başvurunun içeriğinde;

1. Başvuru Paketinin İkinci nüshası: Başvuru Formu + İş Planı ve Ekleri+ Diğerleri (beyannameler, resmi sertifikalar, lisanslar, CD)
2. İl Koordinatörlüğü Başvuru Dosyası
 - Tüm İşlemlere İlişkin Genel Kontrol Listesi
 - İdari Kontrol Listesi
 - Teslim Alındı Belgesi

- Doküman İşlemleri Takip Formu
- Eksik Belge(ler) Listesi – varsa
- Eksik Belge(ler) Bildirim Yazısı – varsa
- Eksik Belge Tamamlandı Yazısı – varsa
- Uygunluk Kontrol Listeleri
- Uygunluk Kontrol Raporu
- Yerinde Kontroller için Kontrol Listesi
- Yerinde Kontrol Yetki Belgesi
- Yerinde Kontrol Bildirim Yazısı
- Yerinde Kontrol Raporu

yer alacaktır.

İl koordinatörlüklerinden gelen paketlerin evrak kayıt işlemleri ve arşivlenmesi Destek Hizmetleri Genel Koordinatörlüğü bünyesinde yapılacaktır. Arşivlenen başvuru paketlerinin bilgisi Proje Yönetimi Koordinatörlüğüne bildirilerek merkezdeki işlemlerin başlaması sağlanacaktır.

Proje Yönetimi Koordinatörlüğünde görevli Kıdemli Başvuru Analizi Uzmanlarından yetkili olan İl Koordinatörlüklerinden gelen başvuru paketlerini diğer Başvuru Analiz Uzmanlarına tedbir alt-tedbir bazında dağıtımını yapacaktır. Bu dağıtım, uzmanların uzman oldukları alt-tedbir ve proje konuları hususları dikkate alınarak yapılacaktır. Örnek olarak kırsal turizm ile bir projenin incelenmesi için o konu ile ilgili tecrübe ve deneyime sahip uzmanlar görevlendirilecektir (Eşleştirme Projesi, IPARD Ajansı Kuruluş Çalışmaları 2008).

6.3.1. Başvuru Analizi ve Puanlama

Merkezde başvuruların analizi ve puanlaması iki aşamada gerçekleştirilmesi öngörülmektedir. Bunlar;

1. Başvuruların “**Teknik ve Mali Yönden**” analizi ve puanlandırılması,(İş Planının değerlendirilmesi)
2. Başvuruların IPARD Programında her tedbir/alt tedbir için belirlenen “**Proje Seçimine Esas Sıralama Kriterlerine**” göre değerlendirilmesi ve puanlandırılması.

“Teknik ve Mali Yönden” Analiz ve Puanlandırma

Başvuru Analiz Uzmanları, uygun ve eksiksiz tüm başvuruları ilk olarak teknik ve mali niteliklerine göre analizlerini ve puanlamasını yapacaklardır. Bu işlemin amacı;

- Başvuru sahibinin ve uzmanlığının mali, operasyonel ve yönetim kapasitesi,
- Program hedefleri ve hedef grupların ihtiyaçları ile ilgisi
- Faaliyetlerin/beklenen sonuçların/ ortakların katılımının ve Metodolojinin uygunluğu
- Etki ve çoklu etki/pazarlama/ sürdürülebilirlik
- Maliyetler ve etkililik/ bütçe ve maliyet etkinlik fizibilitesinin çıkarılması olacaktır.

Ayrıca uzmanlar iş planlarının teknik ve mali yönünden değerlendirilmesi sırasında, başvuru sahiplerinin her bir yatırım kalemi için sundukları üç teklifi ve proje yatırım kalemlerinin uygunluğunu da kontrol edeceklerdir. Bu tekliflerin ve yatırım kalemlerinin incelenmesi sırasında Başvuru Analiz Uzmanları yatırım kalemleri ile ilgili değişiklikler yapma yetkisine sahiptir. TKDK Proje Yönetimi Koordinatörlüğü uzmanlarının projeleri değerlendirirken kullanacağı “**Başvuru Değerlendirme Formu**” Ek 4’de verilmiştir. Söz konusu formlardan bütün alt-tedbirler için olup sadece “**Tarımsal İşletmelerin Yeniden Yapılandırılması ve Topluluk Standartlarına**

Ulaştırılmasına Yönelik Yatırımlar” tedbirini içersinde yer alan “Süt Üreten Tarımsal İşletmeler” alt-tedbirini için kullanılan rehber bulunmaktadır.

“Proje Seçimine Esas Sıralama Kriterlerine” Açısından Puanlama

Teknik ver mali yönden analizi yapılan başvurular arasında 100 üzerinden en az 50 puan alan projeler ekonomik ve mali yönden güçlü ve sürdürülebilir sayılacaklar ve IPARD Programında her bir tedbir ve alt tedbir için belirlenen “Proje Seçimine Esas Sıralama Kriterlerine” göre analize ve puanlamaya tabii tutulacaklardır. Bunun önemli sebeplerinden biri finansman desteğinin sınırlı olmasından dolayı IPARD Programında belirlenen özel hedefleri amaçlayan başvurulara öncelik tanınması amacıdır.

IPARD Programı kapsamında her bir alt-tedbir için belirlenen sıralama ve seçim kriterlerinin daha iyi anlaşılması için aşağıda Çizelge 5.3’de **Tarımsal İşletmelerin Yeniden Yapılandırılması ve Topluluk Standartlarına Ulaştırılmasına Yönelik Yatırımlar** tedbirinin *Süt Üreten Tarımsal İşletmeler* alt-tedbirindeki seçim ve sıramla kriterleri bulunmaktadır.

Çizelge 5.3. Tedbir1.1.1. için IPARD Programı Seçim ve Puanlama Tablosu

Kriterler	Puan
İşletme ürününü, IPARD finansmanı Tedbir 1.2.1 altında "pilot entegre süt toplama ve işleme ağına" yönelik bir faaliyet gerçekleştirmek üzere faydalanan süt işleme tesisine satması	30
Çiftçinin sürüsündeki hayvanların en az %50’sinin saf ya da melez ırk olması	20
Ürünlerin en az %60’ının tedarik sözleşmesi yolu ile işleme tesislerine verilmesi	20
Faydalanıcının kendi faaliyeti ile ilgili bir üretici grubuna üye olması	10
İşletmenin organik tarımla ilişkili olması	10
Başvuru sahibinin hibe kararının alındığı tarihte 40 yaş altında olması	10
TOPLAM	100

Kaynak: IPARD Programı

Bu kriterlerden alınacak puanlara göre başvurular tedbir ve alt-tedbir bazında sıralanacaktır.

6.3.2. Örnekleme

Başvuru Analiz Uzmanları tarafından yukarı belirtilen her iki kritere göre analiz ve puanlama işlemleri tamamlandıktan sonra örnekleme prosedürüne geçilecektir. Örnekleme il koordinatörlüklerinde idari ve uygunluk kontrolleri yapılan tüm başvurular arasından belirli bir oranda seçim yapmak (en az %5) ve bu seçilen başvuruları en ikinci defa kontrolünü yapmak olarak tanımlayabiliriz. Bunun amacı il koordinatörlüklerinde yapılan iş ve işlemleri kontrol etmek, eğer bir aksaklık var ise bunun çözüm yollarını aramaktır. Ayrıca İl koordinatörlüklerindeki uzmanlar yaptıkları işlerin ikinci bir kez merkezde yeniden kontrol edilebileceği olasılığını dikkate alarak işlerini daha ciddi yapma durumunda olacaklardır (Eşleştirme Projesi, IPARD Ajansı Kuruluş Çalışmaları 2008).

Örneklemede **Tabakalı Örnekleme Yöntemi** kullanılacaktır. Bu yöntem kısaca;

- İl Koordinatörlüklerinden alınan başvurular arasından en az %5 örneklem seçilir,
- Her bir il koordinatörlüğü için o ildeki başvuru sayısının toplam başvuru sayısına oranına göre örnekleme büyüklüğü belirlenir,
- İl Koordinatörlüklerinin her biri için örneklem büyüklüğü belirlendikten sonra bu sayı başvuru sahiplerinin sayısı oranında tedbirlere ve alt tedbirlere dağıtılır
- Her bir il koordinatörlüklerinde ilgili alt-tedbire gelen başvurular öncelikle yüksek bütçeli, orta bütçeli ve düşük bütçeli olarak sıralanır.
- Tedbirler ve alt tedbirler için yüksek, orta ve düşük bütçeli olmak üzere başvuru büyüklüğü belirlendikten sonra, başvurular bu tabakalar arasından rastgele ya da sistematik olarak seçilir.

Bu işlemler sonucunda her bir il koordinatörlüğü ve o koordinatörlükte uygulanan her bir alt-tedbir için yüksek, orta ve düşük bütçeli projeler ikinci kontrol için seçilmiş olacaklardır. Bu seçim işlemi tamamlandıktan sonra, seçilen projeler sanki il koordinatörlüklerinde hiçbir işlem yapılmamış gibi en baştan yerinde kontrol işlemi de dâhil olmak üzere tüm kontrolleri merkezde yapılacaktır. Bu kontrolleri merkezdeki Başvuru analiz Uzmanları ve yine merkezde bulunan Yerinde Kontrol Uzmanları gerçekleştireceklerdir. Merkezdeki uzmanlar bu kontrolleri yaparken ilde yapılan çalışmalar üzerinden gidecekler ve eksiklik ya da hata buldukları takdirde bunu düzeltme ve rapor etme yetkisine sahip olacaklardır.

Örnekleme sonucu seçilen projeler arasında yapılan ikincil kontrollerde uygun olmayan projeler ret edilecektir.

6.3.3. Projelerin Seçimi

İkincil kontroller yapıldıktan sonra, tedbir ve alt-tedbire göre sıralanan projelerin nihai listesi, desteğe ilişkin karar verilmesi amacıyla Proje Değerlendirme ve Seçim Komitesine (PDSK) sunulacaktır.

Bu komitenin başkanlığını TKDK Başkanı yapacaktır. Komite üyeleri; Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'ndan 4 üye ile İçişleri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Sanayi ve Ticaret, Kültür ve Turizm, ve Çevre ve Orman Bakanlıklarından birer üyenin katılımından oluşmaktadır. Bu üyeler bağlı oldukları bakanlıklarda en az daire başkanı seviyesinde olacaktır (5648 sayılı TKDK Kanunu).

Başkan ayrıca gerekli gördüğü hallerde ilgili kurum ve kuruluşlardan. sivil toplum örgütlerinden en fazla üç adet temsilciyi toplantıya davet edebilir.

Komite toplantıda IPARD Programı kapsamında kazanan projeleri belirleyecektir. Bu toplantıda kazanan projelerin listesi her bir PDSK üyesi tarafından imzalanacak ve toplantı tutanakları muhafaza edilecektir..

Bu aşamadan sonra projesi seçilen başvuru sahipleri “Faydalanıcı” olarak adlandırılacaktır. Faydalanıcılar kurum ile sözleşmeleri imzaladıktan sonra projelerinin uygulamasına geçeceklerdir.

Faydalanıcı ve TKDK arasında sözleşmenin imzalanmasından sonra, Proje Yönetimi Koordinatörlüğü resmi taahhütlerin kayda geçirilmesi için sözleşme yükümlülükleri hakkında gerekli bilgiyi Finansman Genel Koordinatörlüğüne göndereceklerdir.

6.4. Ödeme İşlemleri ve İzleme Faaliyetleri

Ödeme İşlemleri Süreci

Faydalanıcılar ödeme taleplerini projelerinde planladıkları ve kurum ile yaptıkları sözleşmede belirledikleri tarihler içerisinde bağlı oldukları İl koordinatörlüklerine sunacaklardır. İl koordinatörlüğündeki Ödeme Talebi İşlemleri alt biriminde söz konusu paketin içeriğinin eksiksiz olup olmadığı kontrol edilecektir. Belgeler ve projedeki yatırım faaliyetleri ile ilgili faturaların kontrol edilmesi işleminde eğer eksiklik tespit edilir ise faydalanıcıya söz konusu eksikliklerin tamamlanması için ilave 15 gün süre verilir. Bu aşamadan sonra belgeleri tam olan projelerin tamamının (%100) yerinde kontrolleri yapılacaktır. Yerinde kontroller, projede yapılması öngörülenler ile yapılanların birebir uygunluğunu kontrol etmek, alınan makine ve ekipmanların projede ve faturada belirtilenler ile aynı olduğunu tespit etmek amacıyla yapılmaktadır.

İl koordinatörlüklerinde gerekli işlemlerden başarılı bir şekilde geçen ödeme talebi paketleri merkeze gönderilecektir. Merkezde Tahakkuk Koordinatörlüğü, paketlerin içerisinden en azından %5’ini örnekleme işlemi ile seçerek bu seçilen projeleri detaylı

belge kontrolünden geçireceklerdir. Seçilen projeler arasından %20 si de ikinci bir defa seçilerek yine Tahakkuk Koordinatörlüğü altındaki Yerinde Kontrol Uzmanları tarafından yerinde kontrolleri yapılacaktır. Burada örnekleme yolu ile seçilen ödeme talebi paketlerinin ikinci kontrollerinin yapılmasındaki amaç il koordinatörlüklerini denetlemek olacaktır.

İkinci kontrol işlemleri de yapıldıktan sonra uygun olmayan, usulsüzlük tespit edilen ödeme talebi paketleri ayırt edilir. Bunun sonucunda Kurum gerekli ret işlemlerini ve/veya yasal işlemleri gerçekleştirir.

Tahakkuk Koordinatörlüğündeki işlemler tamamlandıktan sonra ödemi talepleri uygun bulunan projeler için Tahakkuk Formu düzenlenecek ve Ödeme Koordinatörlüğüne gönderilecektir. Bu aşamadan sonra ödeme, muhasebe işlemleri yapılarak ara ödeme süreci ya da projenin fiziki kapanışı tamamlanacaktır.

İzleme Faaliyetleri ve Uygulama Sonrası Yerinde Kontroller

İzleme Faaliyetleri TKDK 'nın yapmakla yükümlü olduğu en önemli görevlerden biridir. Kurum destek verdiği faydalanıcıları ve onların projelerini hem uygulama döneminde hem de 5 (beş) yıllık uygulama sonrası dönemde izlemek ve yerinde kontrollerini yapmak durumundadır.

Proje uygulama döneminde, faydalanıcılar kuruma standart bir formatı olan ve sözleşme eklerinden biri olan ilerleme raporlarını çeyrek dönemlerde hazırlayıp ilgili il koordinatörlüklerine göndermek zorundadırlar. Ayrıca proje bittikten sonra 5 yıllık izleme süresince de faydalanıcılar, mali ilerleme raporları hazırlayıp her yıl kuruma göndereceklerdir.

İl koordinatörlüklerinde ve merkezde yer alan İzleme Uzmanları, sorumlu oldukları projeleri raporları sayesinde takip edeceklerdir.

Bunlardan başka projelerin fiziki kapanışı sonrası, Yerinde Kontrol Uzmanları 5 yıllık süre içerisinde en az iki kere yerinde kontrolünü yapacaklardır.

Bu kontrollerin genel amaçları şunlardır:

- Yatırım işlemlerinin usulüne ve hukuka uygun şekilde yapıldığını doğrulamak;
- Proje kapsamında alınan makine ve ekipmanların varlığını ve amacına uygun şekilde kullanıldığının tespitini yapmak,
- Nihai yararlanıcı tarafından yapılan ödemelerin gerçekliğini ve kesinliğini doğrulamak;
- Aynı yatırımın farklı ulusal kaynaklardan ve Topluluk kaynaklarından usulsüz bir şekilde finanse edilmemiş olduğundan emin olmak.

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliği yolunda Ortak Tarım Politikasına (OTP) uyumu noktasında önemli bir yer tutan “Tarımsal ve Kırsal Kalkınma” politikalarının etkin bir biçimde uygulanması ve bu politikalara uyumun sorunsuz şekilde yapılması şüphesiz, Kırsal alanlarda yaşayan tarım kesiminin refah ve yaşam kalitesinin yükseltilmesinde büyük rol oynayacaktır.

Avrupa Birliği'nde uygulanan liberal ekonomi politikaları ve rekabetin artması, bölgeler arasındaki gelişmişlik farklılıklarının artmasına ve dolaylı olarak da gelir dağılımındaki bozulmaya bağlı olarak toplumsal barışın ve ekonomik kaynaşmanın gittikçe zor sağlanmasına neden olmuştur. Buna sebeple Birlik, gelir dağılımındaki bozukluğun giderilmesi amacıyla kırsal kalkınma politikalarına önem vermeye başlamıştır. Bunun yanında dünyadaki küreselleşme ve Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) Tarım Anlaşması çerçevesinde tarımsal desteklemelerdeki yeni düzenlemeler de kırsal kalkınma politikalarına ağırlık verilmesine neden olmaktadır. Sonuç olarak Birlik bütçesinin önemli bir kısmını OTP için kullanmakta, dolayısıyla kırsal kalkınma politikalarının uygulanması için de ciddi kaynaklar ayırmaktadır.

Bunun yanı sıra Avrupa Birliği genişlemesine bağlı olarak aday ülkelere yönelik çeşitli politikalar uygulamaktadır. Aday ülkelerin Birliğe katılımları sonrasında uyumlarının sağlanabilmesi için idari yapılar ve mevzuatlarının Birlik yapısına uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir. Bu amaçla birlik aday, ülkelere çeşitli ekonomik ve teknik yardımlarda bulunmaktadır.

MDAÜ ülkelerinin AB Kırsal Kalkınma Politikaları uygulamalarına hazırlanmaları, yapısal fonların yönetimi konusunda bilgi ve tecrübe edinmeleri ve bu ülkelerin tarım sektörleri yapılarının ve kırsal alanlarda yaşayan nüfusun yaşam standartlarının yükseltilmesi için 2000-2006 yılında SAPARD Programı uygulanmıştır. Türkiye'de

2007-2013 dönemi için IPARD Programı uygulanacaktır. IPARD`ın programlama ve uygulama unsurlarının eski aday ülkelere uygulanan yöntem ve kurallara büyük ölçüde benzerlik gösterecek olması ülkemiz için bir fırsattır. Bu ülkelerde uygulanan SAPARD Programı kapsamında gerek tarımsal işletmelerin gerekse program uygulayıcıların (Ajans) karşılaştıkları zorluklar ve problemler ülkemiz için iyi bir deneyim olacaktır.

IPARD Programının ülkemiz tarım sektörünün ve kırsal yaşam alanlarının bütün sorunlarına çözüm olacağı yanlış bir yargıdır. Ancak ülkemiz tarımı ve kırsal alanları için önemli miktarlarda sayılabilecek bu mali desteğin yerinde ve etkin şekilde kullanılması; ihtiyaç analizlerinin doğru ve gerçekçi yapılmasına, uygulama mekanizmasını işletecek TKDK'nın uygun temeller üzerinde oluşturulmasına, potansiyel faydalanıcıların, tarımsal işletmelerin profesyonel anlamda proje hazırlama ve yönetme kabiliyetine ve bilgi birikimine sahip olmalarına ve kamu ve sivil toplum kuruluşlarının program uygulamalarına desteklerine bağlıdır.

Proje Hazırlama noktasında danışman firmalara, sivil toplum örgütlerine, tarımsal kooperatiflere ve ziraat odalarına büyük görevler düşmektedir. Ülkemizde özellikle tarım sektöründe uzun dönem planlama yapma kültürünün olmaması, tarım ile uğraşan kesimin eğitim düzeyinin iyi bir proje hazırlama için yetersiz olması sebebi ile eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesi gerekmektedir.

Projeler yoluyla destek sağlayacak olan çiftçi ve işletmelerden, ihtiyacı yüksek, fakat mali darboğazlar yaşayanlara yönelik, uygun geri ödemeli kredi imkanları sağlanmalıdır. Belirlenen kriterleri yerine getiren fakat sermaye eksikliğinden başvuru yapamayan çiftçilerin desteklenmesi programın daha geniş alanlara yayılmasına katkı sağlayacaktır

IPARD Programı uygulamaya girdiğinde bilindiği gibi TKDK fon dağıtımını proje esaslı gerçekleştirecektir. Bu noktada en önemli husus, IPARD ile ilgili AB fonlarından optimum düzeyde faydalanmak ve tarımsal işletmelerin IPARD programının en önemli amaçlarından biri olan AB standartlarına yükseltmek için, amaçları ve hedefleri IPARD ile uyumlu olan, bulunduğu kırsal alanlara güçlü bir potansiyel kazandıracak olan, finansman kaynakları sağlam temellere oturan ve en önemlisi sürdürülebilir olan projelerin hazırlanması ve bu projelerin seçilip uygulamaya geçilmesinin gerekliliğidir.

KAYNAKLAR

AKIN, Semiha. 2008. Avrupa Birliği'nde Kırsal Kalkınmaya Yönelik Mali Yardımlar, Değişimler ve Türkiye'nin Uyum Çalışmaları, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

ANONİM 2003. DPT Kırsal Kalkınma Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı DPT, 242 s.. Ankara.

ANONİM 2002. Avrupa Birliğine Üyelik Yolunda Türkiye Kırsal Kalkınma Politikası Raporu, Kırsal Kalkınma Çalışma Grubu, Ankara.

BERKOWITZ, Peter. June 2000. Defining the Concept of Rural Development: A European Perspective, World Bank Workshop, Sofya.

CAN, Metin. 2007. Avrupa Birliği Kırsal Kalkınma Programlarının Türkiye'nin Kırsal Kalkınması Açısından İncelenmesi: SAPARD ve IPARD Örneği, T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarımsal Ekonomi Araştırma Enstitüsü, Ankara.

CESUR, Özden. 2004. Avrupa Birliği'nde Tarıma Yönelik Mali Yardımlar ve Türkiye ile Bir Karşılaştırma, ATAUM Araştırma Dizisi No:21., Ankara.

DIRAOR, Burcu Miraç. 2008. Katılım Öncesi AB Fonları ve Kırsal Kalkınma - Fırsatlar, Sorunlar ve Türkiye İçin Öneriler, DPT Uzmanlık Tezleri, Yayın No:2764, Ankara.

EC-European Commission Directorate-General for Agriculture. 2004. The Common Agricultural Policy Explained, Booklet, Brussel.

European Economic and Social Committee. 1997. Grants and Loans from the European Union, Brussel, A guide to community funding, Brussel.

European Commission Directorate-General for Agriculture, 2006. The EU Rural Development Policy 2007–2013, Fact Sheet, Brussel.

GENÇKOL, Metin. 2003. Avrupa Birliği Mali İşbirliği Politikaları ve Türkiye, DPT Yayın No: 2679, Ankara.

GÖSTERİCİ H. ORMANOğLU, B. 2007. Avrupa Birliği IPA Mali Sistemi 2007-2013 Dönemi Uygulaması, Bütçe Dünyası, Cilt 2, Sayı 25, Ankara.

GÜNAY, İ Osman. 2006. Avrupa Birliği Ortak Tarım Politikaları ve Tarımsal Destekleme Sistemlerinde Yaşanılan Yeni Gelişmeler: Doğrudan Ödeme Sistemi ve Türkiye Üzerine Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Adana.

İLİAZ, Ntilek. 2006. AB Bütçesi ve 2007–2013 Mali Perspektif, Journal of Turkish Weekly, Türkiye.

KARABACAK, Hakan. 2004. Türkiye-Avrupa Birliği Katılım Öncesi İşbirliği ve Proje Yönetimi Yaklaşımı, Maliye Bakanlığı Uzmanlık Tezi, Ankara.

KAYA, Salih. 2008. Avrupa Birliği Fonları için Proje Nasıl Hazırlanır (PCM) , Ankara.

MACDONALD F. DEARDEN S. 1999. European Economic Integration, Longman, England.

NERGİZ, F. Hatice. 2007. Türkiye'nin Avrupa Birliği Ortak Tarım Politikasına Uyum Süreci, Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi, Elazığ.

ODABAŞI, Arzu, 2004. Türkiye'ye Yönelik Avrupa Birliği Fonları ve Kullanım Koşulları, İKV Yayınları No: 180., İstanbul.

PEZORAS, P. 1995. The Common Agricultural Policy: Principle –Objectives-Organizations, Greece.

SALMAN, Feray. 2004. Proje Geliştirmede Mantıksal Çerçeve Yaklaşımı, Ankara.

SARI, Arzu. 2006. Avrupa Birliği Uyum Politikası, Katılım Öncesi Mali Araçları ve Türkiye, İKV Yayınları No: 196, İstanbul.

TAN S., Dellal İ.2005, Avrupa Birliği Ortak Tarım Politikası Tarımsal Ekonomik Araştırmalar Enstitüsü, TEAE Bakış Sayı 2 Nüsha 1, Ankara.

TURHAN, Serdar Mehmet. 2005. Avrupa Birliği Üyeliği Yolunda Türkiye Kırsal Kalkınma Tedbirleri Uygulama Süreci, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Uzmanlık Tezi, Ankara.

ULUCAN, Betül. 2007. IPA Kırsal Kalkınma Ajansının Akreditasyonu, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Uzmanlık Tezi, Ankara

YENTÜRK, N. AKSAKOĞLU, Y. Eylül 2006. Proje Döngüsü Yönetimi: Proje Teklif Yazma, İzleme ve Değerlendirme, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.

YILDIZ H, YARDIMCIOĞLU F.,2005. Türkiye'ye Yönelik Avrupa Birliği Mali Yardımları ve Aday Ülkelerle Karşılaştırılması, C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 6, Sayı 2,

5648 Sayılı, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu, Kuruluş Kanunu Mayıs 2007.

http://www.avrupa.info.tr/AB_Mali_Destegi/Oncelikleri, (Erişim Tarihi: 18.09.2007)

<http://www.zmo.org.tr/etkinlikler/abgst03/10.pdf>, (Erişim Tarihi 06,2008).

<http://ec.europa.eu/> (Erişim Tarihi 06.2008)

http://www.abgs.gov.tr/Katılm_Onceci_Mali_Yardimlar (Erişim Tarihi: 07.12.2007)

<http://www.abgs.gov.tr> (Erişim Tarihi:06.2008)

http://www.avrupa.info.tr/AB_Mali_Destegi/Oncelikleri (Erişim Tarihi: 07.2007)

http://www.dtm.gov.tr/AB_Teknik_Mevzuat (Erişim Tarihi: 08.2007)

EKLER

Ek 1. Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun

TARIM VE KIRSAL KALKINMAYI DESTEKLEME KURUMU KURULUŞ VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN

Kanun No. 5648

Kabul Tarihi : 4/5/2007

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Tanımlar, Kuruluş, Görev ve Yetkiler

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Kanunun amacı; ulusal kalkınma plan, program ve stratejilerinde öngörülen ilke ve hedefler çerçevesinde, Avrupa Birliği ve uluslararası kuruluşlardan sağlanan kaynakları da kapsayacak şekilde, kırsal kalkınma programlarının uygulanmasına yönelik faaliyetleri gerçekleştirmek üzere Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunun kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin usûl ve esasları düzenlemektir.

Tanımlar

MADDE 2 – (1) Bu Kanunun uygulanmasında;

- a) Bakan: Tarım ve Köyişleri Bakanını,
- b) Bakanlık: Tarım ve Köyişleri Bakanlığını,
- c) Başkan: Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu Başkanını,
- ç) Komisyon: Proje Değerlendirme ve Seçim Komisyonunu,
- d) Komite: İzleme ve Yönlendirme Komitesini,
- e) Kurum: Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunu,

f) Program: Ulusal düzeydeki strateji ve planlarla uyumlu olarak hazırlanan kırsal kalkınma programlarını,

ifade eder.

Kuruluş

MADDE 3 – (1) Bu Kanunla verilen görevleri yerine getirmek üzere, kamu tüzel kişiliğini haiz, idarî ve malî özerkliğe sahip, özel bütçeli, bu Kanunda hüküm bulunmayan hallerde özel hukuk hükümlerine tâbi ve Bakanlığın ilgili kuruluşu olmak üzere Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu kurulmuştur.

Görev ve yetkiler

MADDE 4 – (1) Kurumun görev ve yetkileri şunlardır:

a) Faydalanıcıların desteklerden azamî ölçüde yararlanabilmeleri amacıyla tanıtım, eğitim, danışmanlık ve yönlendirme faaliyetlerini yürütmek.

b) Proje ve faaliyet başvurularını almak, bunların ön incelemeleri ile yerinde kontrollerini yapmak, proje ve faaliyetleri başvuru şartları, değerlendirme ve seçim kriterlerine göre değerlendirmek.

c) Desteklenecek proje ve faaliyetleri belirlemek, uygulama sözleşmelerini hazırlamak ve başvurusu uygun görülen faydalanıcılarla sözleşme imzalamak, uygun bulunmayan başvurularla ilgili işlemleri yapmak.

ç) Proje ve faaliyetlere yönelik tahakkuk, ödeme ve muhasebe işlemleri ile bunlarla ilgili her türlü kontrolü gerçekleştirmek.

d) Proje ve faaliyetlerin uygulamasını izlemek, yararlanıcıların sözleşme şartlarını ve yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini takip etmek, bu amaçlarla gerekli kontrolleri yapmak.

e) İlerleme ve gelişmeleri raporlamak, Avrupa Birliği mevzuatını da dikkate alarak ihtiyaç duyulan bilgi, belge ve raporları hazırlamak, yetkili kurum ve makamlara sunmak.

f) Program ve desteklerin etkinleştirilmesi yönündeki görüş ve değişiklik önerilerini ilgili makamlara bildirmek.

g) Kurumun görevleri ve faaliyetleriyle ilgili güvenli bir veri tabanı ve bilgi işlem sistemi kurmak.

ğ) Kurumun faaliyetleri ile ilgili idarî düzenlemeleri yapmak.

(2) Kurum, görevleri ile ilgili konularda; kamu veya özel hukuk tüzel kişileri, gerçek kişiler, sivil toplum kuruluşları, Avrupa Komisyonu ve uluslararası kuruluşlarla gerekli işbirliği ve koordinasyonu sağlamakla görevli ve yetkilidir.

(3) Kurum, ödeme talimatının verilmesi ve muhasebe ile ilgili görevleri hariç olmak kaydıyla, görevlerinden bazılarını Bakanlık taşra birimleri vasıtasıyla yerine getirebilir. Ancak, görevlerin bu suretle yerine getirilmesi Kurumun sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. Kurum, görevlerin yerine getirilmesi aşamalarında diğer kamu kurum ve kuruluşları, özel hukuk tüzel kişileri, gerçek kişiler ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapabilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Teşkilât

Teşkilât

MADDE 5 – (1) Kurum, merkez ve taşra teşkilâtından oluşur.

(2) Merkez teşkilâtı ana hizmet birimleri ile danışma ve denetim birimleri ve yardımcı hizmet biriminden, taşra teşkilâtı ise il koordinatörlüklerinden meydana gelir.

(3) Kurum merkez teşkilâtı ekli (1) sayılı cetvelde gösterilmiştir.

Başkanın görev, yetki ve sorumlulukları

MADDE 6 – (1) Kurumun en üst amiri olan Başkan, Kurumun icraatından ve emri altındakilerin faaliyet ve işlemlerinden Bakana karşı sorumlu olup, aşağıdaki görev, yetki ve sorumluluklara sahiptir:

a) Kurumu Anayasaya, kanunlara, hükümet programına ve Bakanlar Kurulunca belirlenen politika ve stratejilere uygun olarak yönetir.

b) Kurumun görev alanına giren hususlarda politika ve stratejiler geliştirir, bunlara uygun olarak yıllık amaç ve hedefler oluşturur, performans ölçütleri belirler, Kurumun çalışma programını ve bütçesini hazırlar, gerekli yasal ve idarî düzenleme çalışmalarını yapar. Belirlenen stratejiler, amaçlar ve performans ölçütleri doğrultusunda uygulamayı koordine eder, izler ve değerlendirir.

c) Kurumun faaliyetlerini ve işlemlerini denetler, yönetim sistemlerini gözden geçirir, Kurumun yapısı ve yönetim süreçlerinin etkililiğini gözetir, yönetimin geliştirilmesini sağlar.

ç) Kurumun faaliyet alanına giren konularda diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve koordinasyonu sağlar.

d) Program kapsamında desteklenecek proje ve faaliyetleri onaylanmak üzere Komisyona sunar, desteklenecek kişi ve kuruluşlarla sözleşme imzalar, bunlara ödeme yapılmasına onay verir. Sözleşmede yapılacak değişiklikleri ve sözleşmelerin sonlandırılmasını onaylar.

e) İhtiyaç duyulan bilgi, belge ve raporların hazırlanmasını sağlar, bunları yetkili kurum ve makamlara sunar.

(2) Başkan ve Kurumun her kademedeki yöneticileri, gerektiğinde sınırlarını yazılı olarak açıkça belirlemek şartıyla yetkilerinden bir kısmını astlarına devredebilir. Yetki devri uygun araçlarla ilgililere duyurulur.

Hizmet birimleri

MADDE 7 – (1) Kurumun ana hizmet birimleri şunlardır:

a) Proje Hizmetleri Genel Koordinatörlüğü.

b) Finansman Genel Koordinatörlüğü.

(2) Kurumun danışma ve denetim birimleri şunlardır:

a) Hukuk Müşavirliği.

b) İç Denetim Koordinatörlüğü.

(3) Kurumun yardımcı hizmet birimi Destek Hizmetleri Genel Koordinatörlüğüdür.

Hizmet birimlerinin görevleri

MADDE 8 – (1) Proje Hizmetleri Genel Koordinatörlüğü, Proje Yönetimi Koordinatörlüğü ile Proje İzleme ve Kontrol Koordinatörlüğünden oluşur.

(2) Proje Yönetimi Koordinatörlüğünün görevleri şunlardır:

a) Programla ilgili duyuru ve tanıtımları yapmak.

b) Başvuru kılavuzlarını, başvuru formlarını ve gerekli diğer dokümanları hazırlamak, faydalanıcılara yönelik eğitim, danışmanlık ve yönlendirme faaliyetlerini yürütmek.

c) Başvuruları kabul etmek, proje ve faaliyetlerin belirlenen uygunluk kriterleri çerçevesinde ön incelemelerini yapmak, yaptırmak, desteklenecek proje ve faaliyetlerin seçimini yapmak üzere Komisyona sunmak.

ç) Desteklenmesi uygun görülen kişi ve kuruluşlarla yapılması öngörülen sözleşmeleri hazırlamak.

- d) Uygun bulunmayan başvurulara gerekçeli cevap vermek.
- e) Desteklenen proje ve faaliyetlerle ilgili ihale işlemlerini yürütmek.
- f) Proje başvuruları ile ilgili detaylı raporlar hazırlamak ve bunları ilgili yerlere sunmak.
- g) Başkan tarafından verilecek diğer görevleri yerine getirmek.
- (3) Proje İzleme ve Kontrol Koordinatörlüğünün görevleri şunlardır:
- a) Uygulanan ve tamamlanmış proje ve faaliyetlerin yerinde kontrollerini yapmak, yaptırmak, gerçekleştirmelerini izlemek, bunlarla ilgili rapor ve öneriler hazırlamak.
- b) Proje ve faaliyet uygulamalarını sözleşmede yer alan hükümler doğrultusunda kontrol etmek ve gerektiğinde sözleşmelerde değişiklik yapılmasını veya sözleşmelerin sona erdirilmesini Başkana teklif etmek.
- c) Projeler çerçevesinde yapılacak satın almaları ve diğer ihale süreçlerini kontrol etmek ve uygulamada muhtemel darboğaz, hata ve suiistimalleri önleyici tedbirleri almak.
- ç) Başkan tarafından verilecek diğer görevleri yerine getirmek.
- (4) Finansman Genel Koordinatörlüğü; Tahakkuk Koordinatörlüğü, Ödeme Koordinatörlüğü ve Muhasebe Koordinatörlüğünden oluşur.
- (5) Tahakkuk Koordinatörlüğünün görevleri şunlardır:
- a) Ödeme talepleri ile ilgili bilgi ve belgelerin sözleşmede ve ilgili mevzuatta belirtilen hükümlere uygunluğunu incelemek.
- b) Ödeme belgelerini düzenlemek.
- c) Başkan tarafından verilecek diğer görevleri yerine getirmek.
- (6) Ödeme Koordinatörlüğünün görevleri şunlardır:
- a) Hak edişlerle ilgili ödeme belgelerini incelemek, yerinde kontrollerini yapmak ve uygun bulunan ödemelerin faydalanıcıların hesabına aktarılmasını sağlamak.
- b) Ödeme ile ilgili bilgileri ilgili birimlere vermek.
- c) Başkan tarafından verilecek diğer görevleri yerine getirmek.
- (7) Muhasebe Koordinatörlüğünün görevleri şunlardır:
- a) Uygulamayla ilgili muhasebe işlemlerini gerçekleştirmek.

b) Yapılan sözleşmelerde Kurum adına doğan yükümlülükleri ve gerçekleştirilen ödemeleri veri tabanına kayıt etmek.

c) Ödemelere ilişkin kayıtların üçer aylık ve yıllık raporlarını hazırlamak, ilgili birimlere iletmek.

ç) Ödemelerle ilgili hesap ve belgeleri iç ve dış denetime hazır bulundurmak.

d) Avrupa Birliği ve uluslararası kuruluşlardan sağlanan kaynakların ilgili kurumlar aracılığıyla teminine yönelik işlemleri yapmak.

e) Başkan tarafından verilecek diğer görevleri yerine getirmek.

(8) Hukuk Müşavirliğinin görevleri şunlardır:

a) Hukukî konular ve düzenlemeler hakkında görüş oluşturmak.

b) Kurumun menfaatlerini koruyucu, anlaşmazlıkları önleyici hukukî tedbirleri zamanında almak, anlaşma ve sözleşmelerin bu esaslara uygun olarak yapılmasına yardımcı olmak.

c) Adlî ve idarî davalarda ve her türlü icra takiplerinde gerekli bilgi ve belgeleri hazırlamak ve hazırlanmasını sağlamak, Kurumun dava ve icra takip işlerini yürütmek.

ç) Gerekli görüldüğünde ilgili birimlerin de görüşlerini alarak ihbarname ve ihtarname düzenlemek veya bunlara karşı cevap hazırlamak.

d) Başkan tarafından verilecek diğer görevleri yerine getirmek.

(9) İç Denetim Koordinatörlüğünün görevleri şunlardır:

a) Kurumun iç denetimini ulusal ve uluslararası denetim standartlarına uygun olarak gerçekleştirmek.

b) Kurumun iç kontrol sisteminin iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapmak.

c) Hesap ve işlemlerin doğru, tam ve zamanında yapılıp yapılmadığını kontrol etmek.

ç) Kurumun işlemlerinin malî anlaşmalar ve programlara uygunluğunu kontrol etmek ve raporlamak.

d) Başkan tarafından denetimle ilgili verilecek diğer görevleri yerine getirmek.

(10) Destek Hizmetleri Genel Koordinatörlüğü; Bilgi Sistemleri Koordinatörlüğü ile İnsan Kaynakları ve İdarî İşler Koordinatörlüğünden oluşur.

(11) Bilgi Sistemleri Koordinatörlüğünün görevleri şunlardır:

a) Kurumun bilgi işlem sistemlerini kurmak, ihtiyaç duyulan veri tabanlarını oluşturmak, güvenliğini sağlamak ve geliştirmek.

b) Faaliyet ve projelerle ilgili kayıtların elektronik ortamda saklanmasını sağlamak.

c) İlgili birimler ve diğer veri kaynakları arasında bilgi alış verişini sağlamak.

ç) Başkan tarafından verilecek diğer görevleri yerine getirmek.

(12) İnsan Kaynakları ve İdarî İşler Koordinatörlüğünün görevleri şunlardır:

a) Kurumun insan kaynakları politikası ve planlaması konusunda çalışmalar yapmak ve Başkana tekliflerde bulunmak.

b) Kurum personelinin atama, istihdam, eğitim, nakil, sicil, terfi, görevlendirme, ücret, emeklilik ve benzeri özlük işlemlerini yürütmek.

c) Kurumun ihtiyacı olan her türlü mal ve hizmet satın alma, kiralama, bakım, onarım, temizlik, araç-gereç malzeme temini, aydınlatma, ısıtma, su, haberleşme, sağlık ve benzeri her türlü idarî ve malî hizmetleri yürütmek.

ç) Genel evrak, arşiv ve dokümantasyon faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek.

d) Kurum personelinin yurt içi ve yurt dışında yapacağı çalışmaları organize etmek.

e) Kurumun basın, yayın ve halkla ilişkiler görevlerini yürütmek.

f) Kurumda sivil savunma ile ilgili hizmetleri yürütmek.

g) Başkan tarafından verilecek diğer görevleri yerine getirmek.

İzleme ve Yönlendirme Komitesi

MADDE 9 – (1) İlgili kamu kurum ve kuruluşları, gerçek kişiler, özel hukuk tüzel kişileri ve sivil toplum kuruluşlarının kırsal kalkınma program ve destekleri ile ilgili, izleme ve değerlendirme süreçlerine katkı ve katılımlarını sağlamak amacıyla İzleme ve Yönlendirme Komitesi kurulmuştur. Komitenin sekretarya hizmetleri Bakanlıkça yürütülür.

(2) Komitenin başkanı Bakanlık Müsteşarıdır. Komitede Başkan ile Bakanlık, İçişleri, Maliye, Sanayi ve Ticaret, Kültür ve Turizm ile Çevre ve Orman Bakanlıkları, Devlet Planlama Teşkilâtı ve Hazine Müsteşarlıkları ile Avrupa Birliği Genel Sekreterliğinden en az genel müdür düzeyinde birer temsilci yer alır. Komiteye, Avrupa Komisyonu temsilcileri ile diğer ilgili kurum ve kuruluş temsilcileri istişarî düzeyde iştirak edebilir.

(3) Komitenin görevleri; kırsal alandaki gelişmeler ile kırsal kalkınma program ve desteklerinin ulusal politika ve stratejilere uygun, birbirleri ile tutarlı, uyumlu ve etkin bir şekilde uygulanması amacıyla; proje ve faaliyet başvuru şartları, seçim ve değerlendirme kriterlerinin kırsal kalkınma hedeflerine uygunluğu konusunda görüş oluşturmak; uygulama ve gelişmeleri hedeflere ulaşma açısından belirli aralıklarla izlemek, değerlendirmeleri incelemek; hedeflere ulaşılması veya malî yönetim de dahil olmak üzere yönetim ve uygulamanın etkinleştirilmesi konusundaki önerilerini ilgili kurum ve makamlara bildirmek, mevzuat ile Avrupa Birliği müktesebatı çerçevesinde görülen diğer istişarî görevleri yürütmektir.

(4) Komitenin çalışma usûl ve esasları, Komitede temsil edilen kuruluşların görüşleri alınarak Bakanlık tarafından çıkarılacak bir yönetmelik ile belirlenir.

Proje Değerlendirme ve Seçim Komisyonu

MADDE 10 – (1) Komisyon; Kurum Başkanının başkanlığında, asgarî daire başkanı düzeyinde olmak kaydıyla, Bakan tarafından farklı ana hizmet birimlerinden belirlenecek en fazla dört Bakanlık temsilcisi, İçişleri, Bayındırlık ve İskan, Sanayi ve Ticaret, Kültür ve Turizm ile Çevre ve Orman Bakanlıklarının birer daimî temsilcisinden oluşur. Başkan, gerekli durumlarda ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşlarından en fazla üç temsilciyi toplantılara davet edebilir. Daimî temsilcilerin görev süresi azamî iki yıl olup, görev süresi tamamlanmadan herhangi bir şekilde üyeliklerinin sona ermesi halinde, kalan süreleri sırasına göre yedek üyelerce tamamlanır. Görevi sona eren üyeler tekrar seçilebilir.

(2) Komisyon, Başkanın daveti üzerine üye tam sayısının yarısından bir fazlası ile her ay en az bir defa toplanır. Komisyon toplantılarına Başkanın yokluğunda Başkanın görevlendireceği bir Genel Koordinatör başkanlık eder. Komisyon toplantıya katılanların oy çokluğu ile karar alır. Eşitlik durumunda, Başkanın oyu yönünde karar alınır.

Komisyonun görev ve yetkileri

MADDE 11 – (1) Komisyonun görev ve yetkileri şunlardır:

a) Program kapsamında desteklenecek proje ve faaliyet listelerini ve bunlara ilişkin raporları görüşmek ve desteklenecek projeleri onaylamak.

b) Uygulamada koordinasyonu sağlayıcı, işbirliğini geliştirici tedbirler ve karşılaşılan sorunların çözümü konusunda Kuruma görüş sunmak.

İl koordinatörlükleri

MADDE 12 – (1) Kırsal kalkınma program ve destekleme uygulamaları başlatılmadan, yapılanma süreci de dikkate alınarak, illerde il koordinatörlüğü kurulur.

Program veya destekleme kapsamında bulunmayan illerde il koordinatörlüğü kurulamaz.

(2) İl koordinatörlüklerinin sevk ve idaresinden il koordinatörü sorumludur. İl koordinatörlüğünde projelerin gerektirdiği ölçüde yeterli personel istihdam edilir.

İl koordinatörlüklerinin görevleri

MADDE 13 – (1) İl koordinatörlüklerinin görevleri şunlardır:

- a) İl düzeyinde duyuru ve tanıtımları yapmak, faydalanıcılara yönelik eğitim, danışmanlık ve yönlendirme faaliyetlerini yürütmek.
- b) Desteklenecek proje ve faaliyetlerin seçimi ve izleme konusunda ilde görevlendirilebilecek personelin seçimine ilişkin önerilerini ilgili birimlere bildirmek, bunlara ilişkin veri tabanı hazırlamak.
- c) Başvuruları almak, proje ve faaliyetlerin başvuru şartlarına göre ön incelemelerini yapmak, uygun başvuruları Kuruma intikal ettirmek.
- ç) Ön değerlendirme sonucunda uygun bulunmayan başvurulara gerekçeli cevap hazırlayarak Kuruma iletmek.
- d) İlde uygulamanın etkinliğini artırmak amacıyla valilikler ve diğer kamu kurum ve kuruluşları ile gerekli koordinasyonu sağlamak, valiliğe ve ildeki diğer kurum ve kuruluşlara Kurumun ildeki faaliyetleri ile ilgili bilgi vermek ve ihtiyaç duyulan hallerde gerekli destekleri bu birimlerden talep etmek.
- e) Proje ve faaliyetlerin yerinde kontrolü ve izleme faaliyetlerini yürütmek.
- f) Görev alanı ile ilgili konularda merkez birimlerine gerekli raporlama çalışmalarını yapmak.
- g) Başkan tarafından verilecek diğer görevleri yerine getirmek.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Personel Rejimi

Kurum personelinin statüsü, hakları ve atanmaları

MADDE 14 – (1) Kurumda hizmetler 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile diğer kanunların sözleşmeli personel hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın istihdam edilen sözleşmeli personel eliyle yürütülür. Kurum personeli emeklilik ve sosyal güvenlik yönünden 17/7/1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa tâbidir. Kurum personeline ilişkin tüm ihtilaflar iş mahkemelerinde görülür.

(2) Başkan Bakanın önerisi üzerine müşterek kararla atanır. Genel Koordinatör, Hukuk Müşaviri, Koordinatör, il koordinatörleri, uzman, denetçi ve danışmanlar Başkanın teklifi üzerine Bakan onayıyla, bunların dışında kalan diğer personel ise Başkan tarafından atanır.

(3) Kurumda istihdam edilecek personelde Devlet Memurları Kanununun 48 inci maddesinin (A) bendinin (1), (4), (5), (6) ve (7) numaralı alt bentlerinde belirtilen genel şartlara ek olarak; Başkan, genel koordinatör, koordinatör, il koordinatörü, uzman, denetçi ve danışman pozisyonlarında istihdam edilecekler için ziraat, veterinerlik, su ürünleri, gıda, kimya, orman, çevre, inşaat, jeoloji, bilgisayar, endüstri, elektrik ve elektronik, makine, hukuk, kamu yönetimi, iktisat, maliye, işletme, uluslararası ilişkiler, çalışma ekonomisi ve endüstri ilişkileri, şehir ve bölge planlama, istatistik, sosyoloji dallarından veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulunca kabul edilen yurt dışındaki yüksek öğretim kurumlarından en az lisans düzeyinde eğitim görmüş ve istihdam edileceği alanla ilgili olarak asgarî; Başkan, genel koordinatör, koordinatör, hukuk müşaviri ve danışman için sekiz yıl, il koordinatörü için altı yıl, uzman ve denetçi için üç yıllık iş tecrübesine sahip olma şartları aranır.

(4) Merkez teşkilâtında; Başkan, genel koordinatör, hukuk müşaviri, koordinatör, uzman, denetçi, danışman ve mütercim pozisyonlarında istihdam edileceklerin İngilizce, Almanca veya Fransızca dillerinde yapılan Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavında asgarî (B), il koordinatörlüklerinde il koordinatörü, uzman ve denetçi pozisyonunda istihdam edileceklerin ise asgarî (C) düzeyinde puan almış olmaları veya dil yeterliliği bakımından buna denkliği kabul edilen uluslararası geçerliliği olan bir belgeye sahip olmaları zorunludur.

(5) 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I), (II) ve (IV) sayılı cetvellerde sayılan kurum ve kuruluşlarda çalışanlardan durumları, bu maddede sayılan nitelik ve şartlara uygun olanlar, kendilerinin isteği ve kurumlarının muvafakatı ile Kurumda sözleşmeli olarak istihdam edilebilir. Bu şekilde istihdam edilecek personel sayısı toplam personel sayısının yüzde otuzunu aşamaz. Bu şekilde görevlendirilen personel kurumundan aylıksız izinli sayılır ve asıl kadrosuyla ilgisi devam eder. Bunların terfileri başkaca bir işleme gerek kalmaksızın kurumlarınca yapılır. Bu hükme göre görevlendirilenler, görevde kaldıkları sürece, malî ve sosyal haklarını Kurumdan alırlar.

(6) Kurumun merkez teşkilâtında istihdam edilecek personel sayısı yüzelli kişiden fazla olamaz. Sekreterlik, arşiv, idarî, malî ve personelle ilgili işlemleri yürütecek olan destek personelinin sayısı, toplam personel sayısının yüzde yirmisini geçemez.

(7) Kamu kurum ve kuruluşlarından Kurumda istihdam edilen kamu görevlileri, görevleri sona erdiğinde kurumlarında mükteseplerine uygun bir göreve atanırlar. Bunların Kurumda geçen hizmet süreleri kazanılmış hak aylıklarının tespitinde dikkate alınır.

(8) Sözleşmeli personele verilecek her türlü ödemeler dahil net ücretler; Başkana Başbakanlık merkez teşkilâtında görev yapan genel müdür, genel koordinatörlere Başbakanlık merkez teşkilâtında görev yapan genel müdür yardımcısı, hukuk müşaviri, koordinatör ve il koordinatörlerine Başbakanlık merkez teşkilâtında görev yapan daire başkanları, uzman ve denetçilere Başbakanlık uzmanları, diğer görevlilere ise Başbakanlık merkez teşkilâtındaki benzer görevler için öngörölmüş bulunan ücretleri aşmamak kaydıyla, Bakan tarafından belirlenir.

(9) Kurum, desteklenecek proje ve faaliyetler ile ilgili başvuruların değerlendirilmesi, izlenmesi, duyurulması ve tanıtımı ile faydalanıcılara yönelik eğitim ve danışmanlık hizmeti verilmesi amacıyla; özel bilgi ve uzmanlık gerektiren işlerde, istisna veya hizmet akdi ile yerli ve yabancı uzmanları, kısmi zamanlı olarak çalıştırabilir. Kurumda bu şekilde çalıştırılacak personel sayısı, Kurumun toplam personel sayısının yüzde otuzunu geçemez.

(10) Sözleşmeli personelin bu maddede belirlenenler dışında kalan görev ve yetkileri, hizmete alınma, görevlendirme, görevde yükselme ve görevden alınma şekilleri ile sözleşme esasları, unvan ve sayıları Bakanlar Kurulu Kararı ile çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Gelir ve Giderler

Gelir ve giderler ile yönetilecek hesaplar

MADDE 15 – (1) Kurumun gelirleri şunlardır:

- a) Genel bütçeden Bakanlık bütçesine bu amaçla konulacak ödenek.
- b) Avrupa Birliği ve diğer uluslararası fonlardan sağlanacak kaynaklar.
- c) Diğer gelirler.

(2) Kurumun giderleri şunlardır:

- a) Proje ve destekleme giderleri.
- b) Tanıtım ve eğitim giderleri.
- c) Taşınır ve taşınmaz mal ile hizmet alım giderleri.
- ç) Yönetim ve personel giderleri.
- d) Görevlerle ilgili diğer giderler.

(3) Kurum bütçesi malî yıl itibarıyla Kurum tarafından hazırlanır ve Bakan onayıyla yürürlüğe girer.

(4) Kurumun alacaklarının tahsilinde Kurum tarafından 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre işlem yapılır.

(5) Avrupa Birliğinin tahsis edeceği malî yardımlar ve sağlanacak ulusal katkı, Avrupa Birliği ile yapılan ilgili anlaşmalardaki hükümler çerçevesinde açılacak hesaplarda tutulur. Bu hesapların yönetilmesi, kullanılması, nemalandırılması, kullanılmayan kısmının Avrupa Birliğine iade edilmesi veya kullanılmasına ilişkin hususlar ilgili anlaşmalar çerçevesinde belirlenir.

(6) Kurum, bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili iş ve işlemlerde her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Avrupa Birliği Kırsal Kalkınma Program

ve Destekleri

Genel hükümler

MADDE 16 – (1) Avrupa Birliği tarafından kırsal kalkınma için sağlanan malî kaynakların programlanması, kullanılması ve malî yönetimine ilişkin usûl ve esaslar ile Kurumun yetki ve sorumlulukları Avrupa Birliği ile imzalanan anlaşmalar çerçevesinde belirlenir. Bu anlaşmalara göre yetkili kılınan ulusal makam ve kurumlar tarafından fonların kullanımını konusunda Kurumun ulusal akreditasyonu sağlanır ve izlenir.

(2) Program çerçevesinde Avrupa Birliğinden sağlanan fonların malî yönetimi, Sertifikasyon Kurumunun belirlenmesi ve Kurumun ulusal düzeyde akreditasyonunun sağlanması ve akreditasyonu ile ilgili kuralların uygulanmasının takibi ile ilgili çalışmalar ulusal yetkilendirme görevlisi olarak belirlenen merci tarafından yapılır.

(3) Kurumun yönetim ve kontrol sistemlerinin raporlanması ve Kurum hesaplarının yıllık olarak incelenmesi ile ilgili çalışmalar, kamu ya da özel sektör kuruluşları arasından belirlenecek olan bir denetim kurumu tarafından yapılır.

Avrupa Birliği desteklerinin programlanması

MADDE 17 – (1) Bakanlık, kırsal kalkınmaya yönelik olarak sağlanan Avrupa Birliği kaynaklarının, kalkınma plan ve programları ile ulusal stratejiler doğrultusunda, diğer iç ve dış kaynaklı kırsal kalkınma program, faaliyet ve destekleri ile Avrupa Birliği tarafından sağlanan diğer kaynaklarla tutarlı ve uyumlu bir şekilde ve ilgili

kurumlarla işbirliği içinde programlanmasından sorumludur. Bu şekilde hazırlanacak operasyonel nitelikli kırsal kalkınma programı Yüksek Planlama Kurulunun onayı ile yürürlüğe konulur.

(2) Kırsal kalkınma programının izlenmesi ve değerlendirilmesi, etkinlik ve etkililiğin sağlanması yönünde tedbirlerin alınması, programda değişiklik yapılmasına ilişkin gerekli çalışmaların yürütülmesi konularında Bakanlık yetkili ve sorumludur.

Kurumun sorumlulukları

MADDE 18 – (1) Kurum, ilgili mevzuat, Avrupa Birliği müktesebatı ve anlaşmalar çerçevesinde uygulamanın etkin, etkili ve doğru bir şekilde gerçekleştirilmesi, ödemelerin zamanında ve uygun bir şekilde yapılması, desteklenen proje ve faaliyetlerin sözleşme hükümlerine uygun bir şekilde yürütülmesinin sağlanması, buna ilişkin kontrol ve izlemenin gerçekleştirilmesi, ilgili kurum ve makamlara görevleri ile ilgili bilgi, belge ve raporların tam ve zamanında intikali ile görevli ve sorumludur.

(2) Kurum, ilgili anlaşmalarla belirlenen yetkili makam ve kuruluşların kırsal kalkınma programı uygulamalarının ve malî yönetimin etkinleştirilmesi ve akreditasyonla ilgili hususlarda tavsiye ve taleplerinin yerine getirilmesi, bilgi ve belge taleplerinin zamanında sağlanması ile yükümlüdür.

ALTINCI BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Dış denetim

MADDE 19 – (1) Kurumun dış denetimi, 16 ncı maddedeki hükümler saklı kalmak kaydıyla, Sayıştay tarafından gerçekleştirilir.

Yönetmelik

MADDE 20 – (1) Kurumun insan kaynakları ve personel seçimine, Komisyon ve il koordinatörlüklerinin çalışmasına, Avrupa Birliğinden sağlanan malî yardımlar kapsamındaki diğer malî konular ile akreditasyon kriterlerinin uygulanmasına ilişkin usûl ve esaslar çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir.

(2) Bu Kanunun uygulanmasına ilişkin yönetmelikler bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren altı ay içinde hazırlanarak yürürlüğe konulur.

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Kurumun nitelikli personel ihtiyacının karşılanabilmesi amacıyla, bir yıl süreyle istihdam edilen personelde yabancı dil yeterliliği şartı aranmayabilir.

Yürürlük

MADDE 21 – (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 22 – (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

17/5/2007

(I) SAYILI CETVEL

TARIM VE KIRSAL KALKINMAYI DESTEKLEME KURUMU

MERKEZ TEŞKİLÂTI

<u>Başkan</u>	<u>Ana Hizmet Birimleri</u>	<u>Danışma ve Denetim Birimleri</u>	<u>Yardımcı</u>	<u>Hizmet Birimi</u>
Başkan	1. Proje Hizmetleri Genel Destek Hizmetleri		1. Hukuk Müşavirliği	1.
	Koordinatörlüğü		Genel Koordinatörlüğü	
	a) Proje Yönetimi	2. İç Denetim Koordinatörlüğü	a) Bilgi Sistemleri	
	Koordinatörlüğü		Koordinatörlüğü	
	b) Proje İzleme ve Kontrol		b) İnsan Kaynakları ve	
	Koordinatörlüğü		İdarî İşler Koordinatörlüğü	
	2. Finansman Genel			
	Koordinatörlüğü			
	a) Tahakkuk Koordinatörlüğü			
	b) Ödeme Koordinatörlüğü			
	c) Muhasebe Koordinatörlüğü			

Ek 2. Başvuru Formu

IPARD PROGRAMINDAN	
MALİ YARDIM İÇİN BAŞVURU	
Tebdir No: 1.1	
YENİDEN YAPILANDIRMA VE TOPLULUK STANDARTLARINA	
YÜKSELTME İÇİN TARIM İŞLETMELERİNE YATIRIM	
Alt tedbir 1	
SÜT ÜRETEN TARIM İŞLETMELERİ	

Orijinal Nüsha 1.Kopya 2.Kopya

1. FORM	İL KODU	ÖNCELİK TEDBİR	ALT TEDBİR	SİSTEM NUMARASI	AY	YIL
A	06	☐	☐	☐	☐	☐
		TKDK TARAFINDAN DOLDURULACAKTIR.		TKDK TARAFINDAN DOLDURULACAKTIR.		

2. TESLİM ALMA TARİHİ	BİTİRME TARİHİ	DOĞRULAYAN VE TESLİM ALAN
☐	☐	
TKDK TARAFINDAN DOLDURULACAKTIR.	TKDK TARAFINDAN DOLDURULACAKTIR.	TKDK TARAFINDAN DOLDURULACAKTIR.

3. BAŞVURU SAHİBİNİN KİMLİK BİLGİLERİ	
3A. BAŞVURU SAHİBİNİN STATÜSÜ	3B. BAŞVURU SAHİBİNİN KODU
GERÇEK KİŞİ ☐ TÜZEL KİŞİ ☐	☐

3C. YETKİLİ KİŞİNİN	
TC KİMLİK NUMARASI	(GERÇEK KİŞİ)
VERGİ KİMLİK NUMARASI	(TÜZEL KİŞİ)

3D. GERÇEK KİŞİ	
SOYADI	ADI
BABA ADI	
DOĞUM TARİHİ	CİNSİYETİ
	ERKEK ☐ KADIN ☐
MESLEĞİ	EĞİTİM DURUMU
	☐ OKUMA YAZMA BİLİYOR
	☐ İLKÖĞRETİM
	☐ LİSE
	☐ ÜNİVERSİTE

3E. TÜZEL KİŞİ	
ŞİRKET ADI	
ADRESİ	
KURULUŞ TARİHİ	TİCARET SİCİL NUMARASI
☐	☐
YETKİLİ KİŞİNİN	
TC KİMLİK NUMARASI	UNVANI
SOYADI	DOĞUM TARİHİ
ADI	
BABA ADI	

4. İLETİŞİM BİLGİLERİ (GERÇEK YA DA YETKİLİ KİŞİ)	
İLETİŞİM KURULACAK KİŞİNİN ADI SOYADI	
4A. İLETİŞİM KURULACAK KİŞİNİN ADRESİ	TELEFON
	FAKS
	E-POSTA
İL KODU	POSTA KODU
4.B BAŞVURU SAHİBİNİN ADRESİ (4A'DAN FARKLI İSE)	TELEFON

A		-																		
---	--	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

5. BANKA BİLGİLERİ	
BANKA ADI	HESAP NUMARASI
ŞUBE ADI- İL ADI	BANKA KODU

6. VERGİ MÜKELLEFİNİN TABİ OLDUĞU KATEGORİ:	6A. YATIRIMLA İLGİSİ
ŞAHSİ GELİR VERGİSİ ☐ KURUMLAR VERGİSİ ☐	KDV MUAFİYET HAKKI VAR ☐ KDV MUAFİYET HAKKI YOK ☐
6B. MUHASEBE BİLGİLERİ	
☐ ÇİFT TARAFLI KAYIT (ENVANTER)	☐ TEK TARAFLI KAYIT (İŞLETME DEFTERİ)

7. TARIMSAL FAALİYETLERE İLİŞKİN BİLGİLER						
7A. YETİŞTİRİLEN ÜRÜNLER						
KODU	SEBZELER			KODU	MEYVELER	
	ÜRÜN ADLARI	KALEM	ha		ÜRÜN ADLARI	ha
KODU	MAHSÜL ÜRETİMİ			KODU	SERA	
	ÜRÜN ADLARI	KALEM	ha		ÜRÜN ADLARI	KALEM
KODU	DİĞER TARIMSAL FAALİYETLER					
	ÜRETİMİN ADI			KALEM		
	Ancılık (kovan sayısı)	yeni yöntem				
	İpek böcekçiliği (koza)	eski yöntem				
	Balıkçılık					

7B. HAYVAN BİLGİLERİ												
KODU	YAŞI	SÜT SİĞİRİ			ET SİĞİRİ			MANDA	KODU	YAŞI	KOYUN VEYA KEÇİ	
		YERLİ	MELEZ İRK	KÜLTÜR	YERLİ	MELEZ İRK	KÜLTÜR				KOYUN	KEÇİ
1	1<								1	6 AYDAN KÜÇÜK		
2	1-2								2	6 AYDAN BÜYÜK		
3	2>											

A	■ ■ ■ ■	-	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■	-	■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■
---	---------	---	-----------------	---	---------------------

8. SICİL BİLGİLERİ (SICİL BELGESİ TALEP EDİLMEKTEDİR.)	9. BAŞVURU SAHİBİ HERHANGİ BİR ÜRETİCİ GRUBU ÜYESİ Mİ?
---	--

- ÇİFTÇİ KAYIT SİSTEMİ (ÇKS)
 HAYVAN KAYIT SİSTEMİ (VETBİS)
 ORGANİK TARIM KAYIT SİSTEMİ
 SERTİFİKALI TOHUM KAYIT SİSTEMİ
DİĞERLERİ
1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

 EVET

 HAYIR

EĞER EVETSE, LÜTFEN
ÜRETİCİ GRUPLARININ ADINI YAZINIZ.

1. _____
2. _____
3. _____

10. PROJE BİLGİLERİ

10A. PROJE ADI

10B. PROJE İLE İLGİLİ ŞİRKETİN KAPSAMI
☐ ASIL FAALİYET ☐ İKİNCİ FAALİYET ☐ TAMAMLAYICI FAALİYET

10C. PROJENİN KISACA AÇIKLAMASI (MAKS. 5 SATIR)

10D. YATIRIM TÜRÜ

☐	Açık ve yarı açık ahırların inşa edilmesi/ genişletilmesi/yenilenmesi veya mevcut kapalı ahırların yenilenmesi
☐	Depo binaları, makine depoları, süt sağım odası ve süt saklama odası ile sınırlı olan diğer tarımsal binaların inşa edilmesi veya yenilenmesi
☐	Silaj yemi işleme ekipmanı ve makinesi, tarlada hayvan yemi hazırlama, işleme, dağıtım sistemleri ve depolama

☐	Süt sağım odası tesisleri, süt soğutma ve saklamanın yanı sıra tarlada süt nakliye ekipmanı
--------------------------	---

☐	Gübre işleme, depolama ve arıtma tesisleri için yapılan yatırımlar
--------------------------	--

☐	Hayvançılık ekipmanı ve tesisleri (örn. Tartma, Dezenfeksiyon)
--------------------------	--

☐	Sulama Sistemleri
--------------------------	-------------------

☐	BT ve yazılımı içeren özel teknolojik ekipmanın satın alınması (sürü yönetimi, süt kaydı, genel çiftlik yönetimi)
--------------------------	--

10E. PROJENİN UYGULANACAĞI ADRES	TELEFON	
	FAKS	
İL KODU		POSTA KODU

10F. TARİHLER

	YIL		AY
PLANLANAN BAŞLANGIÇ TARİHİ	■ ■ ■ ■ ■		■ ■
BİRİNCİ AŞAMANIN BİTİRİLMİYE TARİHİ	■ ■ ■ ■ ■		■ ■
PROJENİN TAMAMININ BİTİRİLMİYE TARİHİ (DENEME İŞLETMESİ DE DAHİL)	■ ■ ■ ■ ■		■ ■
TAM KAPASİTEDE ÇALIŞTIRMANIN BİRİNCİ AYI	■ ■ ■ ■ ■		■ ■

11. YARDIM DERESESİNE İLİŞKİN BİLGİLER
--

BAŞVURU SAHİBİ 40 YAŞIN ALTINDA MI?
PROJE DAĞLIK BİR ALANDA MI UYGULANACAK?
HER İKİSİ DE

 EVET

 HAYIR

55%

60%

65%

A	■ ■ ■ - ■ ■ ■ ■ ■ - ■ ■ ■ ■ ■
---	-------------------------------

12. PROJE YATIRIM KALEMLERİ									
NO	YATIRIM ADI	1. AŞAMA		2. AŞAMA		KDV HARİÇ TOPLAM	KDV DAHİL TOPLAM	UYGUN MALİYET	ONAYLANAN UYGUN MALİYET DEĞERİ (PARD)
		ADET	YTL	ADET	YTL				
UYGUN YATIRIM									
BİNA									
1									
2									
3									
4									
MAKİNE-EKİPMAN									
1									
2									
3									
4									
BT DONANIMI VE YAZILIMI									
1									
2									
UYGUN OLMAYAN YATIRIM									
BİNA									
1									
2									
3									
4									
MAKİNE-EKİPMAN									
1									
2									
3									
4									
TOPLAM									
DİĞER MALİYETLER		YTL	YTL						TOPLAM
Mimarların, mühendislerin, danışmanların ücretleriyle, yasal ücretlerle, fizibilite çalışmaları, projenin hazırlanması ve/veya gerçekleştirimi için patent ve sertifikaların alınmasıyla ilgili ücretler									
A	TOPLAM UYGUN PROJE MALİYET DEĞERİ								
B	DİĞERLERİ HARİÇ PROJENİN ONAYLANAN UYGUN MALİYETLER DEĞERİ								
C	DİĞERLERİLE İLGİLİ MALİYET DEĞERİ (MAKSİMUM: A* 0,12)								
D	PROJENİN TOPLAM UYGUN MALİYET DEĞERİ (A+C)								
E	PROJE İÇİN ONAYLANAN UYGUN DESTEK DEĞERİ (B+ C*0,yüzde 8'den itibaren)								

13. KAYNAK AÇIKLAMASI				
KAYNAKLAR	%	1.YIL	2.YIL	KDV HARİÇ TOPLAM
a. ÖZ KAYNAKLAR				
b. KREDİ				
c. DİĞER KAYNAKLAR				
d. TOPLAM ÖZ KAYNAK (a+b+c)				
e. İPARD DESTEĞİ				
f. UYGUN OLMAYAN MALİYET				

14. KREDİ SÖZ KONUSUYSA BANKA BİLGİLERİ
BANKA ADI
ADRESİ
KREDİ ÇEŞİDİ
FAİZ ORANI

A	■ ■ ■ ■ ■	-	■ ■ ■ ■ ■	-	■ ■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■ ■	■ ■ ■ ■ ■
---	-----------	---	-----------	---	-----------	-----------	-----------

15. PROJE İZLEME GÖSTERGELERİ			
15A. MODERNİZASYON			
PLANLANAN MODERNİZASYON	MEVCUT KAPASİTE	MODERNİZASYON İLE OLUŞTURULAN YENİ KAPASİTELER	TOPLAM
MOTORLAR (ADET)			
MOTORLAR (Kw)			
MAKİNE (ADET)			
MAKİNE (KW HALİNDE GEREKEN GÜÇ)			
BİNA (m2)			

15B. PLANLANAN KAPASİTE MODERNİZASYONU				
AB TÜZÜKLERİ İÇİN UYGUN OLANLAR	BİRİM	YATIRIMDAN ÖNCE		YATIRIMDAN SONRA
		MEVCUT KAPASİTE A	MODERNLEŞTİRİLEN KAPASİTE B	TOPLAM KAPASİTE A+B
TESİS MODERNİZASYONU	m2			
SÜT ÜRETİMİ	ton/gün			
BİÇME EKİPMANI	kw, t/h			
SİLAJ EKİPMANI	m3			
YEM HAZIRLAMA, İŞLEME, DAĞITIM SİSTEMLERİ VE DEPO	kw, ton/saat			
SOĞUK DEPO EKİPMANI	m3			
SAF IRK/MELEZ İNEK SAYISI	baş			
GÜBRE İŞLEME DEPOLAMA VE ARITMA TESİSİ	m3, kw			
HAYVAN İŞLERİ EKİPMANI	baş/saat			
NAKLİYE EKİPMANI	m3			
SÜLAMA SİSTEMLERİ	kw, m, adet			
YEM HAZIRLAMA EKİPMANI	kw, m3			
BT VE YAZILIM (SÜRÜ YÖNETİMİ, SÜT KAYDI, GENEL ÇİFTLİK YÖNETİMİ)	adet			

15C. ŞİRKETİN MALİ BEYANI				15D. EĞER VARSA LÜTFEN PROJENİZLE İLGİLİ BİR YA DA DAHA FAZLA KALEMİ SEÇİNİZ.	
NO	MALİ KAPASİTE	BAŞVURUNUN TESLİM EDİLDİĞİ TARİHTE	PROJENİN UYGULANMASINDAN SONRAKİ YAKLAŞIK 5 YIL	☐	
1	TAM ZAMAN LI ÇALIŞANLAR			☐	Tarım işletmesi, sütünü 1.2.1 tedbiri altında İPARD'dan yararlanan bir süt işleme işletmesine satıyor.
2	KADIN İSTİHDAMI			☐	Tarım işletmesinin süt sığırlarının en az %50'si saf ırk ya da melez.
	ENGELLİ İSTİHDAMI			☐	Ürünlerin minimum &60', bir teslim sözleşmesi ile işleme işletmelerine pazarlanıyor.
3	NET GELİR			☐	Çiftçi, çiftçi faaliyetleri ile ilgili bir üretim teşkilatının üyesi
4	MALİ GİDER			☐	Tarım işletmesi organik tarım ile uğraşiyor.
5	LİKİDİTE			☐	Başvuru sahibi, ilk defa başvuruda bulunurken 40 yaşın altındadır.
6	NET KAZANÇ				
7	BRÜT KATMA DEĞER				

16

17. BAŞVURU SAHİBİNİN VERGİ BORCU VAR MI?	
☐ HAYIR	☐ EVET EVET İSE LÜTFEN AÇIKLAYIN

18. BAŞVURU SAHİBİ DAHA ÖNCE BAŞKA BİR PROJE TESLİM ETTİ Mİ?				
☐ EVET	EVET İSE	PROJENİN ADI	TESLİM TARİHİ	PROJE TÜRÜ
☐ HAYIR				

19. PROJE SAHİBİ DAHA ÖNCE TKDK TARAFINDAN DESTEKLENDİ Mİ?				
☐ EVET	EVET İSE	PROJENİN ADI	BİTİRME TARİHİ	DESTEK MİKTARI (YTL)
☐ HAYIR				

Aşağıda imzası bulunan ben, yasal yükümlülüğümün tamamen bilincinde olarak başvuru formunda verilmiş olan bütün bilgilerin doğru ve gerçek olduğunu ve ilgili yasal tüzükler ile **Başvuru Çağrısında** öngörülen **IPARD Yardımının** kullanılmasına ilişkin zorunlulukların tam anlamıyla bilincinde olduğumu ve bunlara uyacağımı işbu belgede beyan ederim.

Başvuru Çağrısına ve Doldurma Kılavuzuna aşinayım ve söz konusu belgelerdeki şartları işbu belge ile kabul ediyorum. İşbu Fon Talebini imzalayarak Başvuru Çağrısında bulunan TKDK'nın bağımsız olarak destek vermeye ya da destek vermeyi reddetmeye karar verme hakkının bulunduğu ve başvuruları değerlendiren birimin teslim edilen başvuru dokümantasyonunun eksiksiz olduğuna karar verme münhasır hakkına sahip olduğunu teyit ederim. Başvurunun teslim alınması, başvuru olan yardımın otomatik olarak verilmesi anlamına gelmez.

Yukarıda açıklanan projenin uygulanması için YTL olarak destek almak için başvuruyorum. örneğin: _____YTL

Tarih:gün.....ay, 20..

.....
Damgalı imza

Ek 3. Mantıksal Çerçeve Matrisi

MANTIKSAL CERCEVE				
	Müdahale	Objektif Şekilde Doğrulanabilir Başarı Göstergeleri	Doğrulama Kaynak	Varsayımlar
Genel Amaçlar	Projenin katkıda bulunacağı genel kapsamlı amaçlar nelerdir?	Genel Amaçlarla ilgili kilit göstergeler nelerdir?	Bu göstergeler için gerekli bilgi kaynakları nelerdir?	
Özel Amaç	Projenin genel amaca katkısı olması için, hangi özel amacı başarması istenmektedir?	Proje amacının başarıldığı hangi göstergelerden açıkça anlaşılacaktır?	Mevcut veya derlenebilir bilgi kaynakları hangileridir? Bu bilgiyi temin için gerekli yöntemler nelerdir?	Söz konusu amacın başarılması için Faydalanıcının sorumluluğu dışında olan hangi faktör ve koşulların sağlanması gereklidir? (harici koşullar) Hangi riskler hesaba katılmalıdır?
Beklenen Sonuçlar	Sonuçlar, Özel Amaç'ın başarılması için gerekli ve öngörülen Proje çıktılarıdır (output). Projenin Beklenen Sonuçları nelerdir? (maddeleyiniz)	Projenin Beklenen Sonuçları vermek bakımından başarılı olup olmadığı ve/veya ne kadar başarılı olduğu hangi göstergelerle ölçülecektir?	Bu göstergeler için gerekli bilgi kaynakları nelerdir?	Beklenen Sonuçların zamanında elde edilmesi için, hangi harici koşullar sağlanmalıdır?
Faaliyetler	Beklenen Sonuçlar'ın elde edilebilmesi için uygulanacak başlıca Faaliyetler nelerdir ve hangi sırada uygulanacaktır? (aktiviteleri beklenen sonuçlara göre sıralayınız)	Araçlar: Bu Faaliyetleri uygulamak için gerekli araçlar nelerdir? örneğin, personel, ekipman, eğitim, etüd, malzeme, tesis gibi	Projedeki ilerleme hakkındaki bilgi kaynakları hangileridir? Maliyetler: Projenin maliyetleri nelerdir? Bunlar nasıl sınıflandırılır? (Proje	Projenin başlamasından önce hangi ön-koşulların sağlanması gerekmektedir? Planlanan faaliyetlerin uygulanabilmesi için, Faydalanıcının doğrudan kontrolü

Ek 4. Başvuru Değerlendirme Formu

Teknik ve Mali Değerlendirme Formu

1. Başvuru Sahibinin Mali Kapasitesi ve İşletim Kapasitesi/Yönetim Kapasitesi ve Uzmanlık			
İndikatörler	Puan	Maksimum Puan	Görüşler
1.1. . Başvuru sahibi ve ortakları/ Kilit personel proje/işletme yönetimi konusunda yeterli deneyime sahip mi?		5	
1.2. Başvuru sahibi ve ortakları / Kilit personel yeterli teknik uzmanlığa sahip mi? (ele alınacak konular hakkında yeterli bilgileri var mı?)		5	
1.3. Başvuru sahibi ve ortakları yeterli yönetim kapasitesine sahip mi? (personel, ekipman ve proje bütçesini idare edecek bilgi ve beceri dahil olmak üzere)		5	
1.4. Başvuru sahibi istikrarlı ve yeterli finansman kaynaklarına sahip mi?		5	
Toplam Puan. (1)		Max. 20 Min. 12	<i>Şayet, Toplam (puan.1), 12 puandan düşükse başvuru elenir.</i>

2. Program Hedeflerine/amacına ve hedef grubun ihtiyaçlarına uygunluk			
İndikatörler	Puan	Maksimum Puan	Görüşler
2.1. Teklif, Teklif Çağrısının genel hedeflerinin ve özel hedefinin birinin veya birden fazlasının gerçekleştirilmesine katkıda bulunuyor mu? Not: “5 puan” (çok iyi), ancak teklifin, özel hedeflerden en azından birisini doğrudan hedeflemesi halinde verilebilir.		5	
2.2. Teklif IPARD uygulama bölgesinin, bu bölgede bulunan illerin ve yaşayan insanların ihtiyaçları ve kısıtları ile ne kadar ilgili? (tekrardan kaçınmak ve Avrupa Komisyonu’nun ya da devletin diğer programları ile sinerji oluşturmak da dahil olmak üzere)		5	
2.3. İlgili taraflar ne kadar açıkça tanımlanmış ve stratejik olarak seçilmiştir (aracılar, nihai faydalanıcılar, kırsal hedef gruplar)?		5	
2.4. Önerilen hedef grupların gereksinimleri ve nihai faydalanıcılar net bir şekilde tanımlanmış mı? Teklif, hedef gruplara ve bunların gereksinimlerine gerektiği şekilde hitap ediyor mu?		5	
2.5. Teklifte, yenilikçi ve katılımcı yaklaşımlar, örnek uygulama modelleri, cinsiyet eşitliği ve özellikle kadınlara, gençlere ve marjinal gruplara fırsat eşitliğinin sağlanması, çevrenin korunması, insanlar arasında işbirliği sağlanması, gönüllü ve toplu faaliyetler gibi belirli katma değer yaratacak unsurlar yer alıyor mu?		5	
Toplam Puan. 2		Max. 25 Min. 15	<i>Toplam puan.2, 15 puandan düşükse başvuru elenir.</i>

3. Faaliyetlerin Uygunluğu/Beklenen Çıktılar/Ortakların Katılımı ve Metodoloji			
İndikatörler	Puan	Maksimum Puan	Görüşler
3.1. Önerilen faaliyetler uygun, uygulanabilir ve hedeflerle/beklenen sonuçlarla uyumlu mu?		5	
3.2. Projenin genel tasarımı ne kadar tutarlı? (Özellikle, proje söz konusu sorunların bir analizini yansıtıyor mu, dış faktörler, göz önüne alınmış mı ve bir değerlendirme öngörüyor mu?)		5	
3.3. Ortakların projeye katılım ve katkı düzeyi yeterli midir? Not: Ortak bulunmaması halinde 1 puan verilecektir.		5	
3.4. Hedef grupların ve projeden nihai olarak faydalanacak kişilerin projeye katılım ve katkı düzeyi yeterli midir?		5	
3.5. Proje faaliyet planı açık ve uygulanabilir nitelikte mi?		5	
3.6. Teklifte, projenin sonucuna yönelik objektif olarak doğrulanabilir göstergeler yer alıyor mu? Bu göstergeler izleme kuruluşları tarafından kolaylıkla ölçülebilir nitelikte mi?		5	
Toplam Puan. (3)		Max. 30 Min. 15	<i>Toplam puan.(3), 15 puandan düşükse başvuru elenir.</i>

4. Etki ve Çarpan Etkisi /Sürdürülebilirlik			
İndikatörler	Puan	Maksimum Puan	Görüşler
4.1 Projenin, hedef grupları üzerinde somut bir etkisi olması bekleniyor mu?		5	
4.2 Projenin çarpan etkileri olması muhtemel midir? (proje çıktılarının yinelenmesi ve yayılması ile bilgi yayımı dahil olmak üzere)		5	
<p>4. 3 Teklif edilen projeden beklenen sonuçlar sürdürülebilir nitelikte mi?</p> <p><i>Mali açıdan (Avrupa Komisyonu finansmanı sona erdikten sonra faaliyetler nasıl finanse edilecek?</i></p> <p><i>Kurumsal açıdan (Faaliyetlerin devam ettirilmesine imkân veren yapılar proje sonunda da mevcut olacak mı? Projenin sonuçları yerel olarak sahiplenilecek mi?)</i></p> <p>Pazarlama açısından devamlılık sağlanacak mı?</p> <p>Yönetimsel açıdan devamlılık olacak mı?</p>		5	
Toplam Puan. 4		Max. 15 Min. 5	<i>Toplam puan.4, 5 puandan düşükse başvuru elenir.</i>

5. Maliyetlerin Etkinliği ve Uygunluğu/Bütçe ve Maliyet Etkinliği			
İndikatörler	Puan	Maksimum Puan	Görüşler
5.1 Tahmini maliyetler ile beklenen sonuçlar arasındaki oran tatminkar düzeyde midir?		5	
5.2 Yapılması öngörülen harcamalar projenin uygulanması için gerekli midir?		5	
Toplam Puan. (5)		Max. 10 Min. 3	<i>Toplam puan.(5), 3 puandan düşükse başvuru elenir.</i>

Teknik ve Mali Değerlendirme Genel Toplamı

	Toplam Puan	
1.Başvuru sahibinin mali kapasitesi ve işletme kapasitesi/Yönetim Kapasitesi ve Uzmanlık		
2. Program hedefleri ve hedef grupların ihtiyaçları ile olan ilgi / İlgi		
3. Faaliyetlerin Uygunluğu/beklenen çıktılar/Ortakların Katılımı ve Metodoloji		
4. Etki ve Çarpan Etkisi /Pazarlama/Sürdürülebilirlik		
5. Maliyetlerin etkinliği ve uygunluğu/Bütçe ve Maliyet etkinliği ve ilgili alt bölümler.		
GENEL TOPLAM PUAN		Max. 100 Min.50

IPARD Programı sıralama kriterlerine göre Puanlama

Tedbir : Tarımsal İşletmelerin Topluluk Standartlarına Yükseltilmesi ve Yeniden Yapılandırılmasına Dair Yatırım Tedbiri

Alt Tedbir: Süt Üreten Tarım İşletmelere Yatırım

Kriter	Maksimum puan	Aldığı puan (0 ya da max.)	Kontrol	Görüşler
Tarım işletmesi sütünü, “pilot entegre süt toplama ve işleme ağı”nın kurulmasına dair 1.2.1 sayılı tedbir kapsamında IPARD’dan yararlanan bir süt işleme işletmesine satıyorsa	30			
Tarım işletmesinin süt ineklerinin en az %50’si saf ırk veya melez ırk ise	20			
Ürünlerin en az %60’ı işleme işletmelerine bir teslimat sözleşmesi kapsamında pazarlanıyor ise	20			
Çiftçi, yaptığı faaliyetlerle ilgili bir üretici örgütü üyesi ise	10			
Tarım işletmesi organik tarım yapıyor ise	10			
İlk başvurunun verildiği tarihte başvuru sahibi 40 yaşın altında ise	10			
TOPLAM	100			

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Adnan UZUNPINAR

Doğum Yeri : Ankara

Doğum Tarihi: 02.11.1976

Medeni Hali : Evli

Yabancı Dili : İngilizce

Eğitim Durumu (Kurum ve Yıl)

Lise : Yenimahalle Mustafa Kemal Lisesi–1994

Lisans : ODTÜ Fen-Edebiyat Fakültesi İstatistik Bölümü–1999

Yüksek Lisans : Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, Teknik Demografi ve İstatistik Bölümü – Devam ediyor

Çalıştığı Kurum/Kurumlar ve Yıl

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, DİABK Dairesi Başkanlığı, AB Uzman Yrd. Ağustos 2005- Devam Ediyor. Ankara.

Türkiye Finans Katılım Bankası - Balgat Şubesi, Kurumsal Pazarlama Yetkilisi, Temmuz 2004-Ağustos 2005. Ankara

Ülker Anadolu Gıda Sanayi - Lojistik Bölümü, Veritabanı Sistem Sorumlusu ve WMS Depo Yöneticisi, Ekim 2002- Temmuz 2004. Ankara.